

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

”Etsä nää, tääl on tilanne pääl”

Gasellit-yhtyeen rap-riimien äänne- ja muotopiirteiden tarkastelua

Kasper Kärkkäinen

Suomen kieli

Itä-Suomen yliopisto

Filosofinen tiedekunta

Humanistinen osasto

18.8.2022

Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta

Humanistinen osasto

Suomen kieli

Kärkkäinen, Kasper: "Etsä nää, tääl on tilanne pääl". Gasellit-yhtyeen rap-riimien äänne- ja muotopiirteiden tarkastelua.

Pro gradu -tutkielma, 109 sivua

Tutkielman ohjaaja: professori Hanna Lappalainen

Elokuu 2022

Asiasanat: riimi, rap, rap-riimi, äänne- ja muotopiirteet, puhekieli

Tässä tutkielmassa tarkastellaan Gasellit-yhtyeen sanoituksissa esiintyviä rap-riimejä yhtyeen albumeilla *Seis* (2015), *Veli* (2017), *Jano* (2018) ja *Zen* (2021). Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisista äänne- ja muotopiirteistä Gasellien rap-riimit koostuvat. Tarkastelun lähtökohtana on rap-riimien äännerakenteen kuvaus. Morfologisessa tarkastelussa selvitetään, mitä eri muotoryhmiä rap-riimit tyypillisesti edustavat ja mitkä muotoryhmät muodostavat riimejä keskenään. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mitä puhekielen piirteitä riimeissä esiintyy ja millainen niiden rooli on rap-riimin muodostumisessa. Tutkimuksen teoreettisena taustana toimivat aiempi riimin ja rap-riimin tutkimus sekä puhekielen ja erityisesti Helsingin puhekielen variaation tutkimus.

Tutkimus osoittaa riimien konsonantti-vokaali-koodauksen avulla, että tyypillisin rap-riimin esiintymismuoto Gasellien sanoituksissa on vokaaliriimi, jossa riimin sointu syntyy vastatavujen yhteisestä vokaaliaineksesta (esim. *rauhaa* : *kaunaa*). Riimiparien ja -sarjojen jäsenillä on kuitenkin usein myös yhteisiä konsonantteja, ja vokaalien määrä voi vaihdella vastatavuissa siten, että lyhyttä vokaalia vastaa pitkä vokaali tai päinvastoin (esim. *nojatuoli* : *huolii*). Vokaalia voi vastata myös diftongi, jonka ensimmäinen vokaali on laadultaan sama kuin vastatavussa (esim. *päässä* : *jäissä*), joskin ilmiö on aineistossa harvinainen. Lisäksi tutkimuksessa havaitaan, että Gasellien sanoituksissa esiintyy myös perinteisen lyriikan puhtaita riimejä (esim. *huomen* : *Suomen*).

Gasellien rap-riimien morfologinen tarkastelu osoittaa, että yleisimpiä muotoryhmiä rap-riimeissä edustavat yksikön partitiivimuodot, yksikön nominatiivimuodot ja taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat. Eri muotoryhmien riittäminen keskenään on tyypillisempää, mutta aineistossa esiintyy myös esimerkiksi pelkistä yksikön nominatiivimuodoista muodostuvia riimipareja. Yleisimpiä riimeissä esiintyviä puhekielen piirteitä ovat sananloppuisen *n:n* kato (esim. *kyyti*), jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen (esim. *laskuu*) sekä *A:n* ja *i:n* loppuheitto (esim. *tääl*, *anteeks*). Tutkimus osoittaa, että kaikki riimeissä esiintyvät puhekielen piirteet eivät vaikuta riimitulkintaan. Sen sijaan ne saattavat kuulua kappaleen tyyliin tai tukea säkeistön rytmisiä. Osa puhekielen piirteistä on kuitenkin merkittävässä roolissa riimien muodostumisessa: ne vaikuttavat esimerkiksi sanojen tavumääriin.

University of Eastern Finland, Philosophical Faculty

School of Humanities

Institute of Finnish language

Kärkkäinen, Kasper: "Etsä nää, tääl on tilanne pääl". Examining the phonological and morphological features of rap rhymes in the lyrics of the rap group Gasellit.

Master's thesis, 109 pages

Supervisor: Professor Hanna Lappalainen

August 2022

Keywords: rhyme, rap, rap rhyme, phonological and morphological features, colloquial language

This thesis examines the rap rhymes appearing in the lyrics of the rap group Gasellit on their albums *Seis* (2015), *Veli* (2017), *Jano* (2018) and *Zen* (2021). The aim of the study is to find out what phonological and morphological features the rap rhymes consist of. The starting point of the inspection is the description of the phonological structure of rap rhymes in the lyrics. Morphological examination aims to find out what morphological forms the rhymes represent and which of the forms create rhymes together. In addition, the study examines which features of colloquial language occur in rhymes and what their role is in the formation of a rap rhyme. The research's theoretical background is the previous study of rhyme and rap rhyme, as well as the study of colloquial language, especially the colloquial language of Helsinki.

The study shows that the most typical form of rap rhyme in the lyrics of Gasellit is a vowel rhyme, also known as assonance, where the rhyme is created from the common vowel substance of the corresponding syllables (e.g. *rauhaa* : *kaunaa*). However, the components of the rhyme may also share similar consonants. The number of vowels can also vary in the corresponding syllables so that a short vowel corresponds to a long vowel or vice versa (e.g. *nojatuoli* : *huolii*). A vowel can also be replaced by a diphthong, the first vowel of which has the same quality as in the corresponding syllable. However, the phenomenon is rare in the material. In addition, the study states that the lyrics also contain perfect rhymes (e.g. *huomen* : *Suomen*).

The morphological examination shows that the most represented form groups in the rap rhymes are partitive forms in singular, nominative forms in singular and uninflected or only partially inflected words. Rhyming of different form groups with each other is more typical, but the material also contains rhymes made up of only e.g., nominative forms in singular. The most common colloquial features in rhymes are the disappearance of the final *n* (e.g. *kyytii*), the assimilation in vowel clusters in noninitial syllables (e.g. *laskuu*) and the apocope of the forms ending *A* or *i* (e.g. *tääl*, *anteeks*). The research shows that not all colloquial features present in rhymes affect rhyme interpretation. Instead, they may fit in the style of the song or support the rhythm of the verse. However, some of the features of spoken language play a significant role in the formation of rhymes: they affect, for example, the number of syllables in the words.

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet.....	3
2	Riimi, rap-riimi ja Helsingin puhekieli.....	5
2.1	Perinteinen käsitys riimistä.....	5
2.2	Rap-riimi.....	9
2.3	Helsingin puhekielestä ja puhekielen piirteistä	14
3	Aineisto ja sen käsittely.....	18
3.1	Rap-yhtye Gasellien sanoituksista	18
3.2	Riimien kerääminen ja aineiston käsittely.....	19
4	Gasellien rap-riimien äännerakenne.....	24
4.1	Vokaaliriimi.....	24
4.2	Puhdas riimi	31
4.3	Muut riimit.....	38
5	Gasellien rap-riimien morfologista tarkastelua.....	42
5.1	Pitkään vokaaliin tai diftongiin päättyvät riimit	43
5.1.1	AA-loppuiset riimit.....	43
5.1.2	ii-loppuiset riimit.....	50
5.1.3	UU-loppuiset riimit.....	53
5.1.4	ee-loppuiset riimit.....	55
5.1.5	OO-loppuiset riimit	58
5.1.6	Diftongiin päättyvät riimit.....	59
5.2	Pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät riimit	61

5.2.1	AAC-loppuiset riimit	62
5.2.2	<i>iiC-, eeC-, UUC-</i> ja <i>OO</i> C-loppuiset riimit	66
5.3	Pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyvät riimit	68
5.3.1	<i>AA</i> (C)-loppuiset riimit.....	68
5.3.2	<i>ii</i> (C)-loppuiset riimit	73
5.3.3	<i>ee</i> (C)-loppuiset riimit	75
5.3.4	<i>UU</i> (C)-loppuiset riimit.....	77
5.3.5	<i>OO</i> (C)-loppuiset riimit.....	78
5.4	Lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät riimit.....	80
5.4.1	Riimiparin tai -sarjan jäsenet edustavat samaa muotoryhmää.....	81
5.4.2	Riimiparin ja -sarjan jäsenet edustavat eri muotoryhmiä	87
5.5	Huomioita muista riimipareista ja -sarjoista.....	94
5.6	Kokoavasti riimien morfologisesta tarkastelusta	97
6	Päätäntö	100
	Lähteet	104

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen taustaa

”Etsä nää? Tääl on tilanne pääl” alkaa Gasellien Tilanne pääl -kappaleen kertosäe. Puhekielistä kieltoverbiä *nää* ja adverbeja *tääl* ja *pääl* yhdistää yhteinen pitkä vokaali *ää*. Ne muodostavat rapin peruselementin, riimin. Seuraava säe kuuluu: ”Mun on painettava hommii etten pihalle jää.” Sen loppuosa *pihalle jää* sitoo vielä säkeet toisiinsa muodostamalla tuplariimin ensimmäisen säkeen loppuosan *tilanne pääl* kanssa.

Tässä tutkielmassa tarkastelen rap-yhtye Gasellien sanoituksissa esiintyviä riimejä. Tarkoitukseni on kuvata rap-riimin rakennetta ja selvittää, millaisista äänne- ja muotopiirteistä riimit muodostuvat. Tarkastelen samalla Gasellien rap-riimeissä esiintyviä puhekielisiä piirteitä ja tutkin, millainen rooli niillä on riimin muodostumisessa. Tutkimuksen taustalla on kandidaatintutkielmani (Kärkkäinen 2020), jossa tarkastelin Gasellien *Veli*-albumin sanoituksia puhekielisen sanaston ja slangin näkökulmasta. Tulokset osoittivat, että sanoitukset sisältävät paljon erilaista puhekielistä sanastoa ja slangia. Pro gradu -tutkielmassani vaihdan näkökulman sanaston tarkastelusta riimien äänne- ja muotopiirteiden tarkasteluun.

Vaikka perinteinen lyriikka on ottanut riimiin etäisyyttä, riimi elää edelleen osana populaarikulttuuria. Riimejä nähdään mainoksissa, otsikoissa, aforismeissa ja melkein kaikissa suosituimmissa musiikin muodoissa. (Caplan 2014: 1, 4.) Caplanin mukaan erityisesti hip hop -artistit dominoivat riimittelyä nykypäivänä. Kun perinteisessä runoudessa riimi edustaa jotakin vanhaa ja kulunutta, hiphop-musiikissa riimi nauttii edelleen räppäreiden kunnioitusta. Rap-riimeissä kerrotaan niimenomaan siitä, mikä on ajankohtaista. Karri ”Paleface” Miettinen ja Esa Salminen (2019: 38) toteavat räppäarin käsikirjassaan: ”Räpissä kaikki lähtee riimistä. Koko juttu perustuu loppusointuun. Se on räppäarin tärkein yksittäinen työkalu.”

Rap-musiikki on tänä päivänä yksi kuunnelluimmista musiikkityyleistä myös Suomessa (Rantakallio 2018: 362). Vuonna 2022 hakusana "rap" antaa Ylen verkkosivuilla monenlaisia uutisia, joissa rap-musiikista kerrotaan muun muassa nuorten syrjäytymisen, rasismien ja jengiväkivallan näkökulmista (yle.fi). Rantakallion mukaan rap onkin kiinnostava ja ajankohtainen tutkimuskohde muun muassa siksi, että se on ylittänyt Suomessa sukupolvi- ja sukupuolirajoja, kuten myös kielellisiä ja etnisiä rajoja.

Hiphop-tutkimuksen juuret ulottuvat aina hiphop-kulttuurin syntyvuosiin 1970-luvulle Yhdysvaltoihin. New Yorkin urbaaneissa lähiöissä afrikkalais- ja latinalaisamerikkalaisten sekä karibialaistaustaisten asukkaiden kulttuurihistorialliset taustat loivat hiphop-kulttuurin pohjan, jonka syntyyn vaikuttivat muun muassa poliittisten päätösten seurauksena huonontuneet elinolot. Taiteellinen itseilmaisuus ja performatiivisuus loivat paitsi keinon selviytyä arjesta myös välineen tehdä lähiöiden lukuisista ongelmista kärsivää väestöä näkyvämmäksi. Hiphopissa yhdistyivät DJ:n soittama musiikki, MC:n eli räppärin suullinen ilmaisuus, breikkaus tanssilajina ja graffiti visuaalisen ilmaisun muotona. Nykypäivänä hiphop-kulttuurin tutkimus on kansainvälinen monitieteinen tutkimusalue. Yhtenä alan kulmakivistä pidetään Tricia Rosen (1994) väitöskirjatutkimusta. Varsinkin hiphop-tutkimuksen alkuaikoina se oli kiinteästi yhteydessä afrikkalais-amerikkalaista kulttuuria tutkivaan Black Studies -alaan. (Sykäri, Rantakallio, Westinen & Cvetanović 2019: 8, 11–12; Snell & Söderman 2014: 4.) Muun muassa Reiland Rabaka (2013) on tarkastellut hiphop-kulttuurin synnyn suhdetta Yhdysvaltojen kansalaisyhteiskuntaan. Oman tutkimukseni kannalta keskeisiä kansainvälisiä tutkimuksia ovat erityisesti rap-tekstien poeettisia piirteitä tarkastelevat tutkimukset (esim. Pate 2010; Krims 2000).

Hiphop-kulttuuria tutkitaan monilla eri tieteenaloilla myös Suomessa, ja rap-teksteistä on tehty useampia opinnäytetöitä (Sykäri ym. 2019: 20). Kandidaatintutkielmani inspiraation lähteenä ja vertailukohtana toimi Mira Paason (2019) slangia rap-yhtye JVG:n sanoituksissa tarkasteleva pro gradu -tutkielma. Oman tutkimukseni aihetta lähimpänä on kenties Dragana Cvetanovićin (2003) suomalaisen rap-lyriikan riimiä ja runomittaa tarkasteleva pro gradu -tutkielma, jossa käsitellään myös hieman Helsingin puhekieltä rap-riimin luojana. Cvetanović käsittelee aihetta kuitenkin melko suppeasti muuten laajassa tutkielmassaan. Cvetanovićin lisäksi rap-riimiä on tarkasteltu

Mira Willmanin (2015) ja Tuomas Palosen (2008) pro gradu -tutkielmissa. Kyseisissä tutkimuksissa näkökulma on kuitenkin laajempi ja riimin rakenne sekä äänne- ja muoto-opilliset piirteet saavat vähän huomiota. Rap-riimiä käsittelevissä artikkeleissa (esim. Rantakallio 2018: 363; Sykäri 2014: 13) riimin määritelmä esitetään varsin laveasti siihen sen syvemmin pureutumatta. Pyrin siis omalla tutkimuksellani täyttämään keskeisen tutkimusaukon rap-riimin osalta.

Kiinnostukseni rap-tekstejä kohtaan pohjautuu kiinnostukseen rap-musiikkia kohtaan ylipäätään. Kandidaatintutkielmassani halusin tarkastella nimenomaan rap-tekstien puhekielistä sanastoa, mikä osoittautui antoisaksi. Vaikka rap-tekstien kieltä onkin jo tutkittu puhekielen ja slangin näkökulmasta joissakin artikkeleissa ja pro gradu -tutkielmissa (esim. Kalliokoski 2006; Paaso 2019; Salmela 2018), uskon, että rap-tekstien tutkimuksella on vielä paljon annettavaa kielentutkimukselle. Tässä tutkimuksessa rap-tekstien kielen tarkastelun välineenä ja kohteena toimii riimi. Ajatus riimin tutkimisesta syntyi, kun tutustuin suomen kielen seminaarissa Inka Vilénin (1997) pro gradu -tutkielmaan, jossa riimiä tarkasteltiin osana iskelmä- ja rocktekstejä. Aiemmasta kokemuksesta tiesin jo, että rap-musiikissa riimillä on erityisen keskeinen rooli. Siksi katson, että riimin tarkastelu osana rap-tekstiä voi antaa hyvän kuvan siitä, millaista kieltä rap-teksteissä käytetään ylipäätään.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimukseni tavoitteena on antaa kuva yhden rap-yhtyeen eli Gasellien rap-riimien äänne- ja muotopiirteistä. Koska rap-riimin määritelmä on toistaiseksi vielä melko avoin ja kattavin kuvaus on Tuomas Palosen (2008) freestylerapia käsittelevästä pro gradu -tutkielmasta, pidän tärkeänä myös rap-riimin rakenteen kuvausta. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten puhekielen piirteet vaikuttavat rap-riimin muodostumiseen ja mitä puhekielen piirteitä riimeissä esiintyy.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millainen on rap-riimin rakenne Gasellien sanoituksissa?

2. Millaisista äänne- ja muotopiirteistä Gasellien rap-riimi muodostuu?
3. Mitä eri puhekielen piirteitä riimeissä esiintyy, ja millainen on puhekielen piirteiden rooli rap-riimien muodostumisessa?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä pyrin hahmottamaan sitä, millainen rap-riimin tyypillinen esiintymismuoto on Gasellien sanoituksissa. Lähestyn ongelmaa riimien rakenteen kuvauksen kautta, jonka olen toteuttanut konsonantti-vokaali-koodauksen avulla (ks. luku 3.2). Rakenteen kuvauksen avulla hahmotan erilaisia Gasellien sanoituksissa esiintyviä riimityyppejä. Toisen tutkimuskysymyksen kautta selvitän, millaisista muotopiirteistä Gasellien rap-riimit koostuvat. Selvitän, mitä eri muotoryhmiä rap-riimit tyypillisesti edustavat, ja mitkä muotoryhmät muodostavat riimejä keskenään. Kolmas tutkimuskysymys koskee puhekielen piirteiden tarkastelua riimeissä. Sen avulla tutkin, mitä eri puhekielen piirteitä Gasellien rap-riimeissä esiintyy ja millainen rooli puhekielen piirteillä on riimin muodostumisessa. Alla oleva esimerkki 1 havainnollistaa, miten puhekielen piirteet voivat vaikuttaa rap-riimin muodostumiseen. Siinä riimiparin muodostavat puhekielinen yksikön adessiivimuoto *kiteel* ja monikon nominatiivimuoto *kotibileet*. Olen merkinnyt jokaisen aineistoesimerkin alle sulkuihin kappaleen ja albumin, josta se on otettu.

- (1) Eka bändi pantii pystyy ysikasi **kiteel**
 mut se jäi jo enne ku alko **kotibileet**
 (Kesken, *Jano*)

Riimipari on tyypillinen vokaaliriimi, jossa sointu syntyy jäsenten yhteisistä vokaaleista *i* ja *ee*. Jälkijäsenessä *kotibileet* sointu alkaa vasta yhdyssanan perusosan alusta *-bileet*. Mikäli ensimmäinen jäsen *kiteel* esiintyisi yleiskielisessä muodossaan *kiteellä*, sen lopputavu ei vastaisi jälkijäsenen *kotibileet* lopputavua. Niinpä voidaan todeta, että riimi muodostuu tässä puhekielisen A:n loppuheiton ansiosta. Pureudun seuraavassa luvussa tarkemmin tutkimukseni teoreettiseen taustaan ja käyttämäni riimiä koskevaan käsitteistöön. Luvussa 3 esittelen tutkimusaineiston ja sen käsitteilytavan, minkä jälkeen siirryn tarkastelemaan Gasellien rap-riimien äännerakennetta luvussa 4. Luvussa 5 keskityn rap-riimien morfologiseen tarkasteluun. Lopuksi pohdin tutkimustuloksia koavasti luvussa 6.

2 Riimi, rap-riimi ja Helsingin puhekieli

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni teoreettista taustaa: perinteistä riimiä, rap-riimiä ja Helsingin puhekieltä. Pohjustan rap-riimin tarkastelua esittelemällä ensin luvussa 2.1 perinteisen suomenkielisen lyriikan riimikäsitystä tukeutumalla aiempaan riimintutkimukseen ja metriikkatutkimukseen. Sen jälkeen siirryn itse rap-riimin tarkasteluun luvussa 2.2, jossa tavoitteenani on aiemman tutkimuksen valossa hahmottaa rap-riimin ominaispiirteitä. Luvussa 2.3 esittelen Helsingin puhekielen historiaa ja aineistossani esiintyviä puhekielen piirteitä.

2.1 Perinteinen käsitys riimistä

Riimillä on melko lyhyt historia suomenkielisessä lyriikassa. 1700- ja 1800-lukujen lyriikan tutkijoista Henrik Gabriel Porthan ja Elias Lönnrot edustivat näkemystä, jonka mukaan riimi ei sopinut suomenkieliseen runouteen samalla tavalla kuin esimerkiksi alkusointu. Myöhemmistä tutkijoista muun muassa August Ahlqvist näki runon kielessä keskeiseksi sen kauneuden, jota myös loppusointu edustaa. V.A. Koskenniemi on sen sijaan puolustanut riimillistä runoutta ja nähnyt riimin muun muassa keskeisenä osana runon rytmiiikkaa (Launonen 1984: 20–21, 23–24; Lankinen 2001: 119).

Kenties riimin lyhyen historian vuoksi riimin tutkimusta on tehty Suomessa toistaiseksi melko vähän. Sanoittaja Heikki Salo (2006: 163) toteaa laululyriikan käsikirjassaan, että muutamien runousoppien sekä Hannu Launosen (1984) ja Pentti Leinon (1982) tutkimusten lisäksi kattavin selvitys suomenkielisestä riimityksestä on Inka Vilénin (1997) pro gradu -tutkielma. Salon käsitys ei ole ainakaan enää täysin perusteltu, koska esimerkiksi Pasi Lankinen (2001) käsittelee riimiä ja sen tehtäviä melko kattavasti väitöskirjassaan ja Seppo Knuutilan ja Ulla Pielan (2009) toimittamassa *Kalevalaseuran vuosikirjassa 88* on ainakin kolme riimiä käsittelevää artikkelia. Lisäksi riimiä on tarkasteltu myöhemmin juuri osana rap-tekstejä (esim. Cvetanović 2003; Palonen 2008;

Willman 2015). Salon käsitys antaa kuitenkin kuvan suomenkielisen riimin tutkimuksen vähäisestä määrästä, ja toisaalta pidän myös itse Vilénin pro gradu -tutkielmaa oman tutkimukseni kannalta keskeisenä lähteenä, koska Vilén tarkastelee riimiä nimenomaan osana laululyriikkaa.

Perinteisesti riimi on määritelty runon kahden tai useamman säkeen lopputavujen väliseksi sointuisuudeksi, joka alkaa painollisesta tavusta ja päättyy säkeen loppuun (Kupiainen 1961: 32; Leino 1982: 111; Parkkinen 1993: 54). **Säe** on runouden rytmisyksikkö, joka merkitään runossa omalle rivilleen, ja useammasta säkeestä koostuva ryhmittymä on puolestaan **säkeistö** (Kupiainen 1961: 28–29). Riimillisessä runoudessa riimin paikka on yleisimmin ollut juuri säkeen lopussa (Fabb & Halle 2008: 260). Riimistä käytetäänkin suomen kielessä usein myös nimitystä loppusointu (KS s.v. *riimi*). Tässä tutkimuksessa suosin kuitenkin sanaa riimi, koska kokemukseni perusteella se on rap- ja hiphop-kulttuurissa vakiintuneempi nimitys (esim. Miettinen & Salminen 2019: 38).

Leino (1982: 110–112) tarkastelee riimiä osana metriikkatutkimustaan. **Metriikka** on heterogeeninen tutkimusalue, jonka tutkimuskohteena on runomitta. Karkeasti esitettynä se pyrkii kuvaamaan mitallisen runouden noudattamaa metristä systeemiä ja toisaalta myös siinä esiintyvää variaatiota. (Lankinen 2001: 27; Leino 1982: 12–13.) Leinon ja Lankisen lisäksi suomen kielen metriikan tutkimuksen klassikoihin kuuluu ainakin Matti Sadeniemen (1949) metriikkatutkimus, jossa riimiä ei kuitenkaan käsitellä erikseen. Sen sijaan Leino (1982: 110–112) esittää tutkimuksessaan kolme riimisääntöä aineistonsa pohjalta:

RS 1. Säkeistön B-säkeet ovat keskenään loppusointuiset.

RS 2. Säkeistön A-säkeet ovat keskenään loppusointuiset.

RS 3. Riimisäkeissä on oltava viimeisessä nousussa olevan tavun ensimmäisestä vokaalista säkeen loppuun sama segmentaalifoneemien jono.

Ensimmäinen ja toinen riimisääntö viittaavat riimisäkeiden asettumiseen runon säkeistössä.

Leino määrittää ensimmäisen säännön pakolliseksi, kun taas toinen sääntö on vaihtoehtoinen – sitä noudatetaan vain, jos sääntö on valittu. Vilén (1997: 28) huomauttaa, että Leino kuvaa tutkimuksessaan aineistonsa mitallisten runojen riimityssääntöjä eikä suoranaisesti yleisiä suomen

kielen riimityssääntöjä. Ensimmäinen ja toinen riimisääntö koskevatkin lähinnä Leinon tarkastelemaa mittaa, joten ne eivät ole pelkän riimin tarkastelun kannalta olennaisia. Sen sijaan kolmas riimisääntö tukee myös Kupiaisen (1961: 32) esitystä riimin rakenteesta ja antaa pohjan riimin määrittelylle. Vilénin (1997: 8) mukaan Leinon nouseva tavu viittaa käytännössä painolliseen tavuun, joskin nousevan ja painollisen tavun suhde ei ole aivan yksioikoinen. Karkeasti ajateltuna Leinon riimisääntö tarkoittaa kuitenkin sitä, että riimisäkeissä on oltava samat foneemit säkeen viimeisen painollisen tavun ensimmäisestä vokaalista säkeen loppuun asti. Vilén (1997: 32) kritisoi Leinon riimisäännössä riimien yhteisen aineksen alkamisen rajoittamista viimeiseen painolliseen tavuun; yksioikoisempaa on määritellä, että riimi voi alkaa mistä tahansa painollisesta tavusta.

Kupiaisen (1961: 32) mukaan riimi on tavallisesti yksi- tai kaksitavuinen, mutta se voi olla myös kolmi- tai nelitavuinen. Yksitavuisesta riimistä hän antaa esimerkin *mies – ies* ja kaksitavuisesta riimistä esimerkin *mäki – näki*. Keskeistä riimissä on, että riimisanat vastaavat toisiaan täydellisesti soinnun ensimmäisestä vokaalista säkeen loppuun asti. Kupiainen ei avaa tarkemmin soinnun käsitettä, mutta Vilénin (1997: 46) mukaan riimin **soinnulla** tarkoitetaan riimisanojen yhteistä ainesta. Käytän myös omassa tutkimuksessani tätä soinnun määritelmää.

Kupiaisen (1961: 32) runousopin riimikäsitetyksessä korostuu sanapainon merkitys riimin muodostumisessa: puhtaassa riimissä sointu alkaa aina painollisesta tavusta. **Sanapainolla** viitataan sanan sisäiseen painotukseen. Suomen kielessä sanan pääpaino on aina sanan ensimmäisellä tavulla. Lisäksi yli nelitavuisilla sanoilla voi olla sivupaino, joka osuu joko sanan kolmannelle tai neljännelle tavulle riippuen kolmannen tavun pituudesta. Mikäli kolmas tavu on lyhyt (V tai CV), paino siirtyy seuraavalle tavulle. Sanan viimeinen tavu on yleensä painoton. Painollisia tavuja ei myöskään esiinny peräkkäin lukuun ottamatta kaksiossaisten yhdyssanojen perusosaa, joka on sivupainollinen. (Karlsson 1982: 150–151; VISK § 13.)

Kupiaisen (1961: 32) runousoppi antaa ristiriitaisen kuvan painotuksesta, sillä Kupiaisen mukaan suomen kielen vähäinen yksitavuisien sanojen määrä aiheuttaa sen, että riimin muodostamisessa hyödynnetään usein juuri kolmi- tai nelitavuisen sanan viimeistä sivupainollista tavua,

mistä hän antaa esimerkin *auringon : kuolematon*. Toisin sanoen hänen mukaansa riimeissä myös sanan viimeinen tavu voi olla painollinen. Vilén (1997: 10) nimeääkin käsityksen viimeisen tavun painottomuudesta riimityksen kannalta ongelmalliseksi ja huomauttaa, että runoudessa säkeen viimeisen tavun painollisuutta on aiemminkin pidetty suotavana.

Leino (1982: 119, 129) puolestaan kuvaa runouden sanapainotusta termillä **prominenssi**, koska sen avulla voidaan hänen mukaansa tarkastella paremmin nousuun sijoittuvia tavuja. Leinon tutkimus keskittyykin nimenomaan mitalliseen runouteen, jossa tavujen nousu- ja laskuasemat ovat keskiössä. Leino esittää tutkimuksessaan 14 erilaista prominenssisääntöä, mikä kuvaa hyvin sanapainon määräytymisen monimutkaisuutta mitallisessa runoudessa. Vilén (1997: 11, 53) ei seuraa Leinon mallia prominenssista riimin tarkastelussa, vaan operoi nimenomaan sanapainon käsitteellä, koska hänen mukaansa laululyriikassa runomitan sijaan merkittävämpi tekijä on laulun melodia. Hän tarkasteleekin riimiä suomen kielen painotussääntöjen mukaisesti mutta huomauttaa, että riimitysteorian kannalta on selvintä sallia paritontavuisen yli kolmen tavun mittaisen sanan viimeisen tavun sivupainollisuus. Hänen keskeinen huomionsa liittyy mielestäni juuri siihen, että riimisanojen sanapainojen on osuttava samoihin tavuihin sanan lopusta laskien, jolloin voidaan todeta karkeasti, että paritontavuiset sanat muodostavat riimejä keskenään ja parillistavuiset sanat puolestaan keskenään. Kyseessä on kuitenkin jonkinasteinen yksinkertaistus, sillä Leinon (1982: 113) aineistossa esiintyy myös tapauksia, joissa riimin muodostavat keskenään paritontavuinen ja parillistavuinen sana. Ilmiötä selittänee juuri kolmannen tavun painottomuus tilanteissa, joissa kolmas tavu on lyhyt ja neljännessä tavusta tulee painollinen.

Leino (1982: 111) erottaa omaksi ryhmäkseen **identtisen riimin**, jossa foneemit vastaavat toisiinsa jo painollisen tavun alusta asti (*tanssitaan : arvataan; vähäisen : ikuisen*). Identtinen riimi voi siis alkaa jo painollisen tavun konsonantista. Identtisen riimin alaryhmiä ovat puolestaan **sanatoisto** (*vaan : vaan*) ja **homonymia** (*vuoteen 'vuode' : vuoteen 'vuosi'*). Sanatoistossa samaa sanaa toistetaan, kun taas homonyymeillä on sama äänneasu mutta eri merkitys. Leinon mukaan riimin identtisyys on pikemminkin satunnaista ja neutraalia, kun taas sanatoisto ja homonymia ovat enemmän tarkoituksellisia. Launonen (1984: 25–26) tarkastelee riimiä strukturalistisen perinteen mukaisesti ja kiinnittää huomiota juuri riimisanojen välisiin merkityseroihin. Launosen

(1984: 26, 28) mukaan runoilija Théodore de Banvillen ohje kehottaa perinteisessä runoudessa runoilijoita käyttämään riimeinä äänneasultaan samankaltaisia sanoja, joiden merkitykset eroavat toisistaan mahdollisimman paljon. Tällaista edustaa Launosen mukaan puhtaimmillaan juuri homonymiriimi, josta hän antaa esimerkin Matti Kuusen runon riimiparista *kärsin : kärsin*, jossa ensimmäinen osa viittaa 'kärsään' ja toinen osa 'kärsimiseen' (KS s.v. *kärsä, kärsiä*). Sen sijaan tautologiset riimit, joissa sekä äänneasu että merkitys toistuvat samankaltaisina, ovat soinnultaan heikkoja riimejä.

Oman tutkimukseni kannalta Leinon (1982: 114) tutkimuksessa kiinnostavia ovat riimisäännöstä 3 poikkeavat tapaukset, joita Leinon 1457 riimiparin aineistossa on 27. Säännöstä poikkeavissa riimeissä esimerkiksi vokaalien määrä vaihtelee (*kotiranta : antaa*) tai riimiparin toinen jäsen loppuu vokaaliin ja toinen konsonanttiin *n* (*masentaa : maan*). Poikkeusten pohjalta Leino esittää riimille seitsemän lievennyssääntöä ja niitä koskevan rajoituksen, jonka mukaan riimipariin voidaan soveltaa vain yhtä lievennyssäännöistä. Vilén (1997) on puolestaan omassa tutkimuksessaan hahmottanut aineistonsa ja muun muassa Leinon lievennyssääntöjen pohjalta erilaisia riimilajeja. Yksityiskohtaisempi riimilajien esittely tai niiden erittely ei ole kuitenkaan oman tutkimukseni ja rap-riimin kannalta mielekäästä, koska rap-riimiä ohjaavat jokseenkin erilaiset periaatteet, joita esittelen seuraavaksi.

2.2 Rap-riimi

”Rap on riimillistä lyriikkaa ja riimitykselle on sekä tunnusomaisia että mahdollisia toteutumistapoja”, toteaa suullisen runouden tutkimukseen erikoistunut folkloristi Venla Sykäri (2014: 2) suomenkielistä improvisoitua rap-musiikkia tarkastelevassa artikkelissaan. Tässä luvussa pyrin aiemman tutkimuksen valossa hahmottamaan näitä rap-riimin tunnusomaisia ja mahdollisia toteutumistapoja. Koska kattavaa tutkimusta suomenkielisen rap-riimin rakenteesta ei ole vielä tehty, tukeudun tässä luvussa pääasiassa aiheesta tehtyihin pro gradu -tutkielmiin.

Tuomas Palonen (2008) tarkastelee pro gradu -tutkielmassaan freestylerapia eli improvisoitua rap-musiikkia ja esittelee freestylerap-riimin ominaispiirteitä. Vaikka Palosen huomiot koskevatkin freestylerapia, havaintojeni perusteella ne pätevät pitkälti myös levytettyyn rap-musiikkiin. Sykärin (2014: 2) mukaan freestylerapin riimittely noudattaakin suurelta osin muun rap-lyriikan konventioita. Pohjaan tässä tutkimuksessa rap-riimin tarkasteluni siis pääasiallisesti Palosen havaintoihin ja pyrin selvittämään niiden pätevyyttä omassa aineistossani.

Palosen (2008: 76–78; 2009: 139) mukaan freestylerap-riimi on ”tavukohtaisesti kertaantuva vokaaliriimi”, jossa konsonanttien kertaantuminen riimin muodostumisessa ei ole yhtä keskeistä kuin vokaalien kertaantuminen, vaan konsonanttien laatu ja määrä voivat vaihdella vapaasti kertaantuvan tavun sisällä. Tukeudun omassa tutkimuksessani juuri tähän rap-riimin määritelmään. Palonen käyttää termiä **vastatavu** riimisanan tavusta, joka ”kertaantuu muissa riimisanoina vastaavassa asemassa vastaavanlaisena”. Riimiparin tai -sarjan jäseniä hän nimittää **vastariimeiksi**. Vastatavuissa voi siis olla eri konsonantteja, ja tavun alussa voi esiintyä nollassa kolmeen konsonanttia ja tavun lopussa puolestaan nollassa kahteen konsonanttia suomen kielen tavutyyppien mukaisesti (ks. VISK § 11). Konsonanttien laadun ja määrän vaihtelu näkyy omassa aineistossani esimerkin 2 riimiparissa *sijaa : nostalgiaan*, jossa sanan *sijaa* konsonantin *s* tilalla on sanassa *nostalgiaan* konsonantti *g*, ja konsonantin *j* tilalla ei ole konsonanttia. Sana *sijaa* myös päättyy pitkään vokaaliin, kun taas *nostalgiaan* päättyy konsonanttiin *n*.

- (2) Mut meidän erossa ei ollut sattumalle **sijaa**
 en tajuu miks taas kerran vaivun **nostalgiaan**
 (Muistanks mä väärin?, *Veli*)

Palosen (2008: 78) mukaan vokaaleilla on siis konsonantteja keskeisempi rooli rap-riimin muodostumisessa, sillä vokaalin laadun on kertauduttava vastatavuissa samanlaisena. Toisin sanoen vastatavujen vokaalien on oltava samat. Vokaali voi kuitenkin poikkeuksellisesti kertaautua diftongina, jonka ensimmäinen vokaali on laadultaan sama kuin vastatavussa. Lisäksi Palosen mukaan useamman kuin kahden tavun mittaisissa riimeissä voi esiintyä vokaalien laadun vaihtelua, mutta vaihtelu ei voi tapahtua useammassa kuin yhdessä tavussa eikä varsinkaan sanan ensitavussa. Tällainen vaihtelu on Palosen mukaan kuitenkin harvinaista. Vokaalien määrä voi sen si-

jaan konsonanttien tavoin vaihdella vastatavussa yhdestä kahteen vokaaliin suomen kielen tavu-
tyyppien mukaisesti (ks. VISK § 11). Vokaalien määrän vaihtelu näkyy aineistossani esimerkin 3
riimisarjassa *tyrii* : *syliin* : *hyvin*, jossa sanan *hyvin* lopputavussa on lyhyt vokaali *i*, kun taas sano-
jen *tyrii* ja *syliin* vastatavuissa vokaali *i* esiintyy pitkänä.

- (3) Sul on uus, kaikki **hyvin**, turha taas juttui **tyrii**
sä et kuulu mun **syliin** ja me tiedetään se **hyvin**
(Muistanks mä väärin?, *Veli*)

Palosen (2008: 78) havaintoja vokaalien merkityksestä rap-riimissä tukee Karri "Paleface" Miettiin-
sen ja Esa Salmisen (2019: 38) räppäriin käsikirjan ohje riimien muodostamiseen: "Riimi toimii
aina, kun sanan tai lauseen vokaalit pysyvät samoina. Kaikki konsonantit voivat vaihtua." Sykäri
(2014: 13) toteaa puolestaan, että rap-riimissä vähintään kahden viimeisen tavun vokaalien on
oltava samanlaatuisia. Äärimmilleen vokaaliriimin periaate on viety Eric Malmin (2014) *Raplysaat-
tori*-ohjelmassa, joka tunnistaa automaattisesti riimejä poistamalla rap-teksteistä konsonantit.
Myös Salo (2006: 167, 187) mainitsee laululyriikan käsikirjassaan vokaaliriimien yleisyydestä rap-
teksteissä. Näin ollen otan myös oman rap-riimin tarkasteluni lähtökohdaksi vokaalien keskeisen
merkityksen.

Perinteisen riimin tapaan rap-riimit voivat olla joko lyhyitä yksitavuisia riimejä (*täs* : *työntämäs*) tai
pidempiä useammasta tavusta muodostuvia riimejä (*vantaanjoki* : *kansankoti*). Monitavuisia use-
ammasta sanasta koostuvia riimejä on suomenkielisessä rapissa tavattu kutsua **tupla- ja multi-
riimeiksi**. Tuplariimeissä sointu on kahden sanan mittainen ja multiriimeissä useamman sanan
mittainen. (Miettinen & Salminen 2019: 50, 60; Sykäri 2014: 14.) Sykäriin mukaan nimitykset poh-
jaavat englanninkieliseen termiin multi-syllable rhyme. Vilén (1997: 58–59) käyttää ilmiöstä nimi-
tyksiä koosteriimi ja kaksoisriimi. Koska tupla- ja multiriimi ovat kuitenkin jo kokemuksen perus-
teella vakiintuneita termejä suomenkielisen rapin kentällä, hyödynnän niitä myös tässä tutki-
muksessa.

Willmanin (2015: 23) mukaan rap-teksteille on vaikea hahmottaa perinteiselle runolle ominaista
runomittaa, sillä perättäisten säkeiden ajallinen pituus voi olla sama, mutta tavumäärät säkeiden

sisällä voivat vaihdella paljonkin. Palonen (2008: 83) toteaaakin, että siinä missä metriikan tarkastelemassa runomitassa variaatio edustaa poikkeamaa, freestylerap-lyriikassa pysyvää ainesta on vähän ja vaihtelua paljon. Toisaalta tällainen yksinkertaistus ei välttämättä päde kaikkiin rap-teksteihin. Alexs Paten (2010: 109–110) mukaan englanninkielisten rap-tekstien säkeistä voidaan metriikan tutkimuksen keinoin löytää mitalliselle runoudelle tyypillisiä säännönmukaisuuksia. Paten (2010: 108–111) mukaan rap-tekstien rakennetta voidaankin analysoida kahdella eri tavalla: metriikan keinoin tarkastelemalla säkeiden tavujen painollisuutta ja painottomuutta tai kiinnittämällä huomiota nimenomaan riimiin ja riimien asettumiseen säkeistössä. Ensimmäinen tapa auttaa kuvaamaan rap-tekstien rytmisiä, mutta ei kuitenkaan muuten ole välttämättä hedelmällistä rap-tekstien osalta, sillä rap on pääsääntöisesti suullisesti esitettyä, jolloin sen litteroiminen runotekstiksi on ongelmallista: litteroija saattaa jakaa tekstin säkeiksi eri tavalla kuin itse artisti. Pate rohkaiseekin analysoimaan rap-tekstien rakennetta riimin kautta ja esittää tarkastelun apuvälineiksi riimikaavoja.

Riimikaavoilla kuvataan sitä, miten riimit asettuvat musiikin tahteihin: kuinka usein riimi osuu tahdin loppuun, miten riimin paikka vaihtelee eri tahdeissa ja milloin riimin sointu vaihtuu uudeksi. (Miettinen & Salminen 2019: 91; Pate 2010: 112). Willmanin (2015: 27, 29) mukaan säettä parempi mitta rap-teksteille onkin tahti, mutta hän myös huomauttaa säkeen olevan yleensä yhden tahdin mittainen. Sekä Willman että Palonen (2009: 139) toteavat rap-riimin esiintyvän yleensä tahdin lopussa, jolloin riimi merkitsee myös säerajaa. Sykäri (2014: 13) toteaaakin, että riimi esiintyy useimmiten juuri säkeen lopussa, mikä näkyy esimerkistä 4, joka noudattaa tyypillistä AA BB CC DD -riimikaavaa, jossa jokaista riimiparia seuraa aina uusi riimipari (Miettinen & Salminen 2019: 91).

(4)	Kämpä on pieni, mut vuokra on suuri	A
	sängyn sain mahtumaan juuri ja juuri	A
	alakerran naapuri remontoi ja ryyppää	B
	jostain syystä ain keskiyöl pyykkää	B
	(Mitä mä Malagas?, <i>Jano</i>)	

Willmanin (2015: 27) mukaan yksi rap-riimin keskeinen tehtävä on rytmien luominen ja säätelyminen. Riimit voivatkin esiintyä myös säkeen keskellä rytmiä vauhdittamassa. Salo (2006: 188) väittää laululyriikan käsikirjassaan, että rap-riimin paikka on nimenomaan säkeen keskellä luomassa räppäreiden tavoittelemaa sujuvuutta ja rytmisyyttä eli flow'ta. Esimerkissä 5 riimit asettuvat sekä säkeiden keskelle että loppuun. Riimisana ei vaihdu koko säkeistön aikana eli riimikaava on koko ajan AA. Näin ollen kyse on riimiparin sijaan **riimisarjasta**, jonka sointu syntyy sanojen *peilist*, *teini*, *leikit*, *day:ki* [*deiki*], *basic* [*beisik*], *feimi* ja *teinki* yhteisestä ensitavun diftongista *ei* ja lyhyestä jälkitavun vokaalista *i*.

- (5) Takahuoneen **peilist** ei kato takas **teini**
 Silti samat **leikit** ku back in the **day:ki**
 Naama aika **basic** mut kiinnosteli **feimi**
 Siks kai mä tein mitä ikinä mä **teinki**
 (Oulunkylästä ikuisuuteen, *Zen*)

Toisaalta esimerkin kaltaisiin riimeihin vaikuttaa myös säerajan tulkinta, sillä esimerkin neljä säettä voitaisiin teoriassa jakaa kahdeksaksi eri säkeeksi, joissa säe päättyisi aina riimisanaan. Säejako perustuu kuitenkin tässä yhtyeeltä itseltään saatuihin teksteihin. Willmanin (2015: 27) mukaan tällaisten sisäriimien ansiosta tuntuu, kuin kappaleen tempo kaksinkertaistuisi hetkeksi. Myös Vilénin (1997: 51) mukaan laululyriikassa käytetty säkeensisäinen riimi on yleinen ilmiö, jolla tuodaan lisää tehoa tekstiin. Joskus riimit voivat olla myös peräkkäin saman säkeen sisällä. Tätä ilmiötä Vilén nimittää **jonoriimiksi**. Miettinen ja Salminen (2019: 102) puolestaan esittelevät räppäriin käsikirjassaan erilaisia sisäriimejä ja toteavat, että ”sisäiset riimit ovat erilaisia tapoja riimitellä yksittäisten lainien (säkeiden) sisällä”.

Sanapainolla ei ole rap-riimissä yhtä keskeistä roolia kuin perinteisessä runoudessa, koska räppärit saattavat usein poiketa suomen kielen painotusperiaatteista vaihtelemalla sanan painotusta ja luomalla sen avulla tekstiin synkooppeja ja rytmisyyttä. Painotus on keskeinen osa räppäriin **flow'ta** eli tapaa lausua sanoja rytmillisesti. (Rantakallio 2018: 363). Flow'ssa yhdistyvät sanojen rytmitys, tavujen painotus, kokonaisäänenkäyttö ja hengitystekniikka (Miettinen & Salminen 2019: 102). Tähän mennessä kenties kattavimman tutkimuksen flow'sta on tehnyt Adam

Krims (2000). Cvetanović (2003: 12) käyttää flow'sta nimitystä virtaus, mutta itse suosin tässä tutkimuksessa alkuperäistä nimitystä flow, joka on jo vakiintunut käsite suomalaisessa rap-kulttuurissa (esim. Miettinen & Salminen 2019: 102; Sykäri 2014: 12, Palonen 2008: 103). Paten (2010: 115) mukaan flow on kokonaisuuden sujuvaa soljumista alusta loppuun. Flow on siis jossain määrin epämääräinen käsite, jolle on hankala antaa tyhjentävää määritelmää. Palonen (2008: 10) esittää kuitenkin mielestäni toimivan yksinkertaistuksen: flow tarkoittaa rapin lausuntatyylisiä tai räppäämistyylisiä. Tässä tutkimuksessa en varsinaisesti tarkastele flow'ta, mutta riimin tarkastelussa on toisinaan syytä mainita räppäriin flow'n vaikutuksesta riimitulkintaan.

2.3 Helsingin puhekielestä ja puhekielen piirteistä

Tarkastelen tutkimuksessani syntyperäisten helsinkiläisten räppäreiden riimejä ja niissä esiintyviä puhekielen piirteitä. Siksi valotan tässä luvussa ensin hieman Helsingin puhekielen historiaa, jonka jälkeen pohdin aiemman tutkimuksen valossa aineistossani esiintyviä puhekielen piirteitä.

Helsingissä puhuttavaan suomen kieleen ovat vaikuttaneet merkittävästi kolme eri kielimuotoa: suomessa puhutut kansanmurteet, suomen kirjakieli ja ruotsin kieli. Helsinki oli vielä 1800-luvun alkupuolella vahvasti ruotsinkielistä aluetta. Ruotsin kielen asemaa vahvensi pääkaupungin ja yliopiston siirto Turusta Helsinkiin, minkä seurauksena ruotsinkielisen sivistyneistön määrä Helsingissä kasvoi. 1800-luvun puolivälin teollistumisen aikaan Helsinkiin kohdistui kuitenkin vilkas muuttoliike, jolloin kaupunkiin tuli suomenkielisiltä alueilta etenkin työläisiä. 1800-luvun loppupuolella enemmistö kaupungin väestöstä olikin jo suomenkielistä. (Paunonen 2006: 20, 22 36, 44, 48; Kuparinen 2021: 35–36.)

Helsingin puhekielen kehityksen kannalta keskeinen rooli oli 1800-luvun loppupuolen Helsingin kielellisellä ja sosiaalisella jakautumisella ”virkamieskaupunkiin” ja ”työläiskaupunkiin”. Suomenkielisen sivistyneistön puhekieli oli lähes kirjakielistä, koska kirjakieli oli heille ensisijainen suomen kielen muoto. Suomenkielisiltä alueilta kaupunkiin muuttaneiden työläisten puhekieli oli puolestaan murrevärätteistä. Varsinkin monet hämäläismurteiden piirteet vaikuttivat vanhaan työläiskieleen ja näkyvät edelleen Helsingin puhekieleessä, mutta myös länsi-uusmaalaiset piirteet,

yleislänsimurteiset piirteet, yleissuomalaiset piirteet ja muutamat itämurteiset piirteet ovat vaikuttaneet Helsingissä puhuttuun suomen kieleen. Tutkimusaineistossani yleishämäläisistä piirteistä esiintyy esimerkiksi *tuo-* ja *nuo-*pronomien vastineina *toi-* ja *noi-*pronomineja ja yleiskielen *eA-* ja *OA-*vokaaliyhtymiä vastaavat usein pitkät vokaalit *ee* ja *oo* (esim. *nopee*, *raivoo*), mikä on puolestaan yleissuomalainen piirre Helsingin puhekielessä. Lisäksi ruotsin kielen vaikutus näkyi kaikissa puhutun suomen muodoissa. Oman lisänsä kaupungin monikielisyyteen toi 1800-luvun loppupuolella Pitkäsillan pohjoispuolen kaksikielisissä työläiskortteleissa syntynyt slangi, jossa sekoittuivat suomen ja ruotsin kielen sanasto ja rakenteet (ks. esim. Paunonen 2000: 17–42). Lisäksi slangiin omaksuttiin sanastoa muun muassa venäjän kielestä. (Paunonen 2006: 36–43, 45, 50, 52, 91; Kuparinen 2021: 37.)

Merkittävä murros Helsingin puhekielessä tapahtui 1950–1960-luvulla, kun nuorten helsinkiläisten puhekielessä alkoi näkyä yhä enemmän puhekielen piirteitä. Siinä missä 1900-luvun alkupuolella Helsingissä sivistyneenä pidetty puhekieli oli vielä lähes kirjakielistä, 1900-luvun puolivälissä nuorten puhekieli oli kääntynyt kirja- ja yleiskielen vastaiseksi. Puhekielen piirteitä omaksuttiin erityisesti murteista (ks. Paunonen 2006: 36–43). 1970-luvulta 2010-luvulle tultaessa keskeisin Helsingin puhekielessä tapahtunut muutos on yleiskielisten varianttien väistyminen. (Paunonen 2006: 91; Kuparinen 2021: 87.) Kuparinen toteaa väitöskirjassaan, että ”Helsingin puhekieli onkin 2010-luvun aineiston valossa tasoittunut suosimaan sellaisia varianteja, joita käytetään yleisesti muuallakin”. Päätelmä näkyy myös omassa tutkimusaineistossani: vaikka tarkastelenkin helsinkiläisen rap-yhtyeen tekstejä, aineistossani esiintyvät puhekielen piirteet eivät rajoitu vain Helsingin puhekieleen, vaan suurinta osaa niistä tavataan muussakin puhutussa suomen kielessä.

Kaupunkikielen tutkimuksessa keskeiseksi on nähty kielessä ilmenevän vaihtelun ja vaihtelun taustalla vaikuttavien syiden selvittäminen. Tutkijan tehtävänä ei ole kaupunkikielen tarkastelussa niinkään ollut kaikkien mahdollisten kielessä ilmenevien piirteiden kartoittaminen murteentutkimuksen tapaan, vaan yhteisössä tapahtuvan kielellisen variaation kuvaaminen. (Paunonen 2006: 15.) Sosiolingvistisessä variaationtutkimuksessa on usein keskitytty sellaisiin kielenulkoisiin tekijöihin kuin ikä, sukupuoli ja sosiaalinen tausta ja siihen, mikä merkitys niillä on variaa-

tion selittäjinä (Lappalainen 2004: 34). Oma tutkimukseni ei kuitenkaan edusta tällaista lähestymistapaa, koska räppäreitten taustamuuttujien tarkastelun sijaan keskityn havainnoimaan sitä, millaisista puhekielen piirteistä aineistoni rap-riimit rakentuvat.

Mantila (2004: 325–328) esittää puhekielen keskeisten piirteiden leimautumista tarkastelevassa artikkelissaan viisiportaisen puhekielen piirteiden jaottelun, jossa hän on jakanut keskeisimpiä puhekielisyyksiä eri tavalla varioivien piirteiden ryhmiin huomioimalla niiden maantieteellisen levinneisyyden ja sosiaalisen variaation. Jaottelua Mantila taustoittaa sillä, että puhekielessä esiintyvien varieteettien määrä on kasvanut niin suureksi, ettei niitä pystytä rajaamaan samaan tapaan kuin vanhojen aluemurteiden rajoja on tavattu määritellä. Siksi Mantila kehottaakin kiinnittämään huomiota varieteettien sijaan itse kielenpiirteisiin. Tällainen lähtökohta sopii omaan tutkimukseeni, jossa puhekielen piirteiden variaation sijaan pyrin hahmottamaan niiden roolia rap-tekstien riimin muodostumisessa.

Mantilan (2004: 325–328) jaottelussa ensimmäisen kerroksen muodostavat yleiset ja neutraalit puhekielisyydet, joita tavataan puhekielessä kaikkialla Suomessa. Niihin kuuluvat muun muassa *i*:n loppuheitto (*anteeks, tarpeeks*) ja *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*osottaa, alote-taan*). Toiseen kerrokseen kuuluvat maantieteellisesti laaja-alaiset puhekielenpiirteet, jotka ovat maaseudulla erittäin yleisiä mutta kaupungeissa niissä esiintyy paljon variaatiota. Näihin Mantila lukee esimerkiksi švaavokaalin ja yleisgemiaation. Kolmanteen kerrokseen kuuluvat yleistyvät piirteet, joiden käyttö laajenee sekä maantieteellisesti että sosiaalisesti. Piirteisiin kuuluvat jälkitaavujen *A*-loppuisten vokaaliyhtymien monoftongiutumisen (*nopee, tyypii*) ja *A*:n loppuheitto (*tääl, uut*). Neljännen ryhmän muodostavat leimalliset maakuntapiirteet, jotka ovat leimautuneet jollekin tietylle alueelle tyypillisiksi, kuten itämurteiden pitkän *AA*:n diftongiutuminen. Ryhmän piirteet ovat yleisempiä maaseudun murteissa kuin kaupunkien murteissa. Viidennen ryhmään kuuluvat ensimmäistä ja kolmatta ryhmää esiintymisalueeltaan suppeammat yleistyvät puhekielen piirteet, kuten maantieteellisesti ja sosiaalisesti leviävä persoonapronominityyppi *mie* ja *sie*. Mantilan jaottelusta oman tutkimukseni kannalta merkityksellisiä ovat ensimmäisen ja kolmannen ryhmän piirteet, joita esiintyy myös omassa aineistossani. Toisen, neljännen ja viidennen ryhmän piirteistä ainakaan Mantilan esittelemiä piirteitä ei aineistossani esiinny, koska ne ovat

selvästi maantieteellisesti ja sosiaalisesti rajatumia. Esittelen seuraavaksi tarkemmin omassa aineistossani esiintyvät piirteet.

Tukeudun aineistoni puhekielen piirteiden esittelyssä Mantilan (2004: 325–328), Paunosen (1995: 106–148; 2006: 37–43), Kuparisen (2018: 29–50; 2021: 57–69), Nuolijärven (1986: 72, 82, 112, 154, 188) ja Lappalaisen (2004: 85–86) tutkimuksiin. Olen hyödyntänyt myös Lehtosen (2015: 84–125) ja Rouhikosken (2015: 125–173) artikkeleita sekä Tiittulan ja Nuolijärven (2013: 41) huomioita. Lisäksi verbien pikapuhemuotojen osalta tukeudun Mielikäisen (2009: 20, 23) havaintoihin. Riimiai-
neistossani esiintyvät seuraavat puhekielen piirteet:

- *i*:n loppuheitto (*uusiks, tarpeeks*)
- *A*:n loppuheitto (*tunnis, kämpäs*)
- jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeeneminen (*höyhenii, kivee, raivoo, laskuu*)
- *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*ratkasee, alottaa*)
- sananloppuisen *n*:n kato (*päätää, flaidaamaa*)
- NUT-partisiipin loppu-*t*:n kato (*kieltäytyny, jättäytyny*)
- *t*:n heikon asteen vastineena kato (*tiiän, yhessä*)
- yleiskielen *ts*-yhtymää vastaa vahvassa asteessa *tt* ja heikossa asteessa *t* (*itteni, katon*)
- *olla-*, *tulla-* ja *nähdä-*verbin puhekieliset muodot (*oon, oot, tuun, nään*)
- demonstratiivipronominien *tuo* ja *nuo* puhekieliset muodot (*toi, noi*)
- yks. 1. ja 2. persoonan pronomien puhekieliset muodot (*mä, sä*)
- taipumattomien tai vaillinaisesti taipuvien sanojen puhekieliset muodot (*kaa, kii*)
- mon. 3. persoonan inkongruenssi (*hommat menee*)
- MA-infinitiivin lyhyt illatiivi (ns. lyhyt infinitiivi) (*palata vaeltaa, auttaa jaksaa*)
- supistumaverbien analogiamuodot (*pitää raivaa, aion kuskaa*).

Tarkastelen näitä aineistossa esiintyviä puhekielen piirteitä tarkemmin luvussa 5, jossa pyrin selvittämään, millainen rooli puhekielen piirteillä on rap-riimin muodostumisessa. Ensin perustelen kuitenkin aineistovalintaani ja käyttämäni aineiston käsittelytapaa luvussa 3, jonka jälkeen siirryn rap-riimin äännerakenteen kuvaukseen luvussa 4.

3 Aineisto ja sen käsittely

Tässä luvussa esittelen tutkimusaineistoani ja sen käsittelytapaa. Aloitan luvussa 3.1 lyhyellä Gasellit-yhtyeen esittelyllä, jonka jälkeen perustelen aineistovalintaani ja sen rajausta. Luvussa 3.2 siirryn varsinaisen riimiaineiston tarkasteluun ja kerron, miten olen kerännyt riimejä sanoituksista. Lopuksi valotan hieman sitä, miten olen käsitellyt riimiaineistoani, ja perustelen analyysissä tekemiäni ratkaisuja.

3.1 Rap-yhtye Gasellien sanoituksista

Tutkimusaineistokseni valikoituivat rap-yhtye Gasellien sanoitukset. Gasellit on helsinkiläinen vuonna 2008 perustettu rap-yhtye, jonka muodostavat yhtyeen neljä jäsentä: Päkä eli Pekka Salminen, Hätä-Miikka eli Miikka Niiranen, Thube Hefner eli Tuomas Pietikäinen sekä Musajusa eli Jussi Mikkonen (Salminen 2021: 13, 20, 28, 32). Yhtye on kerännyt yli 110 miljoonaa toistoa musiikkipalvelu Spotifyssa ja voittanut Vuoden yhtye -palkinnon Emma-gaalassa vuonna 2019 (All Day). Vuonna 2021 julkaistun *Zen*-albumin kaikki 15 kappaletta nousivat julkaisupäivänä Spotifyssa Suomen 23 kuunnelluimman kappaleen joukkoon, ja albumi toi yhtyeelle viisi Emma-ehdokkuutta.

Gasellien rap-tekstit olivat luonnollinen valinta aineistoksi paitsi yhtyeen niittämän suosion perusteella myös siksi, että tarkastelin yhtyeen sanoituksia jo kandidaatintutkielmassani (Kärkkäinen 2020). Yhtyeen tuotanto on siis minulle jo laajalti tuttu. Toisaalta Gasellien sanoitukset ovat aiheeni kannalta kiinnostava aineistovalinta, koska yhtyeen tekstejä kirjoittaa kolme eri helsinkiläisräppäriä ja tuottaja, mikä tuo teksteihin variaatiota esimerkiksi juuri puhekielen piirteiden käytön osalta. Puhekielen tarkastelun kannalta on syytä mainita, että Päkä eli Pekka Salminen (2021) kertoo kirjassaan syntyneensä vuonna 1989, ja kirjasta voi päätellä, että yhtyeen muut jäsenet ovat suunnilleen samanikäisiä. Tarkastelemalla Gasellien kaltaista useammasta räppäristä muodostuvan rap-yhtyeen tekstejä saadaan luultavasti kattavampi ja luotettavampi kuva rap-

tekstien kielestä kuin yksittäisen artistin tekstejä tarkastelemalla, koska eri räppäreiden tavat kirjoittaa ja lausua tekstejä saattavat erota toisistaan paljonkin.

Olen valinnut tarkastelun kohteeksi Gasellien sanoitukset yhtyeen neljältä tuoreimmalta studioalbumilta, jotka ovat *Seis* (2015), *Veli* (2017), *Jano* (2018) ja *Zen* (2021). Keskeisenä syynä rajaukseen oli se, että sain kyseisten albumien tekstit sähköisessä muodossa suoraan yhtyeeltä itseltään. Aiempien albumien osalta tekstit olisi pitänyt kerätä internetin sanoitussivustoilta ja itse kuuntelemalla, mikä olisi tehnyt aineistosta todennäköisesti epätarkemman kuin suoraan yhtyeeltä saatuna. Yhtyeeltä saaduissakin teksteissä on tarkasteluni perusteella joitakin kirjoitusvirheitä, mutta kokonaisuudessaan ne ovat varmasti luotettavampia kuin internetin tai oman kuuntelun perusteella kerättyinä. Tekstit on myös jo valmiiksi jaoteltu säkeisiin ja säkeistöihin, mikä on rap-riimin tarkastelun kannalta olennaista (ks. luku 2.2).

Neljän studioalbumin teksteissä on aiheeni kannalta enemmän kuin riittävästi tarkasteltavaa. Olenkin rajannut aineistoa vielä siten, että siitä on jätetty pois kaikkien kappaleiden kertosäkeet ja vierailevien artistien osuudet. Kertosäkeet olen jättänyt pois siksi, että haluan tarkastella ensisijaisesti räpättyä tekstiä ja suuri osa kertosäkeistä muistuttaa enemmän melodista laulua. Kertosäkeissä esiintyy myös paljon toistoa, mikä on tutkimukseni aiheen kannalta ongelmallista. Lisäksi kertosäkeissä on usein mukana vieraileva artisti, joka ei kuulu yhtyeeseen mutta osallistuu yksittäiseen kappaleeseen. Vierailevien artistien osuudet olen jättänyt pois muun muassa tekijänoikeussyistä ja toisaalta myös siksi, että haluan rajata tarkastelun nimenomaan Gasellien rap-teksteihin. Kertosäkeiden ja vierailevien artistien osien poistamisen jälkeen tekstiaineisto koostuu yhteensä 42 kappaleesta ja 8 939 sanasta.

3.2 Riimien kerääminen ja aineiston käsittely

Tekstiaineistosta olen koonnut riimiaineiston, joka on tutkimukseni varsinainen tutkimuskohde. Olen kerännyt riimit etsimällä teksteistä toistuvia foneemijonoja ja jakanut ne riimipareihin ja -sarjoihin riimin soinnun eli riimisanonien yhteisen osan perusteella (ks. luku 2.1). Riimiaineisto koostuu 640 riimiparista tai -sarjasta, joissa on yhteensä 1758 riimisanaa.

Riimien etsinnässä olen hyödyntänyt luvussa 2.2 kuvaamaani rap-riimin määritelmää. Toisin sanoen riimien poimimisessa olen painottanut nimenomaan toistuvien vokaalijonojen esiintymistä. Koska suomen kielessä on kuitenkin vain kahdeksan vokaalia, missä tahansa tekstissä voi esiintyä sattumalta toistuvia vokaalijonoja. Vokaalijonon määrittämisessä riimiksi olen siksi painottanut sen sijaintia säkeessä. Kuten rap-riimin tarkastelussa (ks. luku 2.2) totesin, riimi sijaitsee tyyppillisesti juuri säkeen lopussa. Näin ollen säkeenloppuisten riimien hahmottaminen on melko yksinkertaista. Esimerkissä 6, joka on räppäri Päkän säkeistö kappaleesta ”Mahtuuko kyytiin?”, havainnollistuu hyvin riimien tyyppinen sijainti säkeiden loppuissa.

- (6) Kylhä täs viel kuljettavana **baanaa olis**
 mut oon vaa kattonu ku tuhannet **kaahaa ohi**
 venannu kyytii joka pysähtys mun **kohalle**
 mut ajat taitaa olla kovat mun kaltselle **pojalle**
 ja muille jotka valtatie laidas onnee **odottaa**
 suomalaiseseen tapaan kiltisti **jonottaa**
 hukattu sukupolvi syljeskelee tien **laidas**
 ja haaveilee ees hetkest kuskin **paikal**
 pikkuhiljaa **selkäpiitä** pitkin hiipii pelko **siitä**
 etten enää **ehkä kiidä**, ettei lokin siivet **liidä**
 käskynhaltijantien **pieltä** käynti syöny **miestä**
 onks täs enää **mieltä** pelkkää katupölyy **niellä**
 (Mahtuuko kyytiin?, *Seis*)

Tarkastelemalla toistuvia vokaalijonoja säkeistössä huomataan, että jokainen säkeistön säkeistä päättyy riimiin. Säkeistön lopussa esiintyy kuitenkin myös säkeensisäisiä riimejä, jotka muodostavat yhdessä säkeenloppuisten riimien kanssa riimisarjoja kuten *pieltä : miestä : mieltä : niellä*. Kuten jo rap-riimin tarkastelussa totesin, riimin toinen yleinen esiintymispaikka on nimenomaan säkeen keskellä. Säkeen loppuissa esiintyvien vokaalijonojen lisäksi olen siis kiinnittänyt myös huomiota säkeen keskellä esiintyviin vokaalijonoihin riimien löytämiseksi.

Säkeenloppuiset ja säkeen keskellä sijaitsevat riimit ovat useimmiten melko helposti ja objektiivisesti hahmotettavissa lukuun ottamatta vain yhden yhteisen vokaalin sisältäviä riimejä, joita tarkastelen tarkemmin luvussa 4.3. Sen sijaan säkeiden sisällä on myös muita säkeensisäisiä riimejä, joiden tulkitseminen riimeiksi ei ole täysin yksioikoista kuten esimerkin 7 sana *muuri*.

- (7) En oo mitä **luulit**, sä oot aina **duunis**
 en kuullu mitä **huusit**, mul on **vastameluluurit**
 hiljasuuden **muuri** tän pienen kaksion jakaa
 pitäs nähä vaivaa eikä vaa tuijottaa omaa napaa
 (Riks raks poks, *Jano*)

Sana *muuri* kuuluu epäilemättä samaan riimisarjaan sanojen *luulit*, *duunis*, *huusit* ja *vastameluluurit* kanssa, mutta se sijaitsee eri säeparissa kuin muut riimisarjan jäsenet, eikä siksi ole aivan tyyppillinen säkeensisäinen riimi. Ongelmallisimpia riimiksi tulkitsemisen kannalta ovat sanat, joilla on yksi yhteinen lyhyt tai pitkä vokaali tai esimerkiksi yhteinen sijapäätte. Esimerkissä 8 sanojen *pää*, *nää*, *tää* ja *sä* voisi ajatella muodostavan riimisarjan.

- (8) Sinisen valon loistees, **pää** pilvipalvelus
nää on häviäviä hetkiä jotka ei filmille tallennu
 viestei jota en oo nähnytkään, **tää** digiaika läkähdyttä,
sä saat syyn läksyttää, kun taas katon kännykkää
 (Avokämmentä, *Seis*)

Yksitavuiset vokaalin *ä* päättyvät sanat ovat selvästi luomassa säkeistöön rytmiä, mutta niiden hahmottaminen riimisarjaksi toisi aineistoon paljon hajontaa. Jos mikä tahansa toistuva vokaalijono tulkittaisiin riimiksi, varsinaiset selvät rap-riimit jäisivät epäselvien riimien varjoon. Siksi olen antanut enemmän painoarvoa säkeenloppuisille ja säkeen keskellä oleville riimeille. Näin ollen en myöskään ole huomioinut säkeen sisällä sijaitsevia *mä oon : sä oot* -tyyppisiä rakenteita. Lisäksi olen jättänyt tutkimuksen ulkopuolelle sanatoiston, koska sen tarkastelu ei ole tutkimukseni tavoitteiden mukaista. Homonyymiriimit olen kuitenkin pyrkinyt huomioimaan. Riimien hahmottaminen aineistosta on siis jokseenkin subjektiivista, mutta kiinnittämällä huomion vokaalijonon asemaan säkeessä uskon löytäneeni aineistosta ainakin suurimman osan tutkimuksen kannalta oleellisista riimeistä.

Olen kuvannut jokaisen riimiparin ja -sarjan riimisanon rakenteen käyttämällä konsonantti-vokaali-koodausta, joka on vakiintunut muun muassa suomen kielen tavutyyppien kuvauksen keinoksi (esim. Karlsson 1982: 139). Kuvaan siis vokaaleja kirjaimella V ja konsonantteja kirjaimella

C. Lisäksi jokaisen vokaalin ja konsonantin alaindeksiin on merkitty numero kyseessä olevan foneemin sijainnin perustella riimiparissa tai -sarjassa. Koska riimin kannalta on keskeistä tarkastella myös tavarakenteita, olen merkinnyt sanojen tavarajan pisteellä. Näin ollen riimipareista ja -sarjoista hahmottuu riimien rakenne eli se, millaisia toistuvia foneemijonoja riimipareissa ja -sarjoissa esiintyy. Esimerkissä 9 riimisarjan rakenteen kuvaus osoittaa, että sanoissa *puheet*, *upeat* ja *tue* riimin soinnun muodostavat vokaalit u (V_1) ja e (V_2).

- (9) Mul on poliitikon **puheet**, kaikki on aina nii **upeat**
mut ei sanoilla oo painoa, jos ei ne tunteita **tue**
(Avokämmentä, *Seis*)

puheet ($C_1V_1.C_2V_2V_2C_3$)
upeat ($V_1.C_1V_2V_2C_3$)
tue ($C_3V_1.V_2$)

Riimiparien ja -sarjojen rakenteen kuvauksen avulla olen muodostanut lukuun 4 kuvauksen aiheiston keskeisimmistä riimityypeistä. Rakenteen kuvauksen jälkeen jaoin riimit erilaisiin kategorioihin luvun 5 rap-riimin morfologista tarkastelua varten: pitkään vokaaliin tai diftongiin (luku 5.1), pitkään vokaaliin ja konsonanttiin (luku 5.2) sekä näiden sekaryhmään eli pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyviin riimeihin (luku 5.3). Neljänneksi tarkasteltavaksi kategoriaksi otin vielä lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät riimit (luku 5.4). Tämä tekemäni jaottelu perustuu Vilénin (1997: 92) riimien morfologian analyysiin, jossa hän jaottelee riimejä niiden loppuäänteiden perusteella.

Luokittelin kunkin kategorian sisällä riimiparit ja -sarjat muotoryhmiin, ja poimin niissä esiintyvät puhekielen piirteet (ks. luku 2.3) alla esitetyllä tavalla. Epäselvissä tapauksissa tarkastelin riimin kontekstia muotoryhmän selvittämiseksi. Muotoryhmäjaon perustana toimivat nominien ja verbien osalta niiden taivutusmuodot ja taipumattomien tai osittain taipuvien sanojen osalta sanaluokkajako. Tupla- ja multiriimien osalta tein luokituksen pelkän jälkiosan perusteella.

litkii ($C_1V_1C_2.C_3V_1V_1$) – A-infinitiivi, *iA*-yhtymän oikeneminen
on pitkii ($V_2C_4 C_5V_1C_2.C_3V_1V_1$) – mon. partitiivi, *iA*-yhtymän oikeneminen
konfliktii ($C_3V_2C_4C_6.C_1V_1C_3.C_2V_1V_1$) – yks. partitiivi, *iA*-yhtymän oikeneminen

Muotoryhmäluokitusten jälkeen ryhmittelin jokaisen kategorian riimit eri muotoryhmiin, kuten yksikön partitiivimuotoihin, monikon nominatiivimuotoihin ja A-infinitiivimuotoihin. Tällä pyrin selvittämään, millaiset muodot ovat kussakin kategoriassa yleisimpiä, mitkä muodot muodostavat riimejä keskenään ja millaisia puhekielen piirteitä eri muotoryhmissä esiintyy. Jokaisen kategorian käsittelyssä esittelen yleisimpiä muotoryhmiä määräinen ja esimerkkeineen taulukon muodossa. Yhdistelin määrällistä ja laadullista analyysia tutkimuskysymysten selvittämiseksi. Neljän kategorian, eli pitkään vokaaliin tai diftongiin, pitkään vokaaliin ja konsonanttiin, pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin, lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyvien riimien ulkopuolelle jäi vielä 42 % kaikista riimisanoista. Tätä jäljelle jäävien riimien ryhmää tarkastelin vain laadullisessa mielessä esittelemällä riimeissä esiintyviä puhekielen piirteitä. Jäljelle jäävien riimien määrä on melko suuri, mutta neljä pääkategoriaani antavat kuitenkin jo melko kattavan kuvan siitä, millaisista muotopiirteistä rap-riimi rakentuu ja millaisia puhekielen piirteitä riimeissä esiintyy. Aloitan ensin analyysin seuraavassa luvussa rap-riimien äännerakenteen kuvauksesta, jonka jälkeen siirryn morfologiseen tarkasteluun.

4 Gasellien rap-riimien äännerakenne

Tässä luvussa tarkastelen aineiston riimien äännerakenteita ja riimin tyypillisiä esiintymismuotoja. Esittelen riimipareja ja -sarjoja sekä niiden kontekstin että rakenteen kuvauksen avulla. Rakenteen kuvauksella tarkoitan jokaista esimerkkiä seuraavaa konsonantti-vokaali-koodausta (ks. luku 3.2). Riimien rakenteen analyysin kautta olen jakanut riimit kolmeen eri ryhmään. Aloitan tarkastelun luvussa 4.1 vokaaliriimeistä, jotka edustavat yleisintä riimin muotoa aineistossani. Sen jälkeen siirryn luvussa 4.2 tarkastelemaan puhtaita riimejä. Lopuksi esittelen vielä luvussa 4.3 poikkeustapauksia, joissa riimitulkinta ei ole yhtä selvä kuin edellisissä.

4.1 Vokaaliriimi

Aineiston tyypillisin riimin muoto on juuri Palosen (2008: 78) määritelmän mukainen tavukohtaisesti kertaantuva vokaaliriimi, jota esiintyy käytännössä jokaisessa aineiston kappaleessa ja jokaisella kolmesta räppäristä. Se on siis ikään kuin riimin perustyyppi, ja kaikki aineiston riimit ovat jossain määrin vokaaliriimejä. Vokaaliriimissä riimin sointu syntyy riimisanojen yhteisestä vokaaliaineksesta. Konsonanttien määrä ja laatu voivat vaihdella vapaasti. Esimerkissä 10 vokaaliriimin muodostavat riimisanat *rauhaa* ja *kaunaa*.

- (10) Ennen kaikkea rakastaa **rauhaa**
 vaik hätis huitas en kannaa **kaunaa**
 (Betoni-intiaani, *Seis*)

rauhaa (C₁V₁V₂.C₂V₁V₁)

kaunaa (C₃V₁V₂.C₄V₁V₁)

Riimiparin rakenteen kuvaus osoittaa, että riimisanoilla ei ole yhteisiä konsonantteja, mutta vokaalit sen sijaan vastaavat toisiaan täydellisesti. Molempien sanojen ensitavussa on diftongi *au* (V₁V₂) ja viimeisessä tavussa puolestaan pitkä vokaali *aa* (V₁V₁). Riimipari muodostaa siis lähes puhtaan riimin – ainoastaan sanojen lopputavujen konsonantit *h* (C₂) ja *n* (C₄) rikkovat sointua,

minkä vuoksi kyseessä on vokaaliriimi. Vastaava tapaus on esimerkissä 11, jossa riimi syntyy sanojen *slaissin* ja *kaikki* yhteisestä diftongista *ai* (V_1V_2) ja jälkitavun vokaalista *i* (V_2). Yhteisiä konsonantteja riimiparin jäsenillä ei ole.

- (11) Vaitonaisen sahaan sulle pizzasta **slaissin**
jaetaan se, mehän jaetaa **kaikki**
(Pato, *Jano*)

slaissin ($C_1C_2V_1V_2C_1.C_1V_2C_3$)
kaikki ($C_4V_1V_2C_4.C_4V_2$)

Vaikka vokaaliriimissä keskeistä onkin juuri vokaalien sointuvuus, riimipareissa ja -sarjoissa esiintyy usein myös samoja konsonantteja. Pelkästään yhteisistä vokaaleista muodostuvat riimisarjat ovat harvassa, koska usein ainakin kahdella riimisarjan jäsenistä on myös yhteisiä konsonantteja kuten esimerkissä 12, jossa yhteisten vokaalien *a* (V_1) ja *i* (V_2) lisäksi sanojen *tarina*, *sankarina* ja *marina* vastatavuissa esiintyvät konsonantit *r* (C_5) ja *n* (C_3).

- (12) Paha tapa pelätä ain **pahinta**
iha sama jos haluut tapa tää **tarina**
iha sama jos lähet jatkan **sankarina**
ota vastaan maanisen marttyyrin **marina**
(Vainoharhainen, *Seis*)

pahinta ($C_1V_1.C_2V_2C_3.C_4V_1$)
tarina ($C_4V_1.C_5V_2.C_3V_1$)
sankarina ($C_6V_1C_3.C_7V_1.C_5V_2.C_3V_1$)
marina ($C_8V_1.C_5V_2.C_3V_1$)

Ainoastaan riimisarjan ensimmäinen jäsen *pahinta* rikkoo konsonanttien säännönmukaisuutta. Siinä ei esiinny konsonanttia *r*, ja konsonantti *n* esiintyy sanan toisessa tavussa, kun muissa riimisarjan jäsenissä se esiintyy viimeisessä tavussa. Vaikka siis vokaaliriimissä vokaalit ovatkin konsonantteja suuremmassa roolissa, myös konsonantit voivat olla osana riimin muodostumisesta. Tässä esimerkissä kiinnostavan huomion voisi esittää myös riimisanasta *sankarina*, joka eroaa tavarakenteeltaan muista riimisarjan sanoista olemalla yhden tavun muita pitempi. Siinä sanan paino saattaa osua räpäätessä vasta toiselle tavulle suomen kielen painotussääntöjen vastaisesti (ks. VISK § 13).

Palosen (2008: 78) määritelmä sallii riimin vokaalien määrän vaihtelun vastatavuissa. Toisin sanoen vokaaliriimissä riimiparin toisessa jäsenessä pitkän vokaalin paikalla voi olla myös lyhyt vokaali. Tällaista vokaalien määrän vaihtelua esiintyy aineistossa 109 riimiparissa tai -sarjassa eli lähes viidenneksessä kaikista riimipareista ja -sarjoista. Tyypillisesti vokaalien määrän vaihtelua tapahtuu riimiparin tai -sarjan jäsenten jälkitavuissa kuten esimerkissä 13, jossa riimiparin *nojatuo*li : *huolii* sointu syntyy diftongista *uo* (V_3V_1) ja vokaalista *i* (V_4), joka esiintyy ensimmäisessä jäsenessä (*nojatuo*li) lyhyenä ja toisessa jäsenessä (*huolii*) pitkänä (V_4V_4).

- (13) Mun terapeutil on upottava **nojatuo**li
Ja huntil tunti aikaa kuunnella mun **huolii**
(Zen, Zen)

nojatuo- ($C_1V_1.C_2V_2.C_3V_3V_1.C_4V_4$)
huolii ($C_5V_3V_1.C_4V_4V_4$)

Toisaalta vokaalin määrän vaihtelua esiintyy myös riimisanan sisällä kuten esimerkissä 14, jossa riimiparin muodostavat sanat *vantaanjoki* ja *kansankoti*. Riimiparin sointu syntyy sanojen yhteisistä vokaaleista *a* (V_1), *o* (V_2) ja *i* (V_3). Ensimmäisessä jäsenessä (*vantaanjoki*) vokaali *a* esiintyy kuitenkin pitkänä vokaalina *aa* (V_1V_1) sanan toisessa tavussa, kun taas toisessa jäsenessä (*kansankoti*) vokaali *a* (V_1) esiintyy vastatavussa lyhyenä vokaalina. Lisäksi molemmissa sanoissa sekä ensimmäisen että toisen tavun lopussa on myös yhteinen konsonantti *n* (C_2).

- (14) Elämä valuu ohi, niinkun **vantaanjoki**
hyvinvointivaltion tilalle **kansankoti**
(Slussen, *Veli*)

vantaanjoki ($C_1V_1C_2.C_3V_1V_1C_2.C_4V_2.C_5V_3$)
kansankoti ($C_5V_1C_2.C_6V_1C_2.C_5V_2.C_3V_3$)

Aineistossa on myös tapauksia, joissa vokaalien pituuden vastaavuuteen vaikuttaa riimin tulkitseminen joko riimipariksi tai -sarjaksi. Esimerkissä 15 riimisanat *funktio* ja *hurmioo* toimivat säkeensisäisinä riimeinä ja muodostavat riimisarjan säkeenloppuisten riimien *tunkio* ja *turmioo* kanssa.

- (15) Mikä on mun **funktio**, muuttaa maailmasta **tunkio** hamuta himoo, **hurmioo**, tuoda tuhoo ja **turmioo** (Seitti, *Seis*)

funktio ($C_1V_1C_2C_3.C_4V_2.V_3$)

tunkio ($C_4V_1C_2.C_3V_2.V_3$)

hurmioo ($C_5V_1C_6.C_7V_2.V_3V_3$)

turmioo ($C_4V_1C_6.C_7V_2.V_3V_3$)

Riimisarjan rakenteen koodaus osoittaa, että koko riimisarjan yhteistä ainesta ovat ensitavun vokaali u (V_1), toisen tavun vokaali i (V_2) ja jälkitavun vokaali o (V_3). Sanoissa *hurmioo* ja *turmioo* jälkitavun vokaali o (V_3) esiintyy kuitenkin pitkänä vokaalina oo (V_3V_3). Kyseisen riimisarjan voisi siis jakaa myös kahdeksi eri riimipariksi, sillä sanat *funktio* ja *tunkio* sisältävät yhteisten vokaalien lisäksi yhteiset konsonantit n (C_2) ja k (C_3), ja sanat *hurmioo* sekä *turmioo* puolestaan konsonantit r (C_6) ja m (C_7). Epäilemättä riimiparit kuitenkin sointuvat myös toistensa kanssa, koska vokaalit vastaavat toisiaan täydellisesti pitkän ja lyhyen vokaalin eroa lukuun ottamatta.

Sen lisäksi, että vokaalien pituus voi vaihdella vastatavuissa, rap-riimin vokaali voi Palosen (2008: 78) mukaan kertautua myös diftongina, jonka ensimmäinen vokaali on laadultaan sama kuin vastatavussa. Pitkän ja lyhyen vokaalin vaihtelun tavoin siis vokaalia voi vastata myös diftongi. Tällaista vaihtelua esiintyy 17 riimiparissa tai -sarjassa. Ilmiö on huomattavasti harvinaisempi kuin pitkän ja lyhyen vokaalin vaihtelu. Tyypillisesti diftongi vastaa juuri lyhyttä vokaalia kuten esimerkiksi 16, jossa riimiparin muodostavat sanat *haikaillut* ja *kaivannut*. Riimin sointu syntyy sanojen yhteisestä diftongista ai (V_1V_2) ja vokaaleista a (V_1) ja u (V_3). Riimiparin ensimmäisen jäsenen *haikaillut* toisessa tavussa esiintyy diftongi ai (V_1V_2), kun taas toisen jäsenen *kaivannut* vastatavussa on vain lyhyt vokaali a (V_1). Lisäksi molemmat sanat päättyvät konsonanttiin t (C_4).

- (16) Salaisesti takasin menneitä **haikaillut** unohtanut kaiken mitä en sussa oo **kaivannut** (Muistanks mä väärin?, *Veli*)

haikaillut ($C_1V_1V_2.C_2V_1V_2C_3.C_3V_3C_4$)

kaivannut ($C_2V_1V_2.C_5V_1C_6.C_6V_3C_4$)

Aineistossa on ainoastaan yksi riimipari, jossa pitkää vokaalia vastaa vastatavussa diftongi. Esimerkissä 17 riimiparin *päässä* : *jäissä* sointu syntyy ensi- ja jälkitavun vokaalista *ä*. Ensimmäisessä jäsenessä *päässä* ensitavun vokaali *ä* (V_1) esiintyy pitkänä vokaalina *ää* (V_1V_1), kun taas toisen jäsenen *jäissä* vastatavussa esiintyy diftongi *äi* (V_1V_2). Pitkää vokaalia vastaa siis diftongi. Lisäksi riimiparin jäsenillä on yhteinen geminaatta *ss* (C_2C_2).

- (17) Usein poljin kyläkauppaan äidin silmälasit **päässä**
vanha myyjärouva oli eittämättä **jäissä**
(Tyyntä, *Veli*)

päässä ($C_1V_1V_1C_2.C_2V_1$)
jäissä ($C_3V_1V_2C_2.C_2V_1$)

Rap-riimit on tarkoitettu ensisijaisesti räpättäviksi eli suulliseen muotoon. Osa aineiston vokaaliriimeistä ei hahmotu riimeiksi niiden kirjoitusasun perusteella, vaan niiden sointu selviää vasta ääntöasusta. Esimerkissä 18 riimiparin muodostavat *ok* ja *small talk*, joiden ääntöasut kuuluvat [ookoo] ja [smool took], jolloin sointu syntyy ensi- ja jälkitavujen pitkästä vokaalista *oo* (V_1V_1). Ilmiö näkyy erityisesti englanninkielisissä sanoissa, kuten esimerkin riimisanassa *small talk*.

- (18) Mut kysyessä vastasin et kaikki on **ok**
viimeks ku nähtii, keskustelu oli vaa **small talk**
(Ei mitään uutta, *Veli*)

ok [ookoo] ($V_1V_1.C_1V_1V_1$)
small talk [smool took] ($C_2C_3V_1V_1C_3 C_4V_1V_1C_1$)

Kuten luvussa 2.2 totesin, rap-sanoituksissa riimit venyvät usein useamman sanan mittaisiksi tupla- ja multiriimeiksi. Tupla- ja multiriimit ovat yleensä myös vokaaliriimejä, jotka vain muodostuvat yhden sanan sijaan useammasta sanasta. Vokaaliriimin periaatteet näkyvät oikeastaan parhaiten juuri tupla- ja multiriimeissä, koska pelkän yhteisen vokaaliaineksen vaatimus antaa räpäreille laajat mahdollisuudet riimittää keskenään pidempiäkin kokonaisuuksia. Esimerkissä 19 tuplariimin muodostavat *tilanne pääl* ja *ihanne sää*. Tuplariimin rakenteen kuvaus osoittaa, että riimin sointu syntyy sanojen yhteisistä vokaaleista *i* (V_1), *a* (V_2), *e* (V_3) ja *ä* (V_4). Lisäksi molempien riimiparin jäsenten toisen ja kolmannen tavun jakaa geminaatta *nn* (C_3C_3).

- (19) Meil on duunissa **tilanne pääl**
eikä tuol oo tänää mikää **ihanne sää**
(Imus, *Veli*)

tilanne pääl ($C_1V_1.C_2V_2.C_3.C_3V_3 C_4V_4V_4C_2$)
ihanne sää ($V_1.C_5V_2C_3.C_3V_3 C_6V_4V_4$)

Riimiparien lisäksi aineistossa on tuplariimeistä koostuvia riimisarjoja kuten esimerkissä 20, jossa riimisarjan muodostavat ilmaukset *toista enää*, *kolikoita kerään*, *soita perään* ja *poika enää*.

- (20) En vanno etten virheitäni **toista enää**, siks sakkokassaan **kolikoita kerään**
jos must ei kuulu niin **soita perään**, nyt puhuu mies eikä **poika enää**
(Sakkoi, *Veli*)

toista enää ($C_1V_1V_2C_2.C_1V_3 V_4.C_3V_5V_5$)
kolikoita kerään ($C_4V_1.C_5V_2.C_4V_1V_2.C_1V_3 C_4V_4.C_6V_5V_5C_3$)
soita perään ($C_2V_1V_2.C_1V_3 C_7V_4.C_6V_5V_5C_3$)
poika enää ($C_7V_1V_2.C_4V_3 V_4.C_3V_5V_5$)

Kuten rakenteen kuvaus osoittaa, riimisarjan sointu muodostuu riimisanojen yhteisestä diftongista *oi* (V_1V_2), lyhyistä vokaaleista *a* (V_3) ja *e* (V_4) sekä pitkästä vokaalista *ää* (V_5V_5). Riimisarjan toinen jäsen *kolikoita kerään* on tavarakenteeltaan muita pidempi, ja siinä riimin sointu alkaakin sivupainolliselta kolmannelta tavulta (*-koi*). Lisäksi riimisarjan ensimmäisessä ja viimeisessä jäsenessä toistuu sana *enää*. Vaikka en sanatoistoa olekaan huomioinut muuten analyysissäni, tuplariimejä ja multiriimin osana toisto on keskeisessä roolissa riimin muodostumisesta.

Aineistossa eräs tyypillinen tapaus on riimisarja, jossa kahden sanan mittainen tuplariimi on yhden pidemmän sanan vastariiminä. Toisin sanoen riimisarja ei sisällä pelkästään yhden sanan riimejä tai tuplariimejä, vaan riimeinä käytetään molempia. Esimerkissä 21 riimisarjan muodostavat riimisanat *näe mitää*, *unissakävelijä*, *häpee sitä* ja *päteviä*.

- (21) Vaik oon valveil en **näe mitää**, mä oon ku **unissakävelijä**
enkä osaa ees **häpee sitä**, tekosyyt ei oo **päteviä**
(Avokämmentä, *Seis*)

näe mitää ($C_1V_1V_2 C_2V_3.C_3V_1V_1$)
unissakävelijä ($V_4.C_1V_3C_4.C_4V_4.C_5V_1.C_6V_2.C_7V_3.C_8V_1$)
häpee sitä ($C_9V_1.C_{10}V_2V_2 C_4V_3.C_3V_1$)

päteviä ($C_{10}V_1.C_3V_2.C_6V_3.V_1$)

Koodaus osoittaa, että riimisarjan sointu syntyy yhteisistä vokaaleista \ddot{a} (V_1), e (V_2) ja i (V_3). Vaikka ilmaukset *näe mitää* ja *häpee sitä* ovat tuplariimejä, muodostavat ne riimisarjan yhden sanan riimien *unissakävelijä ja päteviä* kanssa, koska yhteiset vokaalit sijoittuvat vastatavuihin. Riimisarjan jäsenessä *unissakävelijä* sointu alkaa vasta yhdyssanan perusosasta *-kävelijä*. Pitkän ja lyhyen vokaalin vaihtelua esiintyy riimisanojen lopputavuissa, sillä ensimmäinen jäsen *näe mitää* päättyy pitkään vokaaliin \ddot{a} (V_1V_1), kun muut riimisarjan jäsenet päättyvät lyhyeen vokaaliin \ddot{a} (V_1). Lisäksi kolmannessa jäsenessä (*häpee sitä*) vokaali e (V_2) esiintyy pitkänä vokaalina ee (V_2V_2), kun taas muiden riimisarjan jäsenten vastatavuissa se esiintyy lyhyenä vokaalina e (V_2).

Tuplariimejä pidempiä multiriimejä aineistossa on vähemmän, mutta joitakin kolmen sanan mittaisia riimejä aineistosta kuitenkin löytyy. Esimerkissä 22 riimiparin muodostavat *kello saapuu hakemaan* ja *kehoo aamuun apeaan*.

- (22) Kesken kaiken kännykän **kello saapuu hakemaan**
kiskon kaikin keinoin **kehoo aamuun apeaan**
(Silmät takas kii, *Seis*)

kello saapuu hakemaan ($C_1V_1C_2.C_2V_2.C_3V_3V_3.C_4V_4V_4.C_5V_3.C_1V_1.C_6V_3V_3C_7$)
kehoo aamuun apeaan ($C_1V_1.C_5V_2V_2.V_3V_3.C_6V_4V_4C_7.V_3.C_4V_1.V_3V_3C_7$)

Riimiparin koodauksen mukaan ilmauksien ensimmäisten sanojen *kello* ja *kehoo* yhteistä ainesta ovat sananalkuinen konsonantti k (C_1), vokaali e (V_1) sekä vokaali o (V_2), joka esiintyy pitkänä sanassa *kehoo*. Riimiparin seuraavissa sanoissa *saapuu* ja *aamuun* on puolestaan yhteiset pitkät vokaalit aa (V_3V_3) ja uu (V_4V_4). Riimiparin päättävissä sanoissa *hakemaan* ja *apeaan* yhteistä ainesta ovat lyhyet vokaalit a (V_3) ja e (V_1) sekä pitkä vokaali aa (V_3V_3). Lisäksi molemmat sanoista päättyvät konsonanttiin n (C_7). Multiriimissä havainnollistuu hyvin vokaalien konsonantteja keskeisempi rooli riimin muodostumisessa – riimi syntyy lähinnä sanojen yhteisestä vokaaliaineksestä. Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan aineiston puhtaita riimejä.

4.2 Puhdas riimi

Leino (1982: 111) määrittelee epäpuhtaiksi riimit, jotka eivät noudata riimisääntöä 3 (ks. luku 2.1). Siten voitaisiin ajatella, että riimisääntöä 3 noudattavat riimit ovat puolestaan puhtaita riimejä. Vilén (1997: 48) jakaakin riimit karkeasti puhtaisiin ja epäpuhtaisiin. Puhtaita ovat riimit, joissa sointu alkaa painollisen tavun vokaalista ja on riimiparin tai -sarjan jäsenissä identtinen koko mitaltaan riimin loppuun asti (esim. *huomen* : *Suomen*). Riimit, jotka eivät noudata tätä määritelmää, ovat Vilénin mukaan epäpuhtaita tai puhtaiden riimien muunnelmia. Esittelen tässä luvussa ensin puhtaan riimin määritelmän täyttäviä riimejä ja lopuksi lyhyesti identtisiä riimejä, jotka ovat puhtaan riimin muunnelmia.

Aineistossani esiintyy yhteensä 67 riimiparia tai riimisarjaa, jotka olen lukenut puhtaiksi riimeiksi. Lisäksi aineistossa on useita riimisarjoja, joissa sarjan kaksi jäsentä muodostaisivat puhtaan riimin, mutta riimisarja kokonaisuutena kuitenkin ei. Vaikka siis Karri "Paleface" Miettisen ja Esa Salmisen (2019: 39) räppäriin käsikirjassa todetaankin, että puhtaat riimit, kuten *palataan* : *halataan*, ovat yleensä tylsiä, vaikuttaa niillä olevan keskeinen rooli Gasellien sanoituksissa, sillä puhtaiden riimien määrät eri albumeilla ovat melko lähellä toisiaan. *Seis*-albumilla puhtaita riimejä on 16, *Veli*-albumilla 13, *Jano*-albumilla 22 ja *Zen*-albumilla 17.

Painotuksen osalta tarkastelen puhtaita riimejä suomen kielen painotussääntöjen mukaisesti siten, että sanan pääpaino on aina sanan ensimmäisellä tavulla ja sivupaino joko kolmannella tai neljännellä tavulla riippuen kolmannen tavun pituudesta. Sanan toinen tavu on kuitenkin aina painoton, ja yhdyssanoissa sivupaino esiintyy perusosan alussa (ks. sanapainosta VISK § 13). Vaikka sanan viimeinen tavu on suomen kielessä yleensä painoton, hyödynnän riimien tarkastelussa Vilénin (1997: 11) näkemystä siitä, että riimien osalta paritontavuisen sanan viimeinen tavu voi olla myös painollinen, kunhan se on pitkä. Esimerkin 23 riimipari *keikkaa* : *leikkaa* on puhdas riimi, jossa riimin sointu alkaa heti pääpainolliselta ensitavulta ja ainoastaan sananalkuinen konsonantti on riimisanoissa eri (C_1 : C_2).

- (23) Kaipa sitä vaan kaipaa aina isompaa **keikkaa**
ei riitä sit lainkaan kakkupala jota **leikkaa**
(Sitten kun, *Jano*)

keikkaa ($C_1V_1V_2C_1.C_1V_3V_3$)
leikkaa ($C_2V_1V_2C_1.C_1V_3V_3$)

Soinnun alkaminen sivupainolliselta tavulta näkyy esimerkissä 24, jossa riimiparin muodostavat *kalatiskihommii* ja *pommii*. Riimiparin sointu *-ommii* ($V_3C_6.C_6V_2V_2$) alkaa yhdyssanassa *kalatiskihommii* vasta perusosasta *-hommii* eli sivupainolliselta tavulta, kun taas riimisanassa *pommii* sointu alkaa heti pääpainolliselta tavulta. Koska sointu alkaa kuitenkin molemmissa jäsenissä painolliselta tavulta ja on identtinen koko mitaltaan, syntyy puhdas riimi.

- (24) Kalatiski**hommii** (hell yeah)
Nukuin joka aamu **pommii** (hell yeah)
(Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

kalatiskihommii ($C_1V_1.C_2V_1.C_3V_2C_4.C_1V_2.C_5V_3C_6.C_6V_2V_2$)
pommii ($C_7V_3C_6.C_6V_2V_2$)

Viimeisen tavun painollisuus näkyy esimerkissä 25, jossa riimiparin *kii* : *ykkösii* sointu syntyy ainoastaan pitkästä vokaalista *ii* (V_1V_1). Sanassa *kii* sointu alkaa pääpainolliselta tavulta, mutta sanassa *ykkösii* sointu alkaa vasta viimeiseltä tavulta *-sii*. Koska viimeinen tavu on kuitenkin pitkä, se on Vilénin (1997: 11) määritelmän mukaisesti sivupainollinen, jolloin *kii* ja *ykkösii* muodostavat puhtaan riimin. Sen sijaan esimerkissä esiintyvä toinen riimipari *saappuu* : *vaappuu* ei muodosta puhdasta riimiä, koska sanassa *vaappuu* konsonantti *p* esiintyy geminaattana toisin kuin sanassa *saappuu*.

- (25) En anna aamun saappuu
mä pidän yöstä **kii**
vaik niinku ankka vaappuu
mä haen **ykkösii**
(Sumu, *Seis*)

kii ($C_1V_1V_1$)
ykkösii ($V_2C_1.C_1V_3.C_2V_1V_1$)

Toinen esimerkki viimeisen tavun painollisuudesta löytyy esimerkin 26 riimiparista *täs* : *työntämäs*, jossa riimin sointu syntyy vokaalista *ä* (V_1) ja konsonantista *s* (C_2). Sanassa *täs* sointu alkaa

pääpainolliselta tavulta, kun taas sanassa *työntämäs* sointu alkaa sivupainolliselta viimeiseltä tavulta.

- (26) En voi vaan venata **täs**, jos mä hyydyn kukaan ei oo **työntämäs**
(Mä tuun takas, *Veli*)

täs ($C_1V_1C_2$)

työntämäs ($C_1V_2V_3C_3.C_1V_1.C_4V_1C_2$)

Puhtaita riimejä, joissa sointu syntyy viimeisen tavun painollisuudesta, on kuitenkin aineistossa vähän, vain kuusi. Suurimmassa osassa aineiston puhtaista riimeistä sointu alkaa jo ennen viimeistä tavua, ja usein riimiparin jäsenten tavorakenteet ovat samanlaiset, tai sointu alkaa toisessa jäsenistä vasta yhdyssanan perusosan alusta. Puhdas riimi on siis tyypillisesti esimerkin 27 riimiparin *huomen* : *Suomen* kaltainen.

- (27) Täällä tänää, tuolla **huomen**
Siksakkii läpi **Suomen**
(Disko, *Zen*)

huomen ($C_1V_1V_2.C_2V_3C_3$)

Suomen ($C_4V_1V_2.C_2V_3C_3$)

Riimiparin jäsenten tavorakenteet ovat samanlaiset, ja sointu *-uomen* ($V_1V_2.C_2V_3C_3$) alkaa molemmissa jäsenissä pääpainolliselta tavulta. Kyseessä on puhdas riimi, koska sointua edeltävä sananalkuinen konsonantti on sanoissa eri ($C_1 : C_4$). Kiinnostavaa esimerkissä on se, että riimiparin jäsenet eivät kuulu samaan kieliopilliseen kategoriaan, eli ne eivät siis ole Launosen (1984: 26) tautologisiksi nimittämiä riimejä. Sana *huomen* on loppuheittoinen muoto taipumattomasta sanasta *huomenna*, jolla ilmaistaan ajankohtaa, kun taas *Suomen* on erisnimen *Suomi* genetiivimuoto, jolla ilmaistaan omistussuhdetta. Vastaavanlainen tapaus on esimerkin 28 riimipari *suuri* : *juuri*, jossa sointu ($V_1V_1.C_2V_2$) alkaa heti pääpainolliselta tavulta, ja ainoastaan sananalkuinen konsonantti on eri ($C_1 : C_3$).

- (28) Kämpä on pieni, mut vuokra on **suuri**
sängyn sain mahtumaan juuri ja **juuri**
(Mitä mä malagas, *Jano*)

suuri ($C_1V_1V_1.C_2V_2$)

juuri ($C_3V_1V_1.C_2V_2$)

Esimerkin sana *suuri* on taipuva adjektiivi, kun taas sana *juuri* on taipumaton ja tarkoittaa tässä kontekstin perusteella 'vaivoin, hädin tuskin, töin tuskin, nipin napin' (KS s.v. *suuri, juuri*). Tällaiset riimit tuntuvat edustavan siis juuri perinteisen runouden Banvillen ohjeen mukaista ihanteellista riimiä, jossa riimiparin jäsenten äänneasut ovat samankaltaiset mutta merkitykset ovat täysin erilaiset (Launonen 1984: 26).

Banvillen ohjeen mukaisia riimejä on kuitenkin aineistossa vähemmän kuin tautologisia riimejä. Tyypillisesti samanlaista tavorakennetta edustavia riimiparin jäseniä yhdistää myös sama taivutusmuoto tai vähintäänkin sama sanaluokka. Esimerkin 29 riimiparissa *hyvissä : syvissä* molemmat jäsenet edustavat paitsi samaa sanaluokkaa myös samaa sijataivutusta: ne ovat adjektiivien monikon inessiivimuotoja.

- (29) Me ollan hengissä, hengissä ja **hyvissä**
pääät on noussu pintaan vaikka oltais oltu **syvissä**
(Liimaa, *Veli*)

hyvissä ($C_1V_1.C_2V_2C_3.C_3V_3$)

syvissä ($C_3V_1.C_2V_2C_3.C_3V_3$)

Esimerkissä 30 riimiparin *liikutin : kiikutin* muodostavat puolestaan verbien yksikön 1. persoonan imperfektimuodot (KS s.v. *kiikuttaa, liikuttaa*). Riimiparin jäsenten tavorakenteet ovat samanlaiset ja sointu *-iikutin* ($V_1V_1.C_1V_2.C_2V_1C_3$) alkaa heti pääpainolliselta tavulta.

- (30) **Kiikutin** pakettii postin paskapakulla
Liikutin levy pelkän puhelajan avulla
(Tilanne pääl, Zen)

kiikutin ($C_1V_1V_1.C_1V_2.C_2V_1C_3$)

liikutin ($C_4V_1V_1.C_1V_2.C_2V_1C_3$)

Salo (2006: 170) huomauttaa puhdasta riimiä koskevassa ohjeessaan, että lauluryiikassa sanan kirjoitusasun huomiointia tärkeämpää on äänneasun huomioiminen, ja antaa esimerkin rajageminaatiosta sanoissa *sopukkaan : lopukaan* (ks. rajageminaatiosta VISK § 34). Kirjoitettuna sanat

eivät muodosta puhdasta riimiä, mutta lausuttuna *lopukaan* kuuluu *lopukkaan*, jolloin syntyy puhdas riimi. Aineistossani on muutama tapaus, joissa sanat eivät näytä kirjoitettuna riimiltä, mutta lausuttuina ne muodostavat puhtaan riimin. Ilmiö näkyy esimerkin 31 riimiparissa *venyy* : *menu*. Kirjoitusasultaan sanat *venyy* ja *menu* eivät vaikuta muodostavan riimiä, mutta kun 'usean ruokalajin kokonaisuutta tai ruokalistaa' tarkoittava *menu* äännetään *menyy*, riimisanoilta *venyy* ja *menyy* syntyy yhteinen sointu *-enyy* ($V_1.C_2V_2V_2$) (KS s.v. *menu*, *menyy*).

- (31) Valmis joustaa kuminauhan lail **venyy**
ettei kusta muroissa ois illan **menu**
(Riks raks poks, *Jano*)

venyy ($C_1V_1.C_2V_2V_2$)
menu [*menyy*] ($C_3V_1.C_2V_2V_2$)

Suurin osa aineiston puhtaista riimeistä on riimipareja; puhtaiden riimien sarjoja on vain neljä. *Veli*-albumilla puhtaiden riimien sarjoja on kaksi, ja molemmat niistä esiintyvät räppäri *Thuben* säkeistöissä. Ensimmäinen muodostuu esimerkin 32 riimisanosta *kritiikistä* : *pistä* : *pohjois-helsingistä*.

- (32) Mitä saa **kritiikistä**, jos ei mitään likoon **pistä**
oon kyllästynyt nuorimies **pohjois-helsingistä**
(Mä tuun takas, *Veli*)

kritiikistä ($C_1C_2V_1.C_3V_1V_1.C_1V_1C_4.C_3V_2$)
pistä ($C_5V_1C_4.C_3V_2$)
pohjois-helsingistä ($C_5V_3C_6.C_7V_3V_1C_4-C_6V_4C_8.C_4V_1C_9.C_{10}V_1C_4.C_3V_2$)

Riimisarjan sointu *-istä* muodostuu vokaaleista *i* (V_1) ja *ä* (V_2) sekä konsonanteista *s* (C_4) ja *t* (C_3). Ensimmäisessä riimisanassa *kritiikistä* sointu alkaa sivupainolliselta kolmannelta tavulta *-kis* ja toisessa riimisanassa *pistä* puolestaan heti pääpainolliselta tavulta. Viimeinen jäsenistä on kaksiosainen, jossa sointu alkaa jälkiosan *helsingistä* sivupainolliselta kolmannelta tavulta *-gis*. Koska jokaisessa riimisanassa sointu alkaa painolliselta tavulta ja on identtinen sanojen loppuun asti, on kyseessä epäilemättä puhdas riimi. *Veli*-albumin toinen puhtaan riimin muodostava sarja muodostuu esimerkin 33 sanoista *siitä*, *kiitä* ja *riitä*.

- (33) Mä en jaksa, sori **siitä**, työ ei enää tekijäänsä **kiitä**

nään pahoja unia siitä, et ne tajuu et mulla ei **riitä**
(Henkeni edestä, *Veli*)

siitä ($C_1V_1V_1.C_2V_2$)

kiitä ($C_3V_1V_1.C_2V_2$)

riitä ($C_4V_1V_1.C_2V_2$)

Riimisarjan sointu *-iitä* koostuu pitkästä vokaalista *ii* (V_1V_1), konsonantista *t* (C_2) ja lyhyestä vokaalista *ä* (V_2). Riimisanojen tavarakenteet ovat identtiset, joten sointu alkaa jokaisessa sarjan jäsenistä pääpainolliselta tavulta. Sana *siitä* esiintyy kontekstissa kaksi kertaa, mutta koska kyseessä on sama adverbina käytettävä *se*-pronominin elatiivimuoto (KS, s.v. *siitä*), en ole tulkinut sitä homonyymiksi, vaan sanatoistoksi, minkä vuoksi olen jättänyt toisen esiintymän huomioimatta.

Kaksi muuta puhtaan riimin sarjaa esiintyy *Zen*-albumilla kappaleessa *Disko*. Esimerkissä 34 puhtaan riimin muodostavat riimisanat *öissä*, *töissä* ja *myymälöissä*.

- (34) Mä oon **öissä töissä**, en missää **myymälöissä**
(*Disko, Zen*)

öissä ($V_1V_2C_1.C_1V_3$)

töissä ($C_2V_1V_2C_1.C_1V_3$)

myymälöissä ($C_3V_4V_4.C_3V_3.C_4V_1V_2C_1.C_1V_3$)

Riimisarjan sointu *-öissä* syntyy vokaaleista *ö* (V_1) *i* (V_2) ja *ä* (V_3) sekä geminaatasta *ss* (C_1C_1). Sanoissa *öissä* ja *töissä* sointu alkaa pääpainolliselta tavulta, kun taas sanassa *myymälöissä* sointu alkaa sivupainolliselta tavulta *-löis*. Kaikki riimisarjan jäsenet ovat monikon inessiivimuotoisia substantiiveja. *Öissä* ja *töissä* muodostavat jonoriimin, koska ne esiintyvät peräkkäin samassa säkeessä (Vilén 1997: 52). Säe on mitä todennäköisemmin lainattu rap-yhtye JVG:n kappaleen "Häissä" kertosäkeestä, mikä toimii kenties jonkinlaisena kunnianosoituksena kyseistä kappaletta kohtaan. Toisen "Disko"-kappaleen puhtaan riimin muodostavat esimerkin 35 riimisanat *yö*, *lyö*, *syö* ja *päivätyö*.

- (35) Joka vitun päivä, joka vitun **yö**
Tanssilattialla sonnit toisiansa turpaan **lyö**
Joka vitun päivä, joka vitun **yö**
Jengi pilkun jälkeen toisiansa elävältä **syö**

Joka vitun päivä, joka vitun **yö**
 Univajeis sydän, epätahtiin **lyö**
 Joka vitun päivä, joka vitun **yö**
 Mä mietin pitiks tehdä juhlimisest **päivätyö**
 (Disko, Zen)

yö (**V₁V₂**)
 lyö (**C₁V₁V₂**)
 syö (**C₂V₁V₂**)
 päivätyö (**C₃V₃V₄.C₄V₃.C₅V₁V₂**)

Riimisarjan sointu *yö* syntyy vokaaleista *y* (V₁) ja *ö* (V₂). Sanoissa *yö*, *lyö* ja *syö* sointu alkaa heti pääpainolliselta tavulta, kun taas sanassa *päivätyö* se alkaa sivupainolliselta tavulta *työ*. Riimisarjan jäsenet edustavat eri sanaluokkia: *yö* ja *päivätyö* ovat substantiiveja, kun taas *lyö* ja *syö* ovat finiittimuotoisia verbejä. Säkeistössä, jossa riimisarja esiintyy, on myös todella paljon toistoa – säkeistö tuntuu rakentuvan juuri toiston varaan. Riimisanat *yö*, *lyö*, *syö* ja *päivätyö* erottuvat kuitenkin säkeistöstä mielestäni yhtenäiseksi riimisarjaksi.

Leino (1982: 111) lukee puhtaan riimin erikoistapaukseksi identtisen riimin, jossa riimin sointu voi alkaa jo pää- tai sivupainollisen tavun alusta eli ei pelkästään vokaalista vaan myös konsonantista (esim. *tanssitaan* – *arvataan*). Vilén (1997: 65) määrittelee identtisen riimin sen sijaan puhtaan riimin muunnelmaksi, sillä hänen mukaansa englannissa ja suomessa identtisiä riimejä ei pidetä onnistuneina, vaan ne kuulostavat falskeilta. Salo (2006: 170) toteaaakin laululyriikan käsi-kirjassaan yksinkertaisesti, että puhtaassa riimissä sointua edeltävä konsonantti ei saa olla riimiparin jäsenissä sama. Noudatan Vilénin (1997: 65) identtisen riimin erottamista puhtaasta riimistä, minkä vuoksi en ole huomioinut identtisiä riimejä puhtaina riimeinä. Aineistossa esiintyy kuitenkin riimisarjoja, joissa riimi vaikuttaa puhtaalta mutta osa jäsenistä muodostaakin keskenään identtisen riimin. Tällainen on muun muassa esimerkin 36 homonymiatapaus riimisarjassa *yllä* : *yllä* : *kyllä* : *iltakävelyllä*.

- (36) Ja ne pitää perinteet **yllä**
 hyvä ettei sivistys kaikkialle **yllä**
 positiiviset pelimiehet sanoo **kyllä**
 viihtyy mielellään **iltakävelyllä**
 (Betoni-intiaani, *Seis*)

yllä ($V_1C_1.C_1V_2$)
 yllä ($V_1C_1.C_1V_2$)
 kyllä ($C_2V_1C_1.C_1V_2$)
 iltakävelyllä ($V_3C_1.C_3V_4.C_2V_2.C_4V_5.C_1V_1C_1.C_1V_2$)

Riimisarjassa sanat *yllä*, *kyllä* ja *iltakävelyllä* muodostavat puhtaan riimin, koska niillä on yhteinen painolliselta tavulta alkava sointu *-yllä* ($V_1C_1.C_1V_2$). Sana *yllä* kuitenkin toistuu riimisarjassa kahdessa eri merkityksessä. Ensimmäinen viittaa 'ylläpitämiseen', kun taas jälkimmäinen viittaa 'yltämiseen' (KS s.v. *yllä*, *yltää*). Ne muodostavat siis homonyymiriimin, joka on identtisen riimin muoto (Leino 1982: 111). Näin ollen kyseessä ei ole puhdas riimi vaan puhtaan riimin muunnelma. Esimerkin 37 riimisarja on puolestaan kiinnostava tapaus siksi, että siinä riimisarja muodostuu kirjainten *G*- ja *C*-ääntöasuista sekä sanoista *pidempii* ja *hevosii*.

- (37) Malmin Nova **G**, mankas soi Pimp **C**
 Viikonloput **pidempii**, pellin alla **hevosii**
 (Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

G [tsii] ($C_1C_2V_1V_1$)
 C [sii] ($C_2V_1V_1$)
 pidempii ($C_3V_1.C_4V_2C_5.C_3V_1V_1$)
 hevosii ($C_6V_2.C_7V_3.C_2V_1V_1$)

Pelkästään tekstiä katsomalla kirjaimet *G* ja *C* eivät hahmotu riimeiksi, mutta räppäri Hätä-Miikka lausuu ne kappaleessa englannin kielen ääntämyksen mukaisesti, jolloin *G*:n ääntöasu on [tsii] ja *C*:n [sii]. Näin ollen riimisarjan soinnun muodostaa pitkä vokaali *ii* (V_1V_1). Sointu alkaa riimisarjan kahden ensimmäisen jäsenen pääpainolliselta tavulta ja jälkimmäisissä jäsenissä sivupainolliselta kolmannelta tavulta. Sointuun kuuluu kuitenkin riimisanojen *G*, *C*, ja *hevosii* osalta myös konsonantti *s* (C_2), mikä tekee niistä identtisen riimin.

4.3 Muut riimit

Sykäri (2014: 13) määrittelee freestylerap-riimin siten, että riimissä vähintään kahden viimeisen tavun vokaalien on oltava samanlaatuisia. Aineistossani esiintyy kuitenkin säepareja, joissa säkeen viimeisillä sanoilla on yhteistä vokaaliainesta vain viimeisessä tavussa. Niissä riimin sointu on varsin heikko, mutta ne kuitenkin luovat säkeistöön rytmisiä ja sitovat säkeitä toisiinsa, minkä

vuoksi ne voitaisiin mielestäni tulkita riimeiksi. Esittelen tässä luvussa lyhyesti aineiston riimien epäselviä tapauksia, joissa riimitulkinta ei ole täysin yksiselitteinen.

Osassa vokaaliriimeistä esiintyy epäsointia (ks. Palonen 2008: 78). Tällaisissa riimeissä tyypillisesti riimin lopputavujen vokaalit vastaavat toisiaan mutta alkutavujen vokaalit eivät. Esimerkissä 38 on kaksi riimiparia: *turpaan* : *voittaa* ja *vitsii* : *rotsiin*. Molemmissa riimipareissa sointu syntyy jälkitavun pitkästä vokaalista – riimiparissa *turpaan* : *voittaa* pitkästä vokaalista *aa* ja riimiparissa *vitsii* : *rotsiin* pitkästä vokaalista *ii*. Ensitavujen vokaalit sen sijaan eivät vastaa toisiaan. Lisäksi sointu alkaa riimisanoissa toiselta eli painottomalta tavulta (ks. VISK § 13). Riimitulkinta on siis melko heikko, mutta yhteiset pitkät vokaalit sanojen viimeisessä tavussa luovat tekstiin kuitenkin selvästi riiminomaista sointia ja rytmiä. Riimiparissa *vitsii* : *rotsiin* riimisanoilla on myös yhteiset konsonantit *t* (C₂) ja *s* (C₃), mikä tukee riimitulkintaa.

- (38) Kun me oltiin ottamas **turpaan**, mä heitin huonoo **vitsii**
ja me saatettiin **voittaa** tai sit vaan tuli **rotsiin**
(Mahtuuko kyytiin?, *Seis*)

turpaan (C₁V₁C₂.C₃**V₂V₂**C₄)
voittaa (C₅V₃V₄C₁.C₁**V₂V₂**)

vitsii (C₁V₁**C₂.C₃V₁V₁**)
rotsii (C₄V₂**C₂.C₃V₁V₁**)

Aineistossa on muutamia vokaaliriimejä, joissa sointuun kuuluu vain yksi vokaali. Vokaalin lisäksi niissä riimiparin jäsenillä on kuitenkin usein myös yhteistä konsonanttiainesta. Esimerkissä 39 säkeet päättyvät yksikön inessiivimuotoihin *pikkupuistossa* ja *voimassa*. Yhteistä ainesta niillä on ainoastaan inessiivin päätteen verran. Riimitulkinta on melko heikko, mutta säkeiden päättymisen samaan konsonantti- ja vokaaliainekseen on kuitenkin tuskin puhdasta sattumaa.

- (39) Sama joviaali seuramies ku **pikkupuistossa**
eihän porttikiellot bailuihin oo enää **voimassa**
(Ei mitään uutta, *Jano*)

pikkupuistossa (C₁V₁C₂.C₂V₂.C₁V₂V₁C₃.C₄V₃**C₅.C₅V₄**)
voimassa (C₆V₃V₁.C₇V₄**C₅.C₅V₄**)

Vastaava tapaus on esimerkissä 40, jossa sanojen *höpsökkä* ja *jäykkä* voisi ajatella muodostavan riimiparin, jonka sointu syntyy yhteisestä geminaatasta *kk* ja vokaalista *ä*. Tässäkin riimitulkinta on varsin heikko, mutta sanojen yhteinen aines ja sijoittuminen säkeiden loppuun luo säkeistöön selvästi riiminomaista rytmiä. Tällaisia riimejä esiintyy erityisesti räppäri Hätä-Miikan säkeistöissä. Riimitulkintaan vaikuttaa siis olennaisesti Hätä-Miikan flow eli esimerkiksi se, miten riimitäviä painotetaan. Näin ollen esimerkin sanapari saattaa hahmottua paremmin riimiksi kuuluttuna kuin tekstistä luettuna.

- (40) Ohan sitä ollu aika **höpsökkä**
vastahakoinen, jörö ja **jäykkä**
(Imus, *Vel!*)

höpsökkä (C₁V₁C₂.C₃V₁**C₄.C₄V₂**)
jäykkä (C₅V₂V₃**C₄.C₄V₂**)

Vilén (1997: 72) erottaa yhdeksi epäpuhtaan riimin lajiksi konsonanttiriimin, jossa riimin sointu syntyy yhteisistä konsonanteista. Konsonanttiriimit ovat aineistossani harvinaisia erityisesti säkeenloppuisen riimin asemassa. Esimerkin 41 säkeessä sanat *rolexi* ja *relaksi* erottuvat kuitenkin selvästi jonkinlaiseksi konsonanttiriimin muodoksi. Yhteistä vokaaliainesta niillä on vain lopputavun lyhyen *i*:n verran. Sen sijaan molempien sanojen ensitavuissa on samassa tavuasemassa konsonantit *r* ja *l*. Sanan *relaksi* jälkitavuissa on konsonanttiyhtymä *ks*, kun taas sanassa *rolexi* on ainoastaan konsonantti *x*. Ääntöasultaan sanojen konsonantit lausutaan kuitenkin identtisesti, ja ne luovat säkeeseen selvää rytmin tuntua.

- (41) Relaat ku on **rolexi**, raha saa sut **relaksi**
(Sitten kun, *Jano*)

rolexi [roleksi] (C₁V₁.C₂V₂C₃.C₄V₃)
relaksi (C₁V₂.C₂V₄C₃.C₄V₃)

Eräs kiinnostava riimin muoto aineistossa on lavennettu riimi, jossa riimiparin toisessa jäsenessä on riimin soinnun jälkeen ylimääräinen tavu (ks. Vilén 1997: 69–70). Esimerkissä 42 riimiparin muodostavat *flaidata* ja *naida*. Riimin sointu *-aida* alkaa molemmissa riimiparin jäsenissä painollisesta tavusta, mutta ensimmäisessä jäsenessä *flaidata* sointua seuraa vielä tavu *-ta*, kun jälkijäsenen *naida* päättyy riimin sointuun.

- (42) Me osataan **flaidata**, mut ei luottaa
juoda ja **naida**, mut ei luottaa
(Vainoharhainen, *Seis*)

flaidata (C₁C₂V₁V₂.C₃V₁.C₄V₁)
naida (C₅V₁V₂.C₃V₁)

Lähes vastaavanlainen tapaus on esimerkissä 43, jossa riimisarjan muodostavat *nopee*, *sokee*, *kolmeekymppii* ja *kokee*. Riimisarjan soinnun muodostavat ensitavun lyhyt vokaali o ja toisen tavun pitkä vokaali ee. Yhteistä konsonanttiainesta riimisanoina ei ole, eli kyseessä on vokaaliriimi. Riimisanat ovat kaksitavuisia lukuun ottamatta kolmatta jäsentä *kolmeekymppii*, jossa sointu esiintyy ainoastaan riimisanan alkuosassa *kolmee*. Jälkiosalla *kymppii* ei siis ole riimin soinnun kannalta merkitystä.

- (43) Oon niissä **nopee** toisten tunteille **sokee**
ennen **kolmeekymppii** on vaa ehittävä **kokee**
(Älä muista pahalla, *Seis*)

nopee (C₁V₁.C₂V₂V₂)
sokee (C₃V₁.C₄V₂V₂)
kolmeekymppii (C₄V₁C₅.C₆V₂V₂.C₄V₃C₆C₂.C₂V₄V₄)
kokee (C₄V₁.C₄V₂V₂)

Yhteenvedoksi voidaan todeta, että aineistossani riimin tyypillisin esiintymismuoto on vokaaliriimi, jossa riimin sointu syntyy yhteisistä vokaaleista. Tarkasteluni kuitenkin osoittaa, että vokaaliriimin muodostavilla riimisanoina on usein myös yhteisiä konsonantteja. Lisäksi noin viidenneksessä aineiston vokaaliriimeistä tapahtuu Palosen (2008: 78) määritelmän mukaista vokaalien määrän vaihtelua. Sen sijaan vokaalin kertautuminen diftongina on huomattavasti harvinaisempi ilmiö. Sitä esiintyy vain noin kolmessa prosentissa aineiston riimeistä. Puhtaiden riimien osuus aineiston kaikista riimipareista tai -sarjoista on puolestaan noin kymmenes. Lähes kaikki puhtaat riimit esiintyvät riimipareina, joissa riimin sointu alkaa jo ennen viimeistä tavua. Aineistossa on myös jonkin verran säepareja, joissa esiintyvät sanat muistuttavat kovasti riimiä, mutta eivät kuitenkaan täytä vokaaliriimin tai puhtaan riimin määritelmää. Päätän tähän riimien äännerakenteen tarkastelun ja siirryn seuraavaksi riimien muotopiirteiden analyysiin.

5 Gasellien rap-riimien morfologista tarkastelua

Tässä luvussa tarkastelen Gasellien rap-riimejä morfologisesta näkökulmasta ja pyrin selvittämään, millaisista muotopiirteistä aineiston riimiparit ja -sarjat koostuvat. Tarkoitukseni on kuvata sitä, miten eri muotoryhmiin kuuluvat riimisanat muodostavat riimipareja ja -sarjoja keskenään ja mitä muotoryhmiä riimisanat tyypillisesti edustavat. Koska tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millainen rooli puhekielen piirteillä on rap-riimin rakentumisessa, tarkastelen eri muotoryhmissä esiintyviä puhekielisyyksiä, jotka koskevat äänne- ja muotopiirteitä. Riimiaineistossa esiintyvät puhekielen piirteet ovat seuraavat:

- *i:n* loppuheitto (*uusiks, tarpeeks*)
- *A:n* loppuheitto (*tunnis, kämpäs*)
- jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen (*höyhenii, kivee, raivoo, laskuu*)
- *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*ratkasee, alottaa*)
- sananloppuisen *n:n* kato (*päätää, flaidaamaa*)
- NUT-partisiipin loppu-*t:n* kato (*kieltäytyny, jättäytyny*)
- *t:n* heikon asteen vastineena kato (*tiiän, yhessä*)
- yleiskielen *ts*-yhtymää vastaa vahvassa asteessa *tt* ja heikossa asteessa *t* (*itteni, katon*)
- *olla-*, *tulla-* ja *nähdä-*verbin puhekieliset muodot (*oon, oot, tuun, nään*)
- demonstratiivipronominien *tuo* ja *nuo* puhekieliset muodot (*toi, noi*)
- yks. 1. ja 2. persoonan pronomien puhekieliset muodot (*mä, sä*)
- taipumattomien tai vaillinaisesti taipuvien sanojen puhekieliset muodot (*kaa, kii*)
- mon. 3. persoonan inkongruenssi (*hommat menee*)
- MA-infinitiivin lyhyt illatiivi (ns. lyhyt infinitiivi) (*palata vaeltaa, auttaa jaksaa*)
- supistumaverbien analogiamuodot (*pitää raivaa, aion kuskaa*).

Tarkastelen aineiston riimejä viidessä osassa. Aineistossani riimipareja- ja -sarjoja muodostavat usein riimisanat, jotka päättyvät pitkään vokaaliin tai pitkään vokaaliin ja konsonanttiin. Aloitan-

kin riimien tarkastelun näistä riimeistä siten, että luvussa 5.1 keskityn pitkään vokaaliin tai diftongiin päättyviin riimeihin, luvussa 5.2 pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyviin riimeihin ja luvussa 5.3 edellisten muodostamaan sekaryhmään, jossa pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyvät riimit muodostavat riimipareja ja -sarjoja keskenään. Sen jälkeen siirryn luvussa 5.4 tarkastelemaan riimejä, jotka päättyvät pitkän vokaalin sijaan lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin. Luvussa 5.5 esittelen lyhyesti jäljelle jäävissä riimeissä esiintyviä puhekielen piirteitä. Lopuksi teen lyhyen yhteenvedon huomioistani luvussa 5.6.

5.1 Pitkään vokaaliin tai diftongiin päättyvät riimit

Aineistossani on 79 riimiparia tai -sarjaa, joiden kaikki jäsenet päättyvät pitkään vokaaliin (VV). Nämä riimiparit ja -sarjat koostuvat 189 riimisanasta. Pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä riimisanan viimeisessä tavussa esiintyy kaksi vokaalia, joten ne erottuvat omaksi ryhmäkseen riimeistä, joissa sanan lopputavussa on vain yksi vokaali. Pitkään vokaaliin päättyvien riimien kanssa saman ominaispiirteen jakavat diftongiin päättyvät riimisanat, joita aineistossani on kuitenkin vain 17. Tarkastelen tässä luvussa ensin pitkään vokaaliin päättyvien riimien muotoryhmiä ja niissä esiintyviä puhekielen piirteitä, minkä jälkeen esittelen diftongiin päättyviä riimejä omassa alaluvussaan. Olen jakanut pitkään vokaaliin päättyvät riimit AA-, ii-, UU-, ee- ja OO-loppuisiin ja esittelen niiden muotoryhmiä pitkä vokaali kerrallaan.

5.1.1 AA-loppuiset riimit

Suurin osa pitkään vokaaliin päättyvistä riimeistä on AA-loppuisia: riimipareja tai -sarjoja on 38 ja jäseniä niissä yhteensä 94. AA-loppuisissa riimeissä yleisimmät muotoryhmät ovat yksikön partitiivimuodot (*persikkaa, hyvää*) ja aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*auraa, osottaa*). Harvinaisempia muotoryhmiä ovat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*takaa, liikaa*), A-infinitiivimuodot (*säätää, kääntää*), MA-infinitiivin illatiivimuodot, joista on kadonnut joko pelkästään sananloppuinen *n*-äänne (*flaidaamaa, pesiytymää*) tai *n:n* lisäksi myös MA-tunnus, jolloin ne ovat *ns.* lyhyitä infinitiivimuotoja (*posottaa, jaksaa*), yksikön illatiivimuodot, joissa esiintyy sananloppuisen *n:n* kato (*pohjaa, kylää*), supistumaverbien analogiset muodot

(*haudata* > *hautaa*), verbien kieltomuodot (*ei nää*, *en diggaa*) ja passiivin preesensmuodot (*kaiverretaa*, *pysytää*), joissa esiintyy sananloppuisen *n:n* kato. Lisäksi AA-loppuisiin riimeihin kuuluu possessiivisuffiksiin päättyvä riimi *päättää*, josta sananloppuinen *n* on kadonnut. Taulukko 1 havainnollistaa AA-loppuisten riimien muotoryhmiä. Kokonaan puhekieliset muotoryhmät ovat tummennetulla taustalla.

Taulukko 1. AA-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisydet
yks. partitiivi	37	<i>persikkaa, hyvää</i>	–
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	14	<i>nauraa, osottaa</i>	<i>i</i> -loppuisen diftongin jälkikomponentin kato
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	8	<i>salaa, nykyää</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
A-infinitiivi	8	<i>säättää, kääntää</i>	–
MA-infinitiivin illatiivi	7	<i>flaidaamaa, posottaa</i>	lyhyt infiniitti, sa- nanloppuisen <i>n:n</i> kato
yks. illatiivi	6	<i>pohjaa, kylää</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
supistumaverbien analogiset muodot	5	<i>hautaa, kohtaa</i>	(supistumaverbien analogiset muodot)
kieltomuodot	5	<i>ei nää, en diggaa</i>	<i>nähdä</i> -verbin assimi- loitunut muoto <i>nää</i>
passiivin preesens	3	<i>kaiverretaa, pysytää</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato

possessiivisuffiksi	1	<i>päättää</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
Yhteensä	94		

AA-loppuisissa riimeissä yleisintä muotoryhmää edustavat yksikön partitiivimuotoiset riimisanat, jotka ovat muodoltaan yleiskielisiä. Yksikön partitiivimuotojen yleisyyttä AA-loppuisten riimien kategoriassa selittää se, että partitiivin yksi yleiskielen mukainen pääte on -A, jolloin A-vartaloiset nominit ovat partitiivimuodossa AA-loppuisia (ks. VISK § 65, 81). Lisäksi partitiivi kuuluu nominatiivin ja genetiivin kanssa yleisimmin esiintyviin sijoihin suomenkielisissä teksteissä ylipäätään: tekstilauseissa on usein esimerkiksi partitiivisijainen predikaatiivi tai partitiiviobjekti (VISK § 1227). Esimerkissä 44 yksikön partitiivimuotoinen adjektiivi *haipakkaa* on osana riimiparia *haipakkaa : flaidaamaa*.

- (44) Täs on ollu **haipakkaa**, ei oo aikaa alkaa **flaidaamaa**
(Soijapoika, *Zen*)

Haipakka on arkikielinen adjektiivi, joka viittaa 'kovaan vauhtiin' tai 'kiireeseen'. Adjektiivista käytetään lähinnä juuri sen partitiivimuotoa. (KS s.v. *haipakka*.) Esimerkki havainnollistaa, kuinka AA-loppuiset yksikön partitiivimuotoiset riimit ovat muodoltaan yleiskielen mukaisia, joskin itse taivutettava sana voi olla puhekielinen tai slangia. Esimerkin säkeessä *haipakkaa* muodostaa riimiparin MA-infinitiivimuotoisen verbin *flaidaamaa* kanssa. *Flaidaa* viittaa 'riitelemiseen' tai 'tappelemiseen' ja tässä sen MA-infinitiivin illatiivissa esiintyy myös sananloppuisen *n:n* kato (Kärkkäinen 2020: 18; Paunonen 2000 s.v. *flaidaa*). Sananloppuisen *n:n* kato on laajalevikkinen puhekielisyys, jota esiintyy juuri illatiivin kaltaisissa muotoryhmissä, joissa *n* kuuluu taivutuspäätteeseen (Tiitula & Nuolijärvi 2013: 41; VISK § 39).

Aineiston AA-loppuisissa partitiivimuotoisissa riimeissä esiintyy Launosen (1984: 26) kategorisiksi riimeiksi nimittämiä tapauksia, joissa riimiparin molemmat jäsenet edustavat samaa sanaluokkaa ja taivutusmuotoa – tässä tapauksessa partitiivia. Esimerkissä 45 AA-loppuisen riimin muodostavat yksikön partitiivimuotoiset adjektiivit *hyvää* ja *syvää*. Riimipari muodostaa teknisesti

puhtaan riimin (ks. luku 4.2), joskin kategorianmukaisuuden vuoksi sitä voisi kenties pitää myös heikkona puhtaan riimin esiintymänä.

- (45) Päiväst päivään, ei tehny itellekää **hyvää**
Ahdinko ja alakulo pohjattoman **syvää**
(Maunulan muumio, *Zen*)

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*odottaa, jonottaa*) edustavat toiseksi yleisintä muotoryhmää AA-loppuisissa riimeissä. Pääasiassa ryhmän verbit ovat muodoltaan yleiskielisiä, kuten esimerkin 46 riimiparissa *putoaa : tuhoaa*. Esimerkin molemmissa säkeissä predikaattina toimiva persoonamuotoinen verbi (*putoaa, tuhoaa*) kongruoi subjektin kanssa (ks. VISK § 107). Ensimmäisessä säkeessä subjektina toimii substantiivilauseke *vika pisara* ja toisessa puolestaan *tulva*. Molemmat riimiparin verbit ovat supistumaverbejä (ks. VISK § 330).

- (46) Mut jonain päivänä vika pisara **putoaa**
ja sinä hetkenä tulva tulee ja **tuhoaa**
(Pato, *Jano*)

Poikkeuksena aktiivin indikatiivin preesensmuotoisten yksikön 3. persoonan verbien yleiskielisyyteen on esimerkin 47 *osottaa*, jonka sisällä on tapahtunut *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*osoittaa > osottaa*) (ks. esim. Lehtonen 2015: 84). Mantila (2004: 326) lukee *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kadon yleisiin ja neutraaleihin puhekielisyyksiin. Helsingin puhekielessä esimerkin kaltaiset *-oitta*-verbit (vrt. *kirjoittaa > kirjottaa*) ovat tyypillisesti juuri *i*:ttömiä (Nuolijärvi 1986: 72, 82). Katomuodon *osottaa* tavurakenne vastaa paremmin vastariimin *kohottaa* tavurakennetta kuin yleiskielinen muoto *osoittaa*, koska *kohottaa*-verbin toisessa tavussa on lyhyt vokaali. Kyseinen seikka voi toimia tässä puhekielisyyden motivaattorina.

- (47) Se itsetuntoo **kohottaa**, ku keikal mimmit mielenkiintoansa **osottaa**
(Me ei mennä rikki, *Zen*)

AA-loppuisten riimien ryhmässä on useampia tapauksia, joissa riimiparin muodostavat kaksi indikatiivin preesensmuotoista yksikön 3. persoonan verbiä. Toisaalta niitä esiintyy myös muiden muotoryhmien kanssa samoissa riimipareissa kuten esimerkissä 48, jossa riimin muodostavat

aktiivin indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonassa oleva verbi *painaa* ja yksikön partitiivimuotoinen substantiivi *aikaa*.

- (48) Vähä vieläki flunssa **painaa**
 kylhän sä tajuut, nyt ei oo vaa **aikaa**
 (Imus, *Veli*)

Esimerkissä finiittimuotoinen verbi *painaa* toimii predikaattina, joka kongruoi subjektin *flunssa* kanssa. Kaikki AA-loppuisten riimien aktiivin indikatiivin preesensmuotoisista yksikön 3. persoonan verbeistä eivät kuitenkaan kongruoi subjektin persoonan kanssa yleiskielen mukaisesti. Esimerkissä 49 finiittiverbit *odottaa* ja *jonottaa* ovat yksikön kolmannessa persoonassa, vaikka subjekti *jotka* on monikollinen.

- (49) Ja muille jotka valtatie laidas onnee **odottaa**
 suomalaiseseen tapaan kiltisti **jonottaa**
 (Mahtuuko kyytiin? *Seis*)

Esimerkin kaltainen subjektin ja predikaatin inkongruenssi, jossa subjekti on monikossa ja predikaatti yksikössä, on puhutussa kielessä tavallista (VISK § 1280; Paunonen 2006: 37; Tiittula & Nuolijärvi 2013: 52). Riimin kannalta inkongruentit indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan muodot ovat joustavampia kuin monikkomuodot, koska AA-loppuista verbiä voidaan riimittää muiden AA-loppuisten riimien kanssa. Lisäksi inkongruentti muoto lyhentää tavumäärää (*o-dot-ta-vat* > *o-dot-taa*). Esimerkissä 50 yksikön kolmannessa persoonassa oleva verbi *nauraa* ei kongruoi monikollisen subjektin *ne* kanssa, ja muodostaa näin riimisarjan riimisanojen *Ylilautaa*, *nyhtökauraa* ja *hautaa* kanssa.

- (50) Mä menin lukee **Ylilautaa**
 Enkä tienny et ne meille tyyliin **nauraa**
 Tää on mulle ihan perus **nyhtökauraa**
 Aina joku koittaa maahan meikää **hautaa**
 (Soijapoika, *Zen*)

Taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat muodostavat oman muotoryhmänsä AA-loppuisissa riimeissä. Pääasiassa muotoryhmä koostuu adverbeista (*salaa*, *koskaa*), mutta mukana on

myös esimerkiksi *-kAAn*-liitepartikkelin esiintymiä (*mihinkää*), joista sananloppuinen *n* on kadonnut. Osa ryhmän riimisanoista onkin yleiskielen mukaisia, mutta osassa esiintyy sananloppuisen *n:n* katoa. Esimerkin 51 riimiparin muodostavat adverbi *takaa* ja *-kAAn*-liitepartikkeliin päättyvä *todellakaa*, josta sananloppuinen *n* on kadonnut.

- (51) Kai sit on otettava olan **takaa**
kun en oo lopettamas **todellakaa**, ei
(Sumu, *Seis*)

Taipumattomien tai vain osittain taipuvien sanojen ryhmän kanssa yhtä yleisiä ovat A-infinitiivimuodot, jotka ovat kaikki muodoltaan yleiskielisiä. Ne ovat *kertoa*-tyypin verbejä, joiden vartalo päättyy lyhyeen vokaaliin (*kerto-*), jota seuraa A-infinitiivin tunnus *A*. Näin ollen *kertoa*-tyypin verbien A-infinitiivimuodot päättyvät joko vokaaliyhtymään tai pitkään vokaaliin. (VISK § 72.) Tässä ryhmässä kyseiset verbit ovat *A*-vartaloisia, jolloin niiden A-infinitiivimuodot päättyvät pitkään vokaaliin *AA*. Esimerkissä 52 riimiparin muodostavat A-infinitiivit *unohtaa* ja *3d-tulostaa*.

- (52) Oli sairaan kiva tuntee, mut olis myös mukavaa **unohtaa**
huonot muistot ois kätevä hukata jos ne vois **3d-tulostaa**
(Taivaan tosi, *Vel*)

A-infinitiivien lisäksi *AA*-loppuisissa riimeissä esiintyy kaksi MA-infinitiivin illatiivimuotoa, joista sananloppuinen *n* on kadonnut kuten esimerkin 53 riimiparissa *hyvää* : *pesiytymää*. Riimiparin sointu syntyy vokaaleista *y* ja *ä*. Kun *pesiytyä*-verbin vokaalivartaloon liitetään MA-infinitiivin illatiivin tunnus, se muodostaa riimiparin yksikön partitiivimuotoisen adjektiivin *hyvää* kanssa.

- (53) Kai tää tauko teki **hyvää**
Päästii eroo paskast joka oli päässy **pesiytymää**
(Älä pety muhun, *Zen*)

AA-loppuisissa riimeissä esiintyy enemmän ns. lyhyitä infinitiivimuotoja MA-infinitiivin illatiivin tehtävissä kuin MA-tunnuksellisia muotoja. Lyhyissä infinitiivimuodoissa sekä MA-tunnus että loppu-*n* ovat heittyneet. (Kuparinen 2018: 29.) Esimerkin 54 riimiparissa verbi *jaksaa* on osana verbiliittoa *auttaa jaksaa*, jonka yleiskielinen muoto kuuluisi *auttaa jaksamaan*. Lyhyessä infinitiivi-

muodossa on kuitenkin kadonnut sekä MA-infinitiivin tunnus (*jaksamaan* > *jaksaan*) että sananloppuinen *n*-äänne (*jaksaan* > *jaksaa*). Tällaisia lyhyitä infinitiivejä MA-infinitiivin tehtävissä on viisi AA-loppuisten riimien ryhmässä.

- (54) Kalenteri muistuttaa et kevääseen on **matkaa**
lumi toisi valoa ja valo auttaa **jaksaa**
(Lumi, *Veli*)

AA-loppuisten riimien ryhmässä on myös yksikön illatiivimuotoja, joista sananloppuinen *n* on kadonnut. Esimerkissä 55 riimiparin muodostavat yksikön illatiivimuoto *tukholmaa*, josta sananloppuinen *n* puuttuu, ja A-infinitiivimuoto *unohtaa*.

- (55) Lähin laivalla **tukholmaa**
et sut ois helpompi **unohtaa**
(Asfaltti-ihottumaa, *Seis*)

AA-loppuisissa riimeissä yhtä puhekielistä muotoryhmää edustavat supistumaverbien analogiset muodot, joissa supistuma- ja ei-supistumaverbien taivutus on osittain sekaantunut. Supistumaverbeillä on A-loppuiseen vokaaliyhtymään päättyvä vokaalivartalo ja *t*-loppuinen konsonantti-vartalo (VISK § 330). Helsingin puhekielessä esiintyy supistumaverbien taivutusmuotojen sekaantumista, jossa A-infinitiiviä vastaa indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan muoto. (Paunonen 2000: 22; Paunonen 2006: 38, Kuparinen 2018: 31.) Tämä supistumaverbejä koskeva ilmiö näkyy esimerkin 56 riimiparissa *raivaa* : *kaivaa*.

- (56) Elämä on suo, se pitää **raivaa**, lopus venaa kuoppa mut se pitää **kaivaa**
(Henkeni edestä, *Veli*)

Riimiparin ensimmäinen jäsen *raivaa* on osana verbiliittoa *pitää raivaa*, jonka yleiskielinen muoto kuuluisi *pitää raivata*. Yleiskielisen A-infinitiivimuodon tilalla on kuitenkin yksikön 3. persoonan muoto. Analogisena mallina ovat toimineet *antaa*-tyyppiset verbit, joissa A-infinitiivi ja yksikön 3. persoonan muoto ovat samankaltaisia (vrt. esim. *täytyy antaa* ~ *hän antaa*). Sen sijaan riimiparin toinen jäsen *kaivaa* ei ole supistumaverbi, joten sen A-infinitiivimuoto on yleiskielen mukainen verbiliitossa *pitää kaivaa*.

Lisäksi AA-loppuisten riimien ryhmässä on muutamia muita harvinaisempia muotoryhmiä, kuten verbien kieltomuodot (*en piittaa, en diggaa*) ja passiivin preesensmuodot, joista sananloppuinen *n* on kadonnut (*kaiverretaa, pysytää*). Ryhmään kuuluu myös yksi puhekielinen possessiivisuffiksiin päättyvä yksikön partitiivimuoto *päättää* (vrt. *päättään*). AA-loppuisten riimien ryhmässä yleiskielisiä muotoja on siis puhekielisiä enemmän, sillä yksikön partitiivimuodot (*pintaa, hintaa*), aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*ryyppää, pyykkää*) ja A-infinitiivimuodot (*säättää, kääntää*) ovat lähes kokonaan yleiskielen mukaisia. Puhekieli näkyy kuitenkin selvästi harvalukuisemmissa muotoryhmissä: yksikön illatiivimuodot (*pohjaa, kylää*), MA-infinitiivin illatiivimuodot (*flaidaamaa, jaksaa*), supistumaverbien analogiset muodot (*hautaa, kohtaa*) sekä passiivin preesensmuodot (*kaiverretaa, pysytää*) ovat aina puhekielisiä. Sananloppuisen *n:n* kato on yleisin puhekielen piirre.

5.1.2 *ii*-loppuiset riimit

Toiseksi yleisimpiä pitkään vokaaliin päättyviä riimejä ovat *ii*-loppuiset riimit. Aineistossani on 19 riimiparia tai -sarjaa, joiden kaikki jäsenet ovat *ii*-loppuisia. Riimisanoja on tässä ryhmässä 41. Yleisimmät muotoryhmät *ii*-loppuisissa riimeissä ovat yksikön ja monikon partitiivimuodot (*maailii, höyhenii*), joissa on tapahtunut jälkitavujen *iA*-vokaaliyhtymän oikeeneminen pitkäksi vokaaliksi *ii*, ja yksikön illatiivimuodot (*ruotsii, kyytii*), joista sananloppuinen *n*-äänne on kadonnut. Lisäksi omat ryhmänsä muodostavat yksikön nominatiivimuodot (*dj [dee-jii], G [tsii], C [sii]*) sekä taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*kii, nii*). Yksittäisten esiintymien muotoryhmät olen niputtanut yhteen (*litkii, empii, suosii*). Taulukko 2 havainnollistaa *ii*-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 2. *ii*-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
yks. partitiivi	13	<i>tyyppii, maailii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikeeneminen
mon. partitiivi	13	<i>höyhenii, köyhempii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikeeneminen

yks. illatiivi	7	<i>ruotsii, kyytii</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
yks. nominatiivi	3	<i>dj [dee-jii] G [tsii], C [sii]</i>	-
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	2	<i>kii, nii</i>	<i>kii</i> -muoto, sananloppuisen <i>n:n</i> kato
muut	3	<i>litkii, empii, suosii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikeneminen
Yhteensä	41		

Sekä yksikön että monikon partitiivimuotoja, joissa jälkitavujen *iA*-vokaaliyhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ii*, on tässä ryhmässä yhtä paljon. Partitiivimuodot ovat kaikki muodoltaan puhekielisiä *iA*-yhtymän oikenemisen vuoksi. Yleiskielen *A*-loppuisten vokaaliyhtymien esiintyminen pitkänä vokaaleina on yleinen Helsingin puhekielen piirre, joskin piirteen käytössä esiintyy vaihtelua usein yksittäiselläkin puhujalla (Paunonen 1995: 106; 2006: 37). Paunonen (1995: 110–111) osoittaa, että eri vokaaliyhtymien välillä vallitsee hierarkia, joka ulottuu eri puhujaryhmistä yksittäisiin idiolekteihin asti: *eA*- ja *OA*-yhtymien esiintyminen pitkänä vokaaleina on yleisempää kuin *UA*- ja *iA*-yhtymien. Paunosen 1970-luvun aineistosta tekemiä havaintoja tukevat Lappalaisen (2004: 85–86) huomiot 1990-luvulla kerätystä aineistosta. Molemmissa tutkimuksissa *ii*-variantit ovat *UU*-variantteja harvinaisimpia.

Anu Rouhikoski (2015: 165) keskittyy artikkelissaan juuri *ii*-varianttiin ja huomauttaa, että *iA*-yhtymän *ii*-muotoa esiintyy paljon nimenomaan rap- ja rock-teksteissä – kenties siksi, että vokaaliyhtymän oikeneminen on keino vähentää sanan tavumäärää. Tässä tutkimuksessa en erikseen vertaile *A*-loppuisten vokaaliyhtymien yleiskielen mukaisia ja pitkävokaalisia esiintymiä, mutta tarkasteluni perusteella *ii*-muotoja esiintyy kuitenkin usein juuri riimeinä. Esimerkissä 57 riimiparin muodostavat yksikön partitiivimuodot *potentiaalii* ja *maalii*, joissa molemmissa jälkitavujen vokaaliyhtymää *-iA* vastaa pitkä vokaali *-ii*.

- (57) Ulosmitates mun omaa **potentiaalii**
juossu vuosien läpi näkemättä **maalii**
(Sitten kun, *Jano*)

Monikon partitiivin *ii*-loppuisia muotoja ovat puolestaan esimerkin 58 riimiparissa *höyhenii* : *köyhempii* substantiivin *höyhen* ja adjektiivin komparatiivimuodon *köyhempi* monikon partitiivimuodot. *ii*-variantin käytön motivaattorina saattaa toimia juuri sanojen tavumäärän vähentäminen (*höy-he-ni-ä* > *höy-he-nii*). Tavumäärältään lyhyemmät riimisanat sopivat kenties paremmin säkeistön tyyliin.

- (58) Globaalisti mun ongelmat on **höyhenii**
Ain löytyy niitä jotka on mua hullumpii tai **köyhempii**
(Zen, *Zen*)

Yksikön illatiivimuodoilla, joista sananloppuinen *n* on kadonnut, on tässä ryhmässä keskeinen rooli verrattuna luvun 5.1.1 AA-loppuisten riimien ryhmään, jossa illatiivimuotoja on vähän riimisanojen määrään suhteutettuna. Yksikön illatiivimuodot ovat sen sijaan kolmanneksi yleisin muotoryhmä *ii*-loppuisissa riimeissä. Riimityksen kannalta kiinnostava yksityiskohta on se, että illatiivimuodot esiintyvät tämän ryhmän riimisarjoissa ja -pareissa aina jonkin muun muodon, kuten partitiivin, kanssa, eli ne eivät muodosta riimejä keskenään. Esimerkissä 59 riimiparin muodostavat yksikön partitiivimuotoinen substantiivi *tyyppii* ja illatiivimuotoinen substantiivi *kyytii*, josta sananloppuinen *n* on kadonnut. Riimin sointu syntyy pitkistä vokaaleista *yy* ja *ii*. Esimerkissä havainnollistuu hyvin se, miten riimi voi syntyä puhekielen piirteen kautta: yksikön partitiivimuodossa *tyyppii* jälkitavujen *iA*-yhtymää vastaa pitkä vokaali *ii*, jolloin se muodostaa riimiparin yksikön illatiivimuodon *kyytii* kanssa.

- (59) Ihmeteltii olli lindholmin näköstä **tyyppii**
se esittäyty jusaks ja hyppäs **kyytii**
(Kesken, *Jano*)

Puhekielisyyden tarkastelun kannalta kiinnostavia ovat myös tapaukset, joissa riiminä on taipumaton tai vain osittain taipuva sana kuten esimerkin 60 adverbia 'kiinni' tarkoittava *kii*, joka muodostaa puhtaan riimiparin monikon partitiivimuodon *ykkösii* kanssa (Paunonen 2000 s.v. *kii*; KS s.v. *kiinni*).

- (60) Mä pidän yöstä **kii**
 vaik niinku ankka vaappuu
 mä haen **ykkösii**
 (Sumu, *Seis*)

Vastaava tapaus on esimerkissä 61, jossa riimiparin muodostavat *niin*-partikkelin puhekielinen muoto *nii* ja monikon illatiivimuotoinen *tilaisuuksii*. Molempien riimiparin jäsenten lopusta on kadonnut yleiskielisen muodon *n*-äänne.

- (61) Ja mä mietin, **nii**
 jatkos tartun aina **tilaisuuksii**
 (Imus, *Veli*)

Lisäksi *ii*-loppuisten riimien ryhmään kuuluu kolme yksikön nominatiivimuotoa (*dj* [*dee-jii*], *G* [*tsii*], *C* [*sii*]), joista ensimmäinen on lyhenne ja kaksi seuraavaa kirjaimia, jotka äännetään englannin kielen ääntämyksen mukaisesti. Muut muodot ovat A-infinitiivimuoto *litkii*, jonka jälkitavujen *iA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ii*, indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan muoto *suosii* sekä MA-infinitiivin illatiivin ns. lyhyt infinitiivimuoto *empii* (*jääny empii*). Tämän ryhmän riimit ovat siis pääosin puhekielisiä, koska suurimmat muotoryhmät ovat *ii*-loppuiset partitiivimuodot (*potentiaalii*, *maalii*), joissa jälkitavujen *iA*-yhtymää vastaa pitkä vokaali *ii*, ja illatiivimuodot, joissa sananloppuinen *n*-äänne on kadonnut (*beesii*, *kyytii*). Ainoastaan harvinaisimmat muotoryhmät, kuten yksikön nominatiivimuodot ja indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan muodot (*suosii*), ovat yleiskielen mukaisia.

5.1.3 UU-loppuiset riimit

UU-loppuisia riimipareja tai -sarjoja on 10, ja niihin kuuluu 26 jäsentä. Yleisimmät muotoryhmät ovat aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*jäätyy*, *päätyy*) sekä verbien A-infinitiivimuodot (*saapuu*, *luopuu*), joissa on tapahtunut *UA*-yhtymän oikeeneminen. Harvinaisempia muotoryhmiä ovat yksikön partitiivimuodot (*kansikuvamatskuu*, *laskuu*), joissa on ta-

pahtunut *UA*-yhtymän oikeneneminen, yksikön illatiivimuodot (*päätyy, huuruu*), joista sananloppuinen *n*-äänne on kadonnut, sekä yksikön nominatiivimuodot (*menu* [menyy], *voodoo* [vuuduu]). Taulukko 3 havainnollistaa *UU*-loppuisten riimien jakautumista eri muotoryhmiin.

Taulukko 3. *UU*-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	11	<i>jäätyy, päättyy</i>	–
A-infinitiivi	8	<i>saapuu, luopuu</i>	<i>UA</i> -yhtymän oikeneneminen
yks. partitiivi	3	<i>kansikuvamatskuu, laskuu</i>	<i>UA</i> -yhtymän oikeneneminen
yks. illatiivi	2	<i>päätyy, huuruu</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
yks. nominatiivi	2	<i>menu</i> [menyy], <i>voodoo</i> [vuuduu]	–
Yhteensä	26		

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit ovat tässä ryhmässä muodoltaan yleiskielisiä. Esimerkissä 62 riimiparin muodostavat aktiivin indikatiivin preesensmuotoinen yksikön 3. persoonan 'venymiseen' viittaava verbi *venyy* ja yksikön nominatiivimuotoinen substantiivi *menu*, jonka ääntöasu on [menyy] (KS s.v. *venyä, menu*).

- (62) Valmis joustaa kuminauhan lail **venyy**
ettei kusta muroissa ois illan **menu**
(Riks raks poks, *Jano*)

Toisen keskeisen muotoryhmän *UU*-loppuisissa riimeissä muodostavat verbien A-infinitiivimuodot (*saapuu, luopuu*). Niissä jälkitavujen *UA*-vokaaliyhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *UU*. Partitiivin tavoin A-infinitiivimuodot noudattavat Paunosen (1995: 148) tutkimuksessa vokaalihierar-

kaa. *UU*-loppuisten riimien ryhmässä on kuitenkin selvästi enemmän oienneita A-infinitiivimuotoja kuin partitiivimuotoja, joskin esiintymien määrä on vähäinen. Esimerkissä 63 riimisarjan muodostavat A-infinitiivit *pahastuu*, *rakastuu* ja *tapahtuu*, joiden yleiskieliset muodot kuuluisivat *pahastua*, *rakastua* ja *tapahtua*, mutta jokaisessa niistä jälkitavun vokaaliyhtymää *-UA* vastaa pitkä vokaali *-UU*.

- (63) Helpompaa **pahastuu** kun **rakastuu**
katsomosta huudan mitä kentäl pitäis **tapahtuu**
(Mä tuun takas, *Veli*)

UU-loppuisten riimien ryhmään kuuluu kolme yksikön partitiivimuotoa (*kansikuvamatskuu*, *laskuu*), joissa on tapahtunut samankaltainen vokaaliyhtymän oikeneminen kuin *iA*-loppuisten riimien yksikön partitiivimuodoissa. Lisäksi ryhmässä on kaksi tapausta, joissa yksikön illatiivimuotoisessa riimisanassa esiintyy sananloppuisen *n:n* kato (*päätyy*, *huuruu*), sekä kaksi yksikön nominatiivimuotoa (*menu* [menyy], *voodoo* [vuuduu]), joiden ääntöasu ei vastaa kirjoitusasua. Näin ollen voidaan todeta, että puolet ryhmän riimisanoina ovat muodoltaan yleiskielen mukaisia aktiivin indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan verbimuotoja sekä yksikön nominatiivimuotoja, ja puolet puhekielisiä A-infinitiivimuotoja, yksikön partitiivimuotoja ja yksikön illatiivimuotoja.

5.1.4 ee-loppuiset riimit

Pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä *ee*-loppuisia riimipareja tai *-sarjoja* on yhdeksän, ja niissä on yhteensä 21 jäsentä. Tämä ryhmä on *UU*-loppuisten riimien ryhmää hajanaisempi. Neljä eri muotoryhmää on melko tasavertaisesti edustettuina. *ee*-loppuisiin riimeihin kuuluu yksikön nominatiivimuotoja (*noppe*, *CD* [see-dee]), aktiivin indikatiivin preesensmuotoisia yksikön 3. persoonan verbejä (*menee*, *tekee*), yksikön partitiivimuotoja (*hikee*, *kolmee*) ja *MA*-infinitiivin illatiivin lyhyitä infinitiivimuotoja (*huvittelee*, *pane*). Näiden lisäksi ryhmässä on yksi adverbiksi leksikaalisunut slangisana *hanee*, jossa on tapahtunut sananloppuisen *n:n* kato (Paunonen 2000 s.v. *hanee*), ja A-infinitiivimuoto *kokee*, jonka jälkitavujen *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee*. Taulukko 4 havainnollistaa *ee*-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 4. *ee*-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
yks. nominatiivi	6	<i>nopee</i> , CD [<i>see-dee</i>]	<i>eA</i> -yhtymän oikene- minen
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	5	<i>menee</i> , <i>tekee</i>	–
yks. partitiivi	4	<i>hikee</i> , <i>kolmee</i>	<i>eA</i> -yhtymän oikene- minen
MA-infinitiivin illatiivi	4	<i>huvittelee</i> , <i>panee</i>	lyhyt infiniitti
muut	2	<i>hanee</i> , <i>kokee</i>	<i>eA</i> -yhtymän oikene- minen
Yhteensä	21		

Ryhmän yksikön nominatiivimuodoista neljä on *eA*-nomineja, joiden jälkitavujen *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee*. *eA*-nominin eroavat partitiivimuodoista vokaaliyhtymän oikene-
minen suhteen siten, että niissä *A*-loppuinen vokaaliyhtymä kuuluu sanavartaloon (Paunonen 1995: 141). Paunosen tarkastelu osoittaa, että pitkävokaaliset muodot ovat yleisempiä *eA*-loppui-
sissa nomineissa kuin *eA*-loppuisissa partitiivimuodoissa. Esimerkin 64 riimiparissa *veikee* : *beigee* riimisana *veikee* on puhekielinen muoto adjektiivista *veikeä*, ja se muodostaa riimin yksikön parti-
tiivimuodon *beigee* kanssa, joka tarkoittaa väriä 'beige' (KS s.v. beige). Molemmissa muodoissa jälkitavujen *eA*-vokaaliyhtymää vastaa pitkä vokaali *ee*.

- (64) Niiden tyyli on värikäs ja **veikee**
Mun on harmaa, pääl ehkä **beigee**
(Zen, Zen)

eA-nominien lisäksi kaikissa ryhmän yksikön partitiivimuodoissa tapahtuu tämänkaltainen oike-
neminen. Ryhmän riimipareissa ja -sarjoissa onkin useampia tapauksia, joissa juuri esimerkin
kaltaisia *eA*-nominien yksikön nominatiivimuotoja ja partitiivimuotoja riimitetään keskenään.
Kiinnostavaa onkin näiden riimien kannalta se, että ne toimisivat myös yleiskielen mukaisissa

muodoissaan riimeinä (esim. *veikeä* : *beigeä*). Vokaaliyhtymän oikeneminen kuitenkin lyhentää sanojen tavumäärää (*vei-ke-ä* > *vei-kee*), mikä saattaa olla säkeistön rytmin kannalta oleellista.

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit ovat *ee*-loppuisten riimien ryhmässä muodoltaan yleiskielen mukaisia, joskin niissä voi esiintyä puhekielelle tyypillistä subjektin ja predikaatin inkongruenssia. Esimerkissä 65 tuplariimeistä *uusiks menee* ja *duunit tekee* muodostuvassa riimiparissa molempien riimien viimeiset jäsenet *menee* ja *tekee* ovat indikatiivin preesensmuotoisia yksikön 3. persoonan verbejä. Ensimmäisessä jäsenessä *uusiks menee* esiintyy inkongruenssia (*suunnitelmat menee*) mutta jälkimmäisessä ei (*joku tekee*).

- (65) Mut mä luulen et mun suunnitelmat **uusiks menee**
 Jos mä lomailen ni joku muu mun **duunit tekee**
 (Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

Tässä ryhmässä esiintyy myös *AA*-loppuisten riimien yhteydessä esittelemiäni Kuparisen (2018: 29) lyhyiksi infinitiivimuodoiksi nimittämiä infinitiivimuotoja, joissa *MA*-infinitiivin illatiivimuodosta puuttuu *MA*-tunnus ja sananloppuinen *n* on kadonnut. Esimerkissä 66 riimisarjan muodostavat riimisanat *huvittelee*, *mielikuvittelee* ja *menee*.

- (66) Sun tekee mieli **huvittelee**
 Pygeeks sä ees **mielikuvittelee?**
 Miten ne hommat **menee**
 (Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

Lyhyitä infinitiivejä ovat riimisarjan verbit *huvittelee* ja *mielikuvittelee*. Kontekstin perusteella voidaan päätellä, että niiden yleiskieliset muodot kuuluisivat *huvittelemaan* ja *mielikuvittelemaan*. Lyhyet infinitiivimuodot ovat kuitenkin korvanneet *MA*-infinitiivin illatiivimuodot. Riimisarjan viimeisessä jäsenessä esiintyy myös subjektin ja predikaatin luvun inkongruenssia: subjekti *hommat* on monikollinen, mutta predikaattiverbinä toimiva *menee* on yksikön kolmannessa persoonassa.

Ainoastaan aktiivin indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonan verbimuodot (*menee*, *tekee*) ovat *ee*-loppuisten riimien ryhmässä muodoltaan yleiskielisiä. Sen sijaan yksikön nominatiivi- ja partiivimuodoissa esiintyy *eA*-yhtymän oikenemistä (*kipee*, *hikee*) ja *MA*-infinitiivin illatiivimuodot ovat

korvautuneet lyhyillä infinitiiveillä (*paneet, teeskentelee*). Näin ollen vain neljännes ryhmän riimeistä on muodoltaan yleiskielisiä.

5.1.5 OO-loppuiset riimit

Pitkään vokaaliin päättyvien riimien ryhmässä on vain neljä riimiparia, joiden kaikki kahdeksan jäsentä ovat OO-loppuisia. OO-loppuiset riimit edustavat pääasiassa kahta eri muotoryhmää: yksikön partitiivimuotoja (*tasapainoo, raivoo*), joissa jälkitavujen OA-vokaaliyhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi OO, sekä yksikön illatiivimuotoja (*pakoo, taloo*), joista sananloppuinen *n* on kadonnut. Lisäksi ryhmässä on yksi verbin kieltomuoto (*katoo*), jossa jälkitavujen OA-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi OO. Taulukko 5 havainnollistaa OO-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 5. OO-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
yks. partitiivi	4	<i>tasapainoo, raivoo</i>	OA-yhtymän oikeeneminen
yks. illatiivi	3	<i>pakoo, taloo</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
kieltomuoto	1	<i>katoo</i>	OA-yhtymän oikeeneminen
Yhteensä	8		

Ryhmässä on neljä yksikön partitiivimuotoa, joita edustaa esimerkin 67 riimipari *tasapainoo : raivoo*, jossa yleiskieliset yksikön partitiivimuodot kuuluisivat *tasapainoa* ja *raivoa*, mutta molemmissa riimisanoissa OA-yhtymää vastaa pitkä vokaali OO. Tässäkin riimiparissa yleiskieliset muodot toimisivat riimeinä mutta OA-yhtymän oikeeneminen lyhentää sanojen tavumääriä.

- (67) Jahdannu jahdannu jahdannu henkist **tasapainoo**
 kaiken sen jälkeen tunnen vaa **raivoo**
 (Sitten kun, *Jano*)

Ryhmään kuuluu kolme yksikön illatiivimuotoa, joista sananloppuinen *n*-äänne on kadonnut, jolloin riimit päättyvät pitkään vokaaliin *OO*. Esimerkissä 68 riimiparin muodostavat yksikön illatiivimuoto *pakoo* ja yksikön 3. persoonan kieltomuotoinen supistumaverbi *kato*, jonka yleiskielen *OA*-yhtymää vastaa tässä pitkä vokaali *OO* (ks. esim. Paunonen 1995: 106, 148–149).

- (68) Kohdattu niitä asioita joita juossu **pakoo**
 Ku ei ne pelot oikee juoksemalla **kato**
 (Älä pety muhun, *Zen*)

Kaikki *OO*-loppuisten riimien ryhmän riimisanat ovat siis muodoltaan puhekielisiä. Kiinnostavana huomiona voisi esittää myös sen, että kaikki ryhmän riimiparit esiintyvät räppäri Päkän osuuk-sissa.

5.1.6 Diftongiin päättyvät riimit

Aineistossani on 18 diftongiin päättyvää riimisanaa. Nämä riimisanat ovat usein osana riimisarjoja, joissa on myös konsonanttiin päättyviä riimisanoja – ainoastaan kahdessa riimisarjassa ja yhdessä riimiparissa kaikki jäsenet päättyvät diftongiin. Diftongiin päättyvien riimien harvinaisuuden vuoksi käsitelen kuitenkin niitä kaikkia tässä luvussa. Suurin osa diftongiin päättyvistä riimisanoista on yksitavuisia (*voj, soi, noi*). Samat riimisanat myös toistuvat eri riimipareissa tai -sarjoissa. Olen jakanut diftongiin päättyvät riimisanat kuuteen eri muotoryhmään, joita taulukko 6 havainnollistaa.

Taulukko 6. Diftongiin päättyvien riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyudet
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	5	<i>lyö, syö</i>	–
mon. partitiivi	4	<i>jatkoj, sakkoi</i>	A:n loppuheitto
kieltoverbi	3	<i>ei</i>	–

yks. nominatiivi	2	<i>yö, päivätyö</i>	–
kieltomuoto	2	<i>soi, voi</i>	–
pronominit <i>toi</i> ja <i>noi</i>	2	<i>toi, noi</i>	<i>tuo-</i> ja <i>nuo-</i> pronomi- nien muodot
Yhteensä	18		

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit edustavat yleisintä muotoryhmää diftongiin päättyvissä riimeissä. Ne ovat kaikki yksitavuisia vartaloltaan diftongiloppuisia *saada*-tyypin verbejä (ks. VISK § 73). Esimerkissä 69 aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit *lyö* ja *syö* muodostavat riimisarjan yksikön nominatiivimuotojen *yö* ja *päivätyö* kanssa. Toisen säkeen *lyö* on inkongruentti muoto, sillä lauseen predikaattina on monikollinen *sonnit*.

- (69) Joka vitun päivä, joka vitun **yö**
 Tanssilattialla sonnit toisiansa turpaan **lyö**
 Joka vitun päivä, joka vitun yö
 Jengi pilkun jälkeen toisiansa elävältä **syö**
 Joka vitun päivä, joka vitun yö
 Univajeis sydän, epätahtiin lyö
 Joka vitun päivä, joka vitun yö
 Mä mietin pitiks tehä juhlimisest **päivätyö**
 (Disko, Zen)

Monikon partitiivimuodot ovat tässä ryhmässä puhekielisiä muotoja, jotka esiintyvät samassa riimisarjassa esimerkissä 70: *jatkoj*, *automatkoi*, *sakkoi* ja *kaukomatkoi*. *Jatkoj* ja *sakkoi* ovat *O*-vartaloisia nomineja. *Matkoi* on puolestaan *A*-vartaloisen nomini, jossa esiintyy vokaalivaihtelua monikossa: vartalon loppu-*A* edustuu *O*:na (VISK § 65). Paunosen (1995: 126–127) mukaan tällaisten muotojen taustalla on muutosten sarja, jonka seurauksena on syntynyt monikon partitiivia koskeva sääntö, jossa monikkovartaloon liitetään vokaali *i* (esim. *jatko* + *i*). Toisaalta ilmiötä selittää myös *A*:n loppuheitto, jonka seurauksena monikon *j*-tunnus on vokaaliutunut *i*:ksi (*jatkoja* > *jatkoj*).

- (70) Vähä vähemmän **jatkoi** enemmän **automatkoi**
vähä vähemmän **sakko** enemmän **kaukomatkoi**
(Ei mitään uutta, *Jano*)

Lisäksi diftongiin päättyvissä riimeissä kieltoverbi *ei* esiintyy kolme kertaa, ja ryhmään kuuluu kaksi verbin kieltomuotoa (*soi, voi*) sekä *tuo* ja *nuo* -pronominien puhekieliset muodot *toi* ja *noi* (ks. esim. Paunonen 2006: 39; Nuolijärvi 1986: 188). Esimerkissä 71 riimiparin muodostavat pronomini *toi* ja aktiivin indikatiivin presensmuotoinen yksikön 3. persoonan verbi *voi*.

- (71) Liian se, liian **toi**
Minkä sitä ihminen itelleen **voi**?
(Soijapoika, *Zen*)

Pitkään vokaaliin tai diftongiin päättyvien riimien tarkastelu osoittaa, että pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä yleisimmät puhekielen piirteet ovat sananloppuisen *n:n* kato ja jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen. Jälkimmäistä esiintyy vain *ii-*, *UU-*, *ee-* ja *OO-*loppuisissa riimeissä. *AA-*loppuisista riimeistä suurin osa on muodoltaan yleiskielisiä; yleiskielen mukaiset yksikön partitiivimuodot muodostavat runsaan kolmanneksen kaikista riimisanoista. Sen sijaan *ii-*loppuisissa riimeissä suurin osa, *UU-*loppuisissa riimeissä noin puolet, *ee-*loppuisissa noin neljännes ja *OO-*loppuisissa riimeissä kaikki riimisanoista ovat muodoltaan puhekielisiä. Niissä jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen on toistuva piirre. Sen yleisyyttä selittää kenties juuri sen tarjoamat mahdollisuudet riimisanojen tavumäärien manipulointiin.

5.2 Pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät riimit

Aineistossani on 37 riimiparia tai -sarjaa, joiden kaikki jäsenet päättyvät pitkään vokaaliin ja konsonanttiin (VVC). Riimisanoja näissä on 83 eli yli puolet vähemmän kuin pelkkään pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä. Koska aineistossani riimitetään usein juuri pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyviä riimejä pitkään vokaaliin päättyvien riimien kanssa, on mielestäni tarpeellista esitellä myös tämän ryhmän muotoryhmät erikseen. Tarkastelen ensin pitkään vokaaliin *AA* ja

konsonanttiin päättyviä riimejä, joista käytän nimitystä AAC-loppuiset riimit. Sen jälkeen tarkastelen *iiC-*, *eeC-*, *UUC-* ja *OOC-*loppuisia riimejä yhdessä ja samassa luvussa niiden vähäisen määrän vuoksi.

5.2.1 AAC-loppuiset riimit

Pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvien riimien ryhmässä pitkään vokaaliin AAC päättyvät riimit ovat selvästi yleisimpiä: riimipareja tai -sarjoja on 27, joissa jäseniä on yhteensä 62. Tässä ryhmässä merkittävimmät muotoryhmät ovat passiivin preesensmuodot (*koitetaan, alotetaan*), taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*mukaan, ainoastaan*) sekä MA-infinitiivin illatiivimuodot (*jättämään, ymmärtämään*). Harvinaisempia muotoryhmiä ovat yksikön illatiivimuodot (*suojaan, juomaan*), *mikään-* ja *kukaan-*pronominien muodot (*missään, ketään*), aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 1. persoonan verbit (*herään, meen, nään*), possessiivisuffiksiin päättyvät muodot (*paluutaan, päässään*) ja yksikön genetiivimuodot (*Vantaan, kantapään*). Lisäksi ryhmään kuuluu monikon nominatiivimuoto *hampaat*. Taulukko 7 havainnollistaa AAC-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 7. AAC-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyudet
passiivin preesens	18	<i>koitetaan, alotetaan</i>	<i>i-</i> loppuisen diftongin jälkikomponentin kato
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	13	<i>mukaan, ainoastaan</i>	A:n loppuheitto
MA-infinitiivin illatiivi	10	<i>jättämään, ymmärtämään</i>	–
yks. illatiivi	5	<i>suojaan, juomaan</i>	–

<i>mikään- ja kukaan</i> pronominit	5	<i>ketään, missään</i>	–
akt. ind. prees., yks. 1. pers.	4	<i>herään, nään</i>	<i>nään- ja meen-</i> muodot
possessiivisuffiksi	3	<i>paluutaan, päässään</i>	–
yks. genetiivi	3	<i>Vantaan, kantapään</i>	–
mon. nominatiivi	1	<i>hampaat</i>	–
Yhteensä	62		

Passiivin preesensmuotoiset riimit ovat tässä ryhmässä yleisimpiä ja pääosin yleiskielisiä. Passiivin yleiskielenmukainen persoonapäätte on *-Vn*, joten kaikki AAC-loppuisten riimien passiivin preesensmuodot ovat *AA*n-loppuisia, eikä niissä esiinny puhekielistä sananloppuisen *n*-äänteen katoa. Esimerkin 72 riimisarja muodostuu kokonaan passiivin preesensmuotoisista verbeistä *koitetaan, soitetaan, hoidetaan* ja *poiketaan*, jotka ovat kaikki *a*-vartaloisia *kertoa*-tyypin verbejä (ks. VISK § 72).

- (72) Ei välttämättä osata, mut **koitetaan**
ei lähetetä mailii, vaan **soitetaan**
pökötissä bineksiä **hoidetaan**
jos ei etene, niin käymään **poiketaan**
(Kesken, *Jano*)

Ainoastaan esimerkin verbi *koitetaan* on puhekielinen, sillä kontekstin perusteella se tarkoittaa tässä 'yrittämistä'. Sen yleiskielinen muoto kuuluisi *koetetaan* (KS s.v. *koittaa, koettaa*). *Koettaa*-verbin *oe*-diftongia vastaa puhekielessä usein *oi* (Maamies 2017). Toinen puhekielisyyttä tämän ryhmän passiivimuodoissa on esimerkin 73 passiivin preesensmuodossa *alotetaan*, jossa esiintyy *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato.

- (73) Päivä pulkas, mutta ilta vasta **alotetaan**

klubin lavalla ajantaju **kadotetaan**
(Kesken, *Jano*)

Yleiskielisestä muodosta *aloitetaan* on kadonnut *oi*-diftongin *i* (*aloitetaan* > *alotetaan*), minkä ansiosta sen tavarakenne vastaa paremmin riimiparia *kadotetaan*, joka on myös passiivin preesensmuoto. Kappaleessa "Kesken" räppäri Thuben säkeistössä esiintyykin jopa kuusi passiivimuotoista verbiä riimeinä. Oman tulkintani perusteella kappaleessa Gasellit kertovat itsestään yhtyeenä, jolloin passiivimuotoisissa verbeissä tekijäksi voisi ajatella Thuben ja Gasellit. Periaatteessa passiivia käytetään siis *me*-muodossa, vaikka lauseiden subjektit eivät käykään esimerkiksi ilmi (vrt. *me aloitamme, me kadotamme*) (ks. VISK § 1326).

Toiseksi yleisintä muotoryhmää AAC-loppuisissa riimeissä edustavat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat. Tähän ryhmään kuuluu partikkeleita (*vaan, -kAAn,*) ja adverbeiksi vakiintuneita muotoja (*paikallaan, mukaan*). Esiintymät ovat pääosin yleiskielisiä, kuten esimerkin 74 riimiparissa adverbi *vastaan* ja partikkeli *ainoastaan*.

(74) Dödö ei petä, ku sä asetut **vastaan**, mä nauran esteille **ainoastaan**
(Sakkoi, *Veli*)

Poikkeuksena yleiskielisyyteen on esimerkin 75 riimisana *pääl*, joka viittaa kontekstin perusteella 'päälle kytkemiseen', joskin ilmausta käytetään tässä kuvaannollisessa merkityksessä (KS s.v. *päällä*). *Päällä* voi esiintyä adpositiona merkityksessä 'jonkin päällä', mutta tässä kyse lienee adverbista, koska *pääl* esiintyy ilman täydennystä (ks. VISK § 647, 687). Adverbista on tunnistettavissa adessiivin päätte *-lla*. Sen yleiskielisessä muodossa on tapahtunut A:n loppuheitto (*päällä* > *pääl*) (ks. esim. Nuolijärvi 1986: 154), minkä vuoksi se muodostaa riimiparin puhekielisen aktiivin indikatiivin preesensin yksikön 1. persoonan verbin *nään* kanssa.

(75) Kun meidän tunteet on **pääl** ja pois, pois ja **pääl**
se kuluttaa meit molempii niin, et tän hiipuvan **nään**
(Vainoharhainen, *Seis*)

Seuraavaksi eniten AAC-loppuisissa riimeissä on MA-infinitiivin illatiivimuotoja, jotka ovat kaikki yleiskielen mukaisia. Esimerkissä 76 riimiparin muodostavat sävypartikkeli *vaan* (ks. VISK § 828) ja

verbin *hiiskua* MA-infinitiivin illatiivimuoto *hiiskumaan*. Riimipari muodostaa puhtaan riimin, jossa sointu syntyy pitkästä vokaalista *aa* ja konsonantista *n*.

- (76) Jos mä utelen, kysäsen ihan nopeesti **vaan**
 lupaan etten tuu täst **hiiskumaan**
 (Se ei kuulu sulle, *Jano*)

Kuten luvussa 5.1.1 esittelin, AA-loppuisten riimien ryhmässä MA-infinitiivin illatiivimuotoa vastaa usein ns. lyhyt infiniivimuoto: tunnuksellisia MA-infiniivejä on vain muutaman, kun taas lyhyitä infiniivejä on viisi. Luvun 5.1.1 AA-loppuisten riimien ja tämän luvun AAC-loppuisten riimien vertailun perusteella siis yleiskielisiä MA-infinitiivin illatiivimuotoja on muutama enemmän kuin puhekielisiä muotoja, joista sananloppuinen *n* on kadonnut tai koko MA-infinitiivimuoto on korvautunut lyhyellä infiniivillä.

Yksikön illatiivimuotoja on AAC-loppuisten riimien ryhmässä viisi. Toisin kuin pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä, tämän ryhmän yksikön illatiivimuodoissa ei esiinny sananloppuisen *n:n* katoa. Ne ovat muodoltaan yleiskielisiä, joskin riimisanat voivat olla puhekielisiä (esim. *himaan*). Pitkään vokaaliin AA päättyvissä riimeissä yksikön illatiivimuotoja, joissa esiintyy sananloppuisen *n:n* kato, on kuusi. Näin ollen yleiskielenmukaisia yksikön illatiivimuotoja on lähes yhtä paljon kuin puhekielisiä katomuotoja. Esimerkissä 77 riimisarjan muodostavat riimisanat yksikön illatiivimuoto *tajuntaan*, possessiivisuffiksiin päättyvä yksikön partitiivimuoto *paluutaan* ja MA-infinitiivin illatiivimuoto *valumaan*.

- (77) Riipivä ääni hiipii **tajuntaan**
 valo tekee **paluutaan**
 koitan pitää kiinni, mutta silti alan **valumaan**
 (Silmät takas kii, *Seis*)

Muut AAC-loppuisten riimien muotoryhmät ovat harvinaisempia. Mainitsemisen arvoisia ovat kuitenkin pronominit *mikään* ja *kukaan* taivutusmuotoineen sekä *nähdä*-verbin aktiivin indikatiivin preesensin 1. persoonan puhekielinen muoto *nään*, jonka yleiskielinen muoto kuuluisi *näen*. Esimerkissä 78 *nään* muodostaa riimisarjan *kukaan* pronominin yksikön partitiivimuodon *ketään* sekä passiivin preesensmuodon *ylläpidetään* kanssa.

- (78) Kyllä mä sen nään homie, kyllä mä sen **nään**
 Tilanne on pääl, se ei yllätä **ketään**
 Ja ku tilanne on hyvä sitä **ylläpidetään**
 (Tilanne pääl, Zen)

AAC-loppuisissa riimeissä siis lähes kaikki muodot ovat yleiskielisiä: passiivin preesensmuodot (*koitetaan, soitetaan*), taipumattomat tai vaillinaisesti taipuvat sanat (*ainoastaan, mukaan*) ja MA-infinitiivin illatiivimuodot (*jättämään, ymmärtämään*) ovat yleisimmät muotoryhmät. Poikkeuksena yleiskielisyyteen ovat muutamat yksittäiset muodot (*alotetaan, nään, meen, tääl*).

5.2.2 *iiC-*, *eeC-*, *UUC-* ja *OOC-*loppuiset riimit

Muihin vokaalipareihin ja konsonanttiin päättyviä riimejä on selvästi vähemmän kuin AAC-loppuisia riimejä, joten esittelen ne yhtenä ryhmänä. Tähän ryhmään kuuluu vain kymmenen riimiparia tai -sarjaa, jotka koostuvat 21 riimisanasta. Yleisintä muotoryhmää edustavat yksikön illatiivimuodot (*läarviin, suureen, loppuun*). Muita muotoryhmiä ovat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*kuulemiin, uudelleen*), yksikön genetiivimuodot (*haasteen, udelleen*), passiivin imperfektimuodot (*tavattiin, halattiin*) ja *olla*-verbin pikapuhemuodot (*mä oon, sä oot*). Lisäksi ryhmään kuuluu monikon illatiivimuoto *käsiin* ja possessiivisuffiksiin päättyvä riimi *taakseen*. Taulukko 8 havainnollistaa *iiC-*, *eeC-*, *UUC-* ja *OOC-*loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 8. *iiC-*, *eeC-*, *UUC-* ja *OOC-*loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisydet
yks. illatiivi	8	<i>läarviin, suureen, loppuun</i>	–
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	4	<i>kuulemiin, uudelleen</i>	–
yks. genetiivi	3	<i>haasteen, udelleen</i>	–

passiivin imperfekti	2	<i>tavattiin, halattiin</i>	–
<i>olla</i> -verbin pikapuhe- muodot	2	<i>mä oon, sä oot</i>	<i>l:n kato sanavarta- lost</i>
muut	2	<i>käsiin, taakseen</i>	–
Yhteensä	21		

Yksikön illatiivimuodot ovat tässä ryhmässä muodoltaan yleiskielisiä. Esimerkissä 79 riimiparin muodostavat yksikön illatiivimuodot *Ruohonjuureen* ja *suureen*. Riimipari muodostaa puhtaan riimin, jossa sointu alkaa painollisen tavun ensimmäisestä vokaalista (*-uureen*).

- (79) Nään ikkunast jengii jotka pinkoo **Ruohonjuureen**
Näiden täytyy kuuluu salaliittoon **suureen**
(*Zen, Zen*)

Yksikön illatiivimuotoihin voisi lukea myös adverbiksi leksikaalistuneen nominin *esiin*, jolla viitataan muun muassa 'jonkin esille tulemiseen' (KS s.v. *esiin*). Toiseksi yleisintä muotoryhmää edustavatkin taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat. Esimerkissä 80 riimiparin muodostavat *esiin* ja *kuulemiin*.

- (80) Aina lopult nousen ylös ja tuun uudestaan **esiin**
kiitos ja **kuulemiin**
(*Mä tuun takas, Veli*)

Muut muotoryhmät ovat harvinaisempia. Passiivin imperfektimuotoja on kaksi (*tavattiin, halattiin*) ja *eeC*-loppuisia yksikön genetiivimuotoja kolme (*haasteen, udelleen*). Kaikki ryhmän riimisanat ovat muodoltaan yleiskielisiä, lukuun ottamatta yhtä *OOC*-loppuista riimiparia *mä oon : sä oot*, jossa on kaksi *olla*-verbin pikapuhemuotoa (ks. Mielikäinen 2009: 24). Lisäksi ryhmässä on muutamia arkikielisiä sanoja (*lärviin, vittuun*). Pitkään vokaalin ja konsonanttiin päättyvät riimit ovat siis muodoltaan pääosin yleiskielen mukaisia.

5.3 Pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyvät riimit

Aineistossani on useita tapauksia, joissa riimiparin tai -sarjan muodostavat pitkään vokaaliin päättyvä riimisana (VV) ja pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvä riimisana (VVC). Ryhmään kuuluu 73 riimiparia- tai sarjaa, jotka koostuvat yhteensä 226 riimisanasta. Tässä luvussa tarkastelen ryhmän muotopiirteitä pitkä vokaali kerrallaan, kuten luvussa 5.1. Käytän ryhmästä nimitystä VV(C)-loppuiset riimit, jossa VV edustaa aina tiettyä pitkää vokaalia. Aloitan tarkastelun AA(C)-loppuisista riimeistä.

5.3.1 AA(C)-loppuiset riimit

AA(C)-loppuiset riimit ovat tässäkin ryhmässä selvästi yleisimpiä. Riimipareja tai -sarjoja on 49, joihin kuuluu peräti 154 riimisanaa. Yleisimmät muotoryhmät AA(C)-loppuisissa riimeissä ovat yksikön partitiivimuodot (*kinaa, parempaa*), taipumattomat tai vain osittain taipuvat riimisanat (*enää, tääl*) ja MA-infinitiivin illatiivimuodot (*soimaan, ajaa*). Muita muotoryhmiä ovat aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*paahtaa, pitää*), yksikön illatiivimuodot (*juhlaan, aikaan*), A-infinitiivimuodot (*alottaa, hajottaa*), aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 1. persoonan verbit (*nään, harjaan*), passiivin preesensmuodot (*muovaudutaan, lisätää*), *ku-kaan-* ja *mikään-*pronomien muodot (*mitään, ketään*), supistumaverbien analogiset muodot (*kuskaa, natsaa*) sekä yksikön nominatiivimuodot (*sää, camouflage*). Lisäksi ryhmään kuuluu neljä muuta eri muotoryhmiä edustavaa riimisanaa (*nää, yksinään, herää, lyökää*). Taulukko 9 havainnollistaa AA(C)-loppuisten riimien jakautumista eri muotoryhmiin.

Taulukko 9. AA(C)-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
yks. partitiivi	31	<i>kinaa, parempaa</i>	–
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	31	<i>enää, tääl</i>	A:n loppuheitto, sananloppuisen n:n kato

MA-infinitiivin illatiivi	21	<i>soimaan, makaamaa, ajaa, vaeltaa</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato, lyhyt infinitiivi
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	15	<i>paahtaa, pitää</i>	–
yks. illatiivi	12	<i>juhlaan, aikaan</i>	–
A-infinitiivi	12	<i>alottaa, hajottaa</i>	<i>i</i> -loppuisen diftongin jälkikomponentin kato
akt. ind. prees., yks. 1. pers.	9	<i>nään, harjaan</i>	<i>nähdä</i> -verbin assimiloitunut muoto <i>nään</i>
passiivin preesens	7	<i>muovaudutaan, lisätää</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
<i>kukaan-</i> ja <i>mikään-</i> pronominien muodot	6	<i>mitään, ketään</i>	–
supistumaverbien analogiset muodot	4	<i>kuskaa, natsaa</i>	(supistumaverbien analogiset muodot)
yks. nominatiivi	2	<i>sää, camouflage</i>	–
muut	4	<i>nää, yksinään, herää, lyökää</i>	<i>nähdä</i> -verbin assimiloitunut muoto <i>nää</i>
Yhteensä	154		

Yksikön partitiivimuodot ovat AA(C)-loppuisissa riimeissä muodoltaan yleiskielisiä. Koska esittelin AA-loppuisia yksikön partitiivimuotoja jo pitkään vokaaliin päättyvien riimien yhteydessä, tyydyn tässä toteamaan, että AA-loppuiset yksikön partitiivimuodot muodostavat aineistossani usein riimejä AAC-loppuisten riimien kanssa. Esimerkissä 81 riimiparin muodostavat yksikön partitiivimuoto *mullistavaa* ja MA-infinitiivin illatiivimuoto *tuudittamaan*.

- (81) Ei mitään uut, ei mitään **mullistavaa**
ei jälkikasvuu jota joutuis uneen **tuudittamaan**
(Ei mitään uutta, *Jano*)

Toisen yleisimmän muotoryhmän AA(C)-loppuisten riimien ryhmässä muodostavat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat. Ryhmä koostuu pääosin adverbeista (*koskaan, nykyää*), mutta siihen kuuluu myös joitakin partikkeleita (*vaa, -kAAn*). Lisäksi osan adverbeista voisi kenties luokitella kontekstin perusteella myös adpositioiksi (esim. *vastaan*). Koska rajat näiden välillä ovat välillä häilyvät, pidän järkevänä niiden niputtamista yhteen taipumattomiksi tai vain osittain taipuviksi sanoiksi (ks. VISK § 438). Esimerkissä 82 riimisarjan muodostavat *vaa, makaamaa, ja samaa taas*.

- (82) Ulkon helle tai mikä **vaa**, mä jään **makaamaa**
luuppi alkaa alusta, luvas sitä **samaa taas**
(Seitti, *Seis*)

Riimisarjan ensimmäinen jäsen on partikkeli *vaa*, joka on osana samantekevyyden kvanttoripronominia *mikä vaa* (ks. VISK § 759). Partikkelin sananloppuinen *n* on kadonnut (*vaan > vaa*). Toinen jäsen *makaamaa* on MA-infinitiivin illatiivimuoto, jossa esiintyy sananloppuisen *n:n* kato, ja kolmannen jäsenen *samaa taas* jälkiosa *taas* puolestaan aikaa, tarkemmin toistuvuutta, ilmaiseva adverbi (VISK § 651).

Taipumattomien tai vain osittain taipuvien sanojen ryhmään kuuluvia puhekielisiä muotoja ovat *tääl* ('täällä'), *pääl* ('päällä', 'päälle'), *kaa* ('kanssa') sekä *vaa* ('vaan', 'vain'). Esimerkin 83 riimiparin *tilanne pääl* : *ihanne sää* adverbissa *pääl* on tapahtunut A:n loppuheitto (*päällä > pääl*), jonka ansiosta *pääl* on *sää*-sanana tavoin yksitavuinen.

- (83) Meil on duunissa tilanne **pääl**
eikä tuol oo tänää mikää ihanne **sää**
(Imus, *Veli*)

Lisäksi *-kAAn* liitepartikkeli esiintyy useimmiten yleiskielen mukaisena (*nähnytkään*), mutta kerran myös sananloppuisen *n:n* kadon kanssa esimerkiksi 84, jossa riimiparin muodostavat *lähelläkää ja jätetä tääl*.

- (84) Eikä loppu oo kai viel **lähelläkää**
koska tätä me ei kesken **jätetä tääl**
(Kesken, *Jano*)

MA-infinitiivin illatiivimuodot edustavat kolmanneksi yleisintä muotoryhmää AA(C)-loppuisissa riimeissä. Suurin osa MA-infinitiivin illatiivimuodoista on muodoltaan yleiskielisiä – illatiivin tunnuksen *n* on kadonnut vain neljästä esiintymästä. Esimerkin 85 riimisarjassa on kolme MA-infinitiivin illatiivimuotoa (*spekuloimaan*, *soimaa*, *hyperventiloimaa*), joista kahdessa sananloppuinen *n* on kadonnut (*soimaa*, *hyperventiloimaa*).

- (85) Kauan tää kestää? En lähe **spekuloimaan**
Mut viel kansa viihtyy, ku imus lähtee **soimaa**
Tai balladi ja jengi mukaa senki **hoilaa**
Aitopää voi jäädä himaan **hyperventiloimaa**
(Tilanne pääl, *Zen*)

Luvun 5.1.1 pitkään vokaaliin päättyvien riimien tarkastelussa kiinnitin huomiota ns. lyhyisiin infiniivimuotoihin, jotka voivat korvata MA-infinitiivin. AA-loppuisissa riimeissä lyhyitä infiniivejä on enemmän kuin MA-infinitiivin illatiivimuotoja, joista illatiivin tunnuksen *n* on kadonnut. Sen sijaan AA(C)-loppuisten riimien ryhmässä MA-tunnukselliset muodot ovat yleisempiä kuin lyhyet infiniivimuodot (*jonottaa*, *skabaa*, *ajaa*, *vaeltaa*), joita on vain neljä. Esimerkin 86 riimisarjassa *tavernaan* : *vaeltaa* : *hakemaan* : *paleltaa* esiintyy kiinnostavasti sekä lyhyt infiniivi *vaeltaa* (vrt. *palata vaeltamaan*) että yleiskielinen MA-infinitiivin illatiivimuoto *hakemaan* (vrt. *ei tuu hakee*). Lisäksi verbi *paleltaa* on yksikön 3. persoonan muoto, jota on käytetty nollapersonaisessa rakenteessa (ks. VISK § 1347).

- (86) Mut **tavernaan** kun astuu on vaikeet palata **vaeltaa**
kukaan ei tuu **hakemaan**, jatkan vaikka **paleltaa**
(Mahtuuko kyytiin? *Seis*)

Muista muotoryhmistä aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*paah-
taa*, *jaksaa*, *pitää*), *kukaan*- ja *mikään*-pronomien muodot (*ketään*, *mitään*), yksikön illatiivimuodot (*matkaan*, *tavernaan*) ja yksikön nominatiivimuodot (*sää*, *camouflage*) ovat muodoltaan yleis-

kielisiä. Myös A-infinitiivimuodot ovat pääosin yleiskielisiä, joskin poikkeuksen muodostaa esimerkin 87 *alottaa*, jossa *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentti on kadonnut sanan sisältä (*aloittaa* > *alottaa*). Esimerkin konsonanttiloppuista riimisanaa edustaa yksikön nominatiivimuotoinen *camouflage*, jonka englanninkielinen ääntöasu päättyy konsonanttiin ʒ (Cambridge Dictionary).

- (87) Tottakai sen mielipiteen **sanoo saa**
 Mut en mä oikeen tiedä miks ees **alottaa**
 Sä suojaat mua katseilt ku **camouflage**
 Eikä meit, meit ei voi **hajottaa**
 (Me ei mennä rikki, *Zen*)

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 1. persoonan verbit ovat myös yleiskielen mukaisia lukuun ottamatta *näen*-verbin puhekielistä muotoa *nään* ja puhekielisiä verbejä (esim. *hustlaan*). Samoin AA(C)-loppuisten riimien ryhmän kuudesta passiivin preesensmuodosta vain esimerkin 88 passiivista *lisätää* sananloppuinen *n* on kadonnut.

- (88) En oo nähny sua nyt viikkoo, en oo tuntenu **ikävää**
 jääkylmästä ei tuu ku haalee, vaikka kuinka puita **lisätää**
 ei sinistä liekkii sen takii kai kannata **pitää pääl**
 meist ei tuu enää me, mikset sä **sitä nää**
 (Taivaan tosi, *Veli*)

Lisäksi AA(C)-loppuisten riimien ryhmässä on neljä AA-loppuista puhekielistä supistumaverbin analogista muotoa (*kuskaa*, *natsaa*, *lataa*, *vastaa*), jotka muodostavat myös riimejä konsonanttiin päättyvien riimisanojen kanssa. Esimerkissä 89 riimiparin muodostavat aktiivin indikatiivin preesensmuotoinen yksikön 1. persoonan verbi *hustlaan* ja supistumaverbin analoginen A-infinitiivimuoto *kuskaa* (vrt. *kuskata*).

- (89) Ja mä häslään ja mä **hustlaan**
 Todellaki aion meidät sinne **kuskaa**
 (Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

AA(C)-loppuisten riimien muotoryhmien tarkastelu osoittaa, että ryhmään kuuluu sekä muodoltaan yleiskielisiä että puhekielisiä riimisanoja. Yksikön partitiivimuodot ovat yleisin muotoryhmä, ja muodoltaan ne ovat yleiskielisiä. Taipumattomien tai osittain taipuvien sanojen ryhmässä on seitsemän puhekielistä muotoa (esim. *tääl*, *pääl*, *kaa*). Neljässä MA-infinitiivin illatiivimuodossa

illatiivin tunnuksen loppu-*n* on kadonnut ja MA-infinitiivin illatiivia vastaavia ns. lyhyitä infinitiivimuotoja on myös vain neljä. Muissa muotoryhmissä esiintyy yksittäisiä puhekielisiä muotoja (esim. *nään, alottaa, lisätää*), mutta vain supistumaverbien analogiset muodot ovat puhtaasti puhekielisiä. Näin ollen voidaan todeta, että vaikka osa AA(C)-loppuisista riimisanoista onkin muodoltaan puhekielisiä, yleiskielisiä muotoja on selvästi enemmän.

5.3.2 *ii*(C)-loppuiset riimit

Aineistossani on 11 riimiparia tai -sarjaa, joiden jäsenet päättyvät joko pitkään vokaaliin *ii* tai pitkään vokaaliin ja konsonanttiin *iiC*. Ryhmä koostuu 31 riimisanasta, ja sen *ii*(C)-loppuiset riimit jakautuvat seitsemään eri muotoryhmään: yksikön illatiivimuotoihin (*peiliin, damiin*), yksikön partitiivimuotoihin (*katakombii, vitsii*), A-infinitiivimuotoihin (*leikkii, sopii*), passiivin imperfektimuotoihin (*toisteltii, soiteltiin*), monikon illatiivimuotoihin (*seiniin, pimeisiin*), monikon partitiivimuotoihin (*loivempii, onnellisii*) ja taipumattomiin sanoihin (*niin, kii*). Lisäksi ryhmään kuuluu yksi verbin kielto muoto *selvii*. Taulukko 10 havainnollistaa *ii*(C)-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 10. *ii*(C)-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisydet
yks. illatiivi	8	<i>peiliin, damiin</i>	–
yks. partitiivi	7	<i>katakombii, vitsii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikene- minen
passiivin imperfekti	5	<i>toisteltii, soiteltiin</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
A-infinitiivi	4	<i>leikkii, sopii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikene- minen
mon. illatiivi	2	<i>seiniin, pimeisiin</i>	–
mon. partitiivi	2	<i>loivempii, onnellisii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikene- minen

taipumattomat sanat	2	<i>niin, kii</i>	<i>kii</i> -muoto
kieltomuodot	1	<i>selvii</i>	<i>iA</i> -yhtymän oikene- minen
Yhteensä	31		

Kaikki yksikön illatiivimuodot ovat tässä ryhmässä muodoltaan yleiskielisiä, eikä niissä esiinny sananloppuisen *n:n* katoa. Kiinnostavaa onkin se, että luvun 5.1.2 *ii*-loppuisten riimien ryhmässä on seitsemän puhekielistä illatiivimuotoa, joissa illatiivin tunnuksen *n* on kadonnut, kun taas luvun 5.2.2 *iiC*-loppuisten riimien ryhmässä yleiskielen mukaisia illatiivimuotoja on vain neljä. Puhekielisiä yksikön illatiivimuotoja ei kuitenkaan esiinny tämän luvun *ii(C)*-loppuisten riimien ryhmässä, joten yleiskieliset yksikön illatiivimuodot vaikuttavat olevan aineistossani yleisempiä riimeinä. Esimerkissä 90 yleiskielen mukainen konsonanttiloppuinen yksikön illatiivimuoto *kotiin* muodostaa riimin pitkään vokaaliin päättyvän *A*-infinitiivimuodon *sopii* kanssa.

- (90) Mun kaa on mahoton mitään **sopii**
 Ja bileis oon ku E.T. haluun takasin **kotiin**
 (Kutsu, *Zen*)

Yksikön partitiivimuodot päättyvät tässä ryhmässä pitkään vokaaliin *ii*, eli niiden jälkitavujen vokaaliyhtymä *iA* on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ii* (*namii, vitsii*). Samoin on käynyt ryhmän monikon partitiivimuodoille (*loivempii, onnellisii*) ja *A*-infinitiivimuodoille (*leikkii, sopii*). Esimerkissä 91 riimisarjan muodostavat yksikön illatiivimuoto *messiin*, *A*-infinitiivimuodot *etsii* ja *keksii* sekä yksikön partitiivimuoto *vakipestii*.

- (91) Emmä lähe siihen **messiin**
 Ei mun tarvii itseeni **etsii**
 Vuoden välein uudestaan **keksii**
 Tettiläiset venaa **vakipestii**
 (Soijapoika, *Zen*)

Monikon illatiivimuodot ovat tässä ryhmässä myös yleiskielisiä (*seiniin, pimeisiin*), eikä niissä esiinny sananloppuisen *n:n* katoa. Sen sijaan passiivin imperfektimuodoissa kahdessa viidestä

passiivin persoonapäätteen *n* on kadonnut. Kyseiset muodot ovat esimerkin 92 *toisteltii* ja *poiket-tii*, jotka muodostavat riimisarjan yleiskielisen passiivin imperfektimuodon *soiteltiin* ja monikon partitiivimuodon *loivempii* kanssa. Kiinnostavaa onkin, että samassa riimisarjassa esiintyy sekä katomuotoja että yleiskielinen muoto.

- (92) Muistatteks te kesän kun ikuist ystävyyt **toisteltii**
 nyt siit on liikaa aikaa kun me viimeks **soiteltiin**
 kai siin kävi niin et yhteiselt polulta **poikettii**
 mut mäet mun polul on nykyää vähä **loivempii**
 (Ei mitään uutta, *Jano*)

Kokonaan yleiskielisiä muotoryhmiä *ii(C)*-loppuisissa riimeissä ovat vain yksikön ja monikon illatiivimuodot (*peiliin, seiniin*). Voidaankin todeta, että tässä ryhmässä puhekielisiä muotoja on hie-man yli puolet enemmän kuin yleiskielisiä muotoja.

5.3.3 *ee(C)*-loppuiset riimit

Pitkään vokaaliin tai pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvien riimien ryhmässä on seitsemän riimiparia tai -sarjaa, joiden 24 jäsentä ovat *ee(C)*-loppuisia. Yleisintä muotoryhmää edustavat aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*tunkee, kulkee*). Muita muotoryhmiä ovat monikon nominatiivimuodot (*lähteet, tähteet*), yksikön illatiivimuodot (*täytee, pakka-seen*), yksikön partitiivimuodot (*kivee, nimee*) ja yksikön adessiivimuodot (*säteel, kiteel*). Lisäksi *ee(C)*-loppuisiin riimeihin kuuluvat yksikön genetiivimuoto *näytteen* ja A-infinitiivimuoto *sulkee*, jossa on tapahtunut *eA*-yhtymän oikeneminen. Taulukko 11 havainnollistaa *ee(C)*-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 11. *ee(C)*-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyudet
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	10	<i>tunkee, ratkasee</i>	<i>i</i> -loppuisen diftongin jälkikomponentin kato
mon. nominatiivi	4	<i>lähteet, tähteet</i>	–

yks. illatiivi	3	<i>täytee, pakkaseen</i>	sananloppuisen <i>n:n</i> kato
yks. partitiivi	3	<i>kivee, nimee</i>	<i>eA</i> -yhtymän oikene- minen
yks. adessiivi	2	<i>säteel, kiteel</i>	<i>A:n</i> loppuheitto
muut	2	<i>näytteen, sulkee</i>	<i>eA</i> -yhtymän oikene- minen
Yhteensä	24		

Aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit (*tunkee, kulkee*) ovat muodoltaan yleiskielisiä kuten myös ryhmän neljä monikon nominatiivimuotoa (*lähteet, tähteet, kotibileet, tunteet*). Poikkeuksena ovat esimerkin 93 aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit *ratkasee* ja *katkasee*, joissa on tapahtunut *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*ratkaisee* > *ratkasee*, *katkaisee* > *katkasee*), minkä ansiosta niiden tavorakenne on samanlainen kuin riimisarjan yksikön illatiivimuodolla *pakkaseen*.

- (93) Arki **ratkasee**, selkärangan **katkasee**
noudatin rantalan neuvoa ja hajosin **pakkaseen**
(Seitti, *Seis*)

Puhekielisiä muotoryhmiä ovat yksikön partitiivimuodot (*väkee, nimee*), joissa jälkitavujen *eA*-vokaaliyhtymää vastaa pitkä vokaali *ee*, ja yksikön adessiivimuodot (*säteel, kiteel*), joissa on tapahtunut *A:n* loppuheitto. Esimerkissä 94 riimisarjan muodostavat yksikön partitiivimuodot *kivee* ja *nimee*, yksikön adessiivimuoto *kiteel* sekä yksikön nominatiivimuoto *kotibileet*.

- (94) Ratavallintien pihoil heitin hätikselle **kivee**
vaik en siinä vaihees tienny ees mun omaa **nimee**
eka bändi pantii pystyy ysikasi **kiteel**
mut se jäi jo enne ku alko **kotibileet**
(Kesken, *Jano*)

Näiden lisäksi ryhmään kuuluu kolme yksikön illatiivimuotoa (*täytee, pakkaseen, tulevaisuuteen*), joista yhdestä illatiivintunnuksen *n* on kadonnut (*täyteen* > *täytee*). Lisäksi ryhmässä on A-infinitiivimuoto *sulkee*, jonka jälkitavun *eA*-vokaaliyhtymää vastaa pitkä vokaali *ee*. Näin ollen runsas kolmannes *ee(C)*-loppuisista riimeistä on muodoltaan puhekielisiä.

5.3.4 *UU(C)*-loppuiset riimit

UU(C)-loppuisia riimipareja on aineistossani neljä, ja ne koostuvat kahdeksasta riimisanasta. Ainoaa yleiskielistä muotoryhmää edustavat tässä ryhmässä yksikön illatiivimuodot (*vittuun, kouluun*). Sen sijaan yksikön partitiivimuodoissa (*rohkasuu, touhuu, jälkikasvu*) ja ryhmän ainoassa A-infinitiivimuodossa (*istuu*) jälkitavujen *UA*-yhtymää vastaa pitkä vokaali *UU*. Lisäksi ryhmään kuuluu yksi aktiivin indikatiivin preesensin yksikön 1. persoonan *tulen*-verbin puhekielinen muoto *tuun*. Taulukko 12 havainnollistaa *UU(C)*-loppuisien riimien muotoryhmiä.

Taulukko 12. *UU(C)*-loppuisien riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
yks. partitiivi	4	<i>uut, jälkikasvu</i>	<i>UA</i> -yhtymän oikene- minen, <i>A:n</i> loppu- heitto
yks. illatiivi	2	<i>vittuun, kouluun</i>	–
akt. ind. prees., yks. 1. pers.	1	<i>tuun</i>	<i>tulla</i> -verbin pikapu- hemuoto <i>tuun</i>
A-infinitiivi	1	<i>istuu</i>	<i>UA</i> -yhtymän oikene- minen
Yhteensä	8		

Yksikön partitiivimuodot ovat pääosin samankaltaisia kuin luvun 5.1.3 *UU*-loppuiset partitiivimuodot, ja niissä on tapahtunut jälkitavun *UA*-yhtymän oikeneminen (*rohkasuu, touhuu*). Poikkeuksena on kuitenkin esimerkin 95 *uut*, jossa on tapahtunut *A:n* loppuheitto (*uutta > uut*). Sen yleiskielisessä muodossa partitiivin pääte *-tA* liittyy konsonanttivartaloon.

- (95) Ei mitään **uut**, ei mitään mullistavaa
ei **jälkikasvu** jota joutuis uneen tuudittamaan
(Ei mitään *uutta, Jano*)

Lisäksi ryhmään kuuluu yksi aktiivin indikatiivin preesensmuotoinen yksikön 1. persoonan verbi, joka on verbin *tulen* puhekielinen muoto *tuun*. *Tulla*-verbi kuuluu suurtaajuisiin verbeihin, joiden pikapuhemuodot ovat laajalevikkisiä piirteitä suomen murteissa (Mielikäinen 2009: 18, 21). Esimerkissä 96 *kohta tuun* muodostaa riimiparin yksikön partitiivimuodon *rohkasuu* kanssa.

- (96) Mut jurris en tarvitse **rohkasuu**
otan konkelin eli ihan **kohta tuun**
(Asfaltti-ihottumaa, *Seis*)

5.3.5 *OO(C)*-loppuiset riimit

OO(C)-loppuisia riimejä on vain kahdessa riimisarjassa, joissa on yhteensä seitsemän jäsentä. Ryhmään kuuluu kaksi sitaattilainaa (*ok, kmoon*), jotka tulkitsemme taipumattomiksi tai vain osittain taipuviksi sanoiksi. Lisäksi ryhmässä on kaksi yleiskielenmukaista illatiivimuotoa (*pakoon, rakkoon*), *A*-infinitiivimuoto *takoo*, jonka jälkitavujen *OA*-yhtymää vastaa pitkä vokaali *OO*, aktiivin indikatiivin preesensmuotoinen yksikön 3. persoonan supistumaverbi *kato*, jonka yleiskielinen muoto kuuluisi *katoaa* (tai *katoavat*) ja lainasanan *small talk* yksikön nominatiivimuoto. Taulukko 13 havainnollistaa *OO(C)*-loppuisten riimien muotoryhmiä.

Taulukko 13. *OO(C)*-loppuisten riimien muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä	Puhekielisyydet
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	2	<i>ok, kmoon</i>	–

yks. illatiivi	2	<i>pakoon, rakoon</i>	–
A-infinitiivi	1	<i>takoo</i>	OA-yhtymän oikene- minen
akt. ind. prees., yks. 3. pers.	1	<i>katoo</i>	OA-yhtymän oikene- minen (supistuma- verbi)
yks. nominatiivi	1	<i>small talk</i>	–
Yhteensä	7		

Suurin osa OO(C)-loppuisista riimeistä esiintyy esimerkin 97 riimisarjassa *pakoon : rakoon : takoo : katoo : kamoon*. A-infinitiivin *takoo* ja aktiivin indikatiivin preesensmuotoisen yksikön 3. persoonan verbin *katoo* OA-yhtymän oikene-
minen ansiosta ne muodostavat riimisarjan yksikön illatiivimuotojen *pakoon* ja *rakoon* sekä riimisanan *kamoon* kanssa.

- (97) Jusan pökötillä **pakoon**, jouduin vaikeeseen **rakoon**
pakko **takoo** kun vuodet **katoo**
mut **kamoon**, en sano etten nauti
(Älä muista pahalla, *Seis*)

Pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyvien riimien tarkastelu osoittaa, että jokaisessa ryhmässä puhekielisillä muodoilla on keskeinen rooli. Ainoastaan AA(C)-loppuis-
ten riimien ryhmässä yleiskielisiä muotoja on selvästi enemmän, mikä selittyy kenties yksikön
partitiivimuotojen yleisyydellä. Sen sijaan ii(C)-loppuisissa riimeissä yli puolet, ee(C)-loppuisissa
riimeissä noin kolmannes ja OO(C)-loppuisissa noin neljännes riimisanoista on muodoltaan pu-
hekielisiä. UU(C)-loppuisissa riimeissä puhekielisiä riimisanoja on puolestaan kuusi kahdeksasta.
Tässä kategoriassa esiintyvien puhekielen piirteiden kirjo on jo varsin laaja, joskin ii(C)-, ee(C)-,
UU(C)- ja OO(C)-loppuisissa riimeissä jälkitavun A-loppuisten vokaaliyhtymien oikene-
minen on edelleen (vrt. luku 5.1) hallitseva piirre.

5.4 Lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät riimit

Tässä luvussa tarkastelen lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyviä riimejä. Ne ovat siis riimipareja ja -sarjoja, joita en ole tarkastellut edellisissä kategorioissa. Tällaisia riimejä on kuitenkin huomattavan paljon, joten olen rajannut tarkasteltavien riimien joukkoa pienemmäksi asettamalla ryhmän riimeille kriteerin, jonka mukaan riimiparin tai -sarjan jäsenillä on oltava ainakin yksi yhteinen konsonantti ja kaksi yhteistä vokaalia. Kahden yhteisen vokaalin vaatimus tarkoittaa sitä, että riimiparin tai -sarjan jäsenillä on yhteisiä vokaaleja ainakin kahdessa eritavussa. Vaikka rap-riimin ensisijainen olomuoto onkin vokaaliriimi, myös vokaaliriimeissä riimisanoina on yhteisiä konsonantteja (ks. luku 4.1). Yhteisen konsonantin kriteerin avulla rajaan tarkasteltavien riimien joukkoa siten, että riimiparin tai -sarjan jäsenillä on oltava yhteisen vokaalilaineksen lisäksi yhteistä konsonanttia.

Vaikka ryhmän riimit ovat ensisijaisesti lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyviä, olen lukenut mukaan tapaukset, joissa riimi päättyy pitkään vokaaliin ja kahteen konsonanttiin kuten riimiparin *tarpeeks* : *anteeks* niiden vähäisen määrän vuoksi ja siksi, että ne eivät kuulu edellä tarkastelemiini kategorioihin. Lisäksi ryhmän riimipareissa ja -sarjoissa voi esiintyä yksittäisiä pitkään vokaaliin päättyviä riimisanoina. Käytän yksinkertaisuuden vuoksi ryhmästä nimitystä ”yhteisen konsonantin sisältävät riimit”. Ryhmään kuuluu 519 riimisananaa.

Yhteisen konsonantin sisältävien riimien analysoinnin kautta tein havainnon, että ryhmään kuuluu useita riimipareja ja -sarjoja, joiden kaikki jäsenet edustavat samaa muotoryhmää. Havainnon seurauksena olen jakanut yhteisen konsonantin sisältävät riimit kahteen eri luokkaan: samoja muotoryhmiä edustaviin riimeihin ja eri muotoryhmiä edustaviin riimeihin. Samoja muotoryhmiä edustavissa riimeissä riimiparin ja -sarjan kaikki jäsenet kuuluvat samaan muotoryhmään kuten yksikön partitiivimuotoihin (*aamukahvia* : *viherkasvia*). Eri muotoryhmiä edustavissa riimeissä riimiparin tai -sarjan jäsenet kuuluvat puolestaan eri muotoryhmiin, kuten yksikön inessiivi- ja elatiivimuotoihin (*katvees* : *katseest*). Aloitan yhteisen konsonantin sisältävien riimien tarkastelun samaa muotoryhmää edustavista riimeistä, minkä jälkeen siirryn tarkastelemaan eri muotoryhmiä edustavia riimejä.

5.4.1 Riimiparin tai -sarjan jäsenet edustavat samaa muotoryhmää

Yhteisen konsonantin sisältäviin riimeihin kuuluu 118 riimiparia tai -sarjaa, joiden kaikki jäsenet edustavat samaa muotoryhmää. Näissä riimipareissa tai -sarjoissa on yhteensä 206 jäsentä.

Ryhmän riimeistä erottuu selvästi viisi yleisintä muotoryhmää: yksikön nominatiivimuodot (*mieli : kieli, tapaus : vapaus*), yksikön inessiivimuodot (*kämpäs : pämpäs, pydessä : yhessä*), monikon partitiivimuodot (*juttuja : tuttuja, puita : luita*), taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*päällä : täällä, tarpeeks : anteeks*) sekä yksikön partitiivimuodot (*kaaosta : kaamosta, haitallist : paikallist*). Näihin yleisimpiin muotoryhmiin kuuluu 130 riimisanaa eli reilusti yli puolet koko ryhmän sanoista. Taulukko 14 havainnollistaa samaa muotoryhmää edustavien riimisarjojen ja -parien riimisanojen yleisimpiä muotoryhmiä. Koska sekä tämän että seuraavan alaluvun riimien muotoryhmissä esiintyy useampia puhekielisyksiä ja toisissa taas ei lainkaan, en ole merkinnyt niitä erikseen taulukkoon, vaan esittelen puhekielen piirteitä esimerkkien yhteydessä.

Taulukko 14. Samaa muotoryhmää edustavien riimien yleisimmät muotoryhmät.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä,
yks. nominatiivi	46	<i>mieli : kieli</i> <i>tapaus : vapaus</i>
yks. inessiivi	23	<i>kämpäs : pämpäs</i> <i>pydessä : yhessä</i>
mon. partitiivi	21	<i>juttuja : tuttuja</i> <i>puita : luita</i>
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	20	<i>päällä : täällä</i> <i>tarpeeks : anteeks</i>
yks. partitiivi	20	<i>kaaosta : kaamosta</i> <i>haitallist : paikallist</i>
Yhteensä	130	

Yksikön nominatiivimuodot ovat yleisin muotoryhmä samaa muotoryhmää edustavissa riimeissä. Ne muodostavat runsaan viidenneksen ryhmän riimeistä. Aineistolle on siis tyypillistä,

että yksikön nominatiivimuotoja riimitetään keskenään. Esimerkissä 98 erisnimen *Andy* ääntöasu on [ändi], jolloin se muodostaa riimisarjan nominatiivimuotojen *bändi* ja *länsi* kanssa, sillä riimisarjan jäsenillä on yhteiset vokaalit *-ä* ja *-i* sekä yhteinen konsonantti *n*.

- (98) Koko **bändi**, sekasin ku **Andy**
 Kukaa ei tienny kumpi itä, kumpi **länsi**
 (Tilanne pääl, *Zen*)

Yksikön nominatiivimuodot ovat pääosin muodoltaan yleiskielisiä: muotoryhmään kuuluu vain kolme puhekielistä muotoa. Kaikki kolme muotoa ovat esimerkissä 99, ja niissä kaikissa *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentti on kadonnut sanan jälkiosasta: *yksinkertanen* (< *yksinkertainen*), *keskinkertanen* (< *keskinkertainen*) ja *kusenkeltanen* (< *kusenkeltainen*). Tämä *i*:n kato ei vaikuta riimitulkintaan, sillä riimisanojen yleiskieliset muodot toimisivat myös riimeinä, mutta puhekieliset muodot sopivat kenties paremmin kappaleen tyyliin. Riimisarja osoittaa, kuinka yhteisen konsonantin sisältävien riimien ryhmän riimipareilla ja *-sarjoilla* voi olla enemmänkin yhteistä ainesta kuin vain yhden konsonantin ja kahden vokaalin verran.

- (99) **Yksinkertanen, keskinkertanen**
kusenkeltanen muihin verrattuna
 (Nuku, syö, tottele, toista, *Jano*)

Yksikön inessiivimuodot edustavat tämän ryhmän toiseksi yleisintä muotoryhmää. Esimerkissä 100 on yksikön inessiivimuodoista muodostuva riimisarja *kasassa* : *samassa* : *jamassa* : *pahassa* : *lamassa* sekä riimipari *hyvässä* : *syvässä*. Kaikki riimisarjan riimisanat ovat *A*-vartaloisia nomineja, joihin on liitetty inessiivin tunnus *-ssa*, joskin *jamassa* voitaisiin tulkita myös vaillinaisesti taipuvaksi adverbiksi.

- (100) Mikäs siin, hyvä jengi **kasassa**
 kaikki lukion jälkee aika **samassa jamassa**
 tyhjän pääl, *hyvässä* ja **pahassa**
 ei ollu jobeja suomi kyns *syvässä lamassa*
 (Kesken, *Jano*)

Pääosa yksikön inessiivimuodoista on yleiskielisiä. Vain neljässä tapauksessa esiintyy *A*:n loppuheittoa. Esimerkissä 101 riimiparin muodostavat yksikön inessiivimuodot *aamujurris* ja *tunnis*, joista molemmista inessiivin päätteen *A* on kadonnut.

- (101) Säteilen tolleen vaan **aamujurris**
Ja seki hymy hyytyy sit paris **tunnis**
(Zen, Zen)

Vastaava tilanne on esimerkissä 102, jossa säkeenalkuisessa tuplariimissä *stadin kämpäs* ja *snadis pämpäs* molempien riimiparin jäsenten jälkiosan yksikön inessiivimuodoissa *kämpäs* ja *pämpäs* esiintyy *A*:n loppuheitto.

- (102) Stadin **kämpäs** friistailasin ja mietin
Snadis **pämpäs** imin binii niiku sieni
(Kuvittele meidät siellä, Zen)

Lisäksi ryhmän yksikön inessiivimuodoissa on yksi tapaus, jonka sanavartalossa yleiskielen *hd*-yhtymää vastaa pelkkä *h* (ks. Paunonen 1995: 44–51). Kyseinen muoto on esimerkin 103 riimiparin *yhessä*, jonka yleiskielinen muoto kuuluisi *yhdessä*. Kiinnostavaa on, että riimiparin ensimmäisen jäsenen *pydessä* vastatavussa esiintyy *d*. Katomuoto jälkijäsenessä palvelee kuitenkin säkeistön rytmiä, sillä se muuttaa ensitavun pitkästä tavusta (*yh-*) lyhyeksi tavuksi (*y-*), jolloin se vastaa jälkijäsenen *pydessä* lyhyttä ensitavua.

- (103) Annetaaks tän kaatuu vai pidetäänkö **pydessä**,
toissapäivän halusit olla ikuisesti **yhessä**
(Vainoharhainen, *Seis*)

Monikon partitiivimuodot ovat kolmanneksi yleisin muotoryhmä samaa muotoryhmää edustavissa riimeissä, ja ne ovat kaikki muodoltaan yleiskielisiä. Esimerkissä 104 riimisarjan muodostavat monikon partitiivimuodot *neliöitä*, *perijöitä*, *verenimijöitä* ja *töitä*.

- (104) Vantaalta sais enemmän **neliöitä**
Kantakaupungis pelkästään **perijöitä**
Tai sijoittajii, vitun **verenimijöitä**
Ei riitä rahat vaikka kuinka tekee **töitä**
(Ruuhka, Zen)

Olen lukenut samaa muotoryhmää edustaviin riimeihin 20 taipumatonta tai vain osittain taipuvaa sanaa. Suurin osa näistä on adverbeja, joista on tunnistettavissa jokin sijapäätte. Tällaiset muodot voitaisiin sijoittaa myös niitä vastaaviin sijamuotoryhmiin. Koska muodot ovat kuitenkin vakiintuneet adverbeiksi, jotka taipuvat vain tietyissä muodoissa, olen erottanut ne omaksi ryhmäkseen. Kriteerinä olenkin pitänyt sitä, että tämän ryhmän riimiparin tai -sarjan jäsenissä on oltava sama päätte. Esimerkissä 105 riimiparin muodostavat paikan adverbi *poissa* ja ajan adverbi *ajoissa*, joista molemmista on tunnistettavissa inessiivin päätte.

- (105) Oon ollu niin paljon **poissa**
 Ja tänään on mun juhlat eikä kukaan oo **ajoissa**
 (Kutsu, *Zen*)

Taipumattomiin tai vain osittain taipuviin sanoihin kuuluu kolme puhekielistä muotoa. Esimerkissä 106 riimiparin muodostavat määrän adverbi *tarpeeks* ja *saada anteeksi* -rakenteen osana oleva partikkeli *anteeks*. Molemmista on tunnistettavissa translatiivin *-ksi*-päätte, jossa on tapahtunut *i*:n loppuheitto, joka on yleinen puhekielen piirre niin Helsingissä kuin muuallakin Suomessa (Paunonen 2006: 42; Mantila 2004: 326).

- (106) Vertailen unen määrää, mut se ei oo koskaan **tarpeeks**
 soita ennen kybää nii et saa koskaan **anteeks**
 (Silmät takas kii, *Seis*)

Lisäksi ryhmään kuuluu esimerkin 107 adverbi *nopeesti*, jossa *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee*. Se muodostaa riimiparin toisen *sti*-adverbin *monesti* kanssa (ks. VISK § 373).

- (107) Ylöspäin ei päästy yhtä **nopeesti** koskaa
 mut me tehtiin se silti niin **monesti**
 (Muistanks mä väärin?, *Veli*)

Samaa muotoryhmää edustavien riimien yksikön partitiivimuodot ovat muodoltaan pääosin yleiskielisiä. Ryhmään kuuluu ainoastaan yksi riimipari, jonka molemmat jäsenet ovat muodoltaan puhekielisiä. Ne ovat esimerkin 108 jonoriimiparin yksikön partitiivimuodot *haitallist* ja *paikallist*, joissa molemmissa esiintyy *A*:n loppuheitto.

- (108) **Haitallist, paikallist** puudutust Ääniwallissa

Aina töissä, mut ikinä ei tuu valmista
(Zen, Zen)

Viiden yleisimmän muotoryhmän lisäksi samaa muotoryhmää edustaviin riimeihin kuuluu harvinaisempia muotoryhmiä, jotka olen kuvannut taulukossa 15. Esittelen seuraavaksi kyseisistä muotoryhmistä ainoastaan ne, joissa esiintyy jokin puhekielen piirre.

Taulukko 15. Samaa muotoryhmää edustavien riimien harvinaisempia muotoryhmiä.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä
NUT-partisiippi	11	<i>luistanut : muistanut</i> <i>halvaantunu : havahtunu</i>
mon. nominatiivi	9	<i>riidat : ääriiviivat</i> <i>naamiaiset : avajaiset</i>
A-infinitiivi	8	<i>haitata : kaivata</i> <i>meinata : teilata</i>
yks. adessiivi	8	<i>tavalla : sanalla</i> <i>puolel : huolel</i>
mon. inessiivi	7	<i>hyvissä : syvissä</i> <i>öissä : töissä</i>
yks. ablatiivi	7	<i>pahalla : samalla</i> <i>tavalla : hajalla</i>
yks. allatiivi	6	<i>kohalle : pojalle</i> <i>mulle : sulle</i>
VA-partisiipin genetiivi	4	<i>ajautuvan : parantuvan</i> <i>samaistuvan : havahtuvan</i>
mon. adessiivi	4	<i>vaaleilla : paareilla</i> <i>naistenjopoilla : mopoilla</i>
Yhteensä	64	

Ryhmän NUT-partisiipeissa esiintyy NUT-partisiipin loppu-*t*:n katoa (ks. Paunonen 2006: 42). Tällaisia tapauksia on neljässä yhdestätoista NUT-partisiippimuodosta. Esimerkissä 109 riimiparin muodostavat *kieltäytyny* ja *jättäytyny*, joista molemmista sananloppuinen *t* on kadonnut.

- (109) Mä oon katellu kaukaa ja **kieltäytyny**
karttanu uutta, pois **jättäytyny**
(Imus, *Veli*)

Kahdeksasta yksikön adessiivimuodosta kahdessa esiintyy *A*:n loppuheittoa. Kyseiset muodot ovat esimerkin 110 riimiparissa *puolel* : *huolel*, joista molemmista adessiivin tunnuksen *A* on heittynyt. Yleiskielisinä muodot kuuluisivat siis *puolella* ja *huolella*.

- (110) Takapenkin toisel **puolel**
Booty puutuu **huolel**
(Disko, *Zen*)

Yksikön allatiivimuodoissa esiintyy kahta eri puhekielen piirrettä. Esimerkin 111 *kohalle* on puhekielinen muoto yleiskielisestä muodosta *kohdalle*, jonka sanavartalossa yleiskielen *hd*-yhtymää vastaa pelkkä *h*: kyse on siis *t*:n heikon asteen vastineesta (ks. Nuolijärvi 1986: 112). Se muodostaa riimiparin yksikön allatiivin *pojalle* kanssa. Tässäkin katomuoto palvelee säkeistön rytmiä, sillä sen ansiosta riimiparin jäsenten tavurakenteet vastaavat paremmin toisiaan.

- (111) Venannu kyytii joka pysähtys mun **kohalle**
mut ajat taitaa olla kovat mun kaltselle **pojalle**
(Mahtuuko kyytiin?, *Seis*)

Toinen puhekielisyys allatiivimuodoissa koskee 1. ja 2. persoonan persoonapronomineja, joista käytetään puhekielisiä *mu*- ja *su*-vartaloisia muotoja *mulle* ja *sulle* (ks. esim. Mielikäinen 2009: 20), jotka muodostavat riimiparin keskenään esimerkissä 112. Vastaava tapaus on yksikön elatiivimuodoissa (*musta* : *susta*).

- (112) Ja sä naurat vaan **mulle**
eikö luontoni kelpaa **sulle**
(Asfaltti-ihottumaa, *Seis*)

Taulukossa 14 kuvattujen muotoryhmien lisäksi ryhmään kuuluu yksittäisiä muita muotoryhmiä edustavia riimipareja, kuten aktiivin indikatiivin preesensmuotoisia yksikön 1. persoonan verbejä (*kiillotan, liihotan*) ja verbien kieltomuotoja (*erota, pelota*). Samaa muotoryhmää edustavien riimiparien ja -sarjojen tarkastelu osoittaa, että aineistolle on tyypillistä samojen muotoryhmien keskenään riimittäminen. Puhekielisiä muotoja tässä ryhmässä on vähän: yleisimmät muotoryhmät sisältävät vain yksittäisiä puhekielisiä muotoja, eivätkä ne aina suoranaisesti liity riimiin.

5.4.2 Riimiparin ja -sarjan jäsenet edustavat eri muotoryhmiä

Yhteisen konsonantin sisältäviin riimeihin kuuluu 127 riimiparia ja -sarjaa, joiden jäsenet edustavat eri muotoryhmiä. Tähän ryhmään kuuluu 303 riimisanaa, jotka jakautuvat useisiin eri muotoryhmiin. Kolme selvästi yleisintä muotoryhmää ovat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat (*kiinni, alla, juuri*), yksikön nominatiivimuodot (*tuoli, raketti, pakko*) sekä yksikön partitiivimuodot (*toista, huolta, hallaa*). Ne käsittävät reilun kolmanneksen ryhmän riimisanoista. Muita yli kymmenen riimisanaa sisältäviä muotoryhmiä ovat yksikön inessiivimuodot (*viikossa, päässä, hies*), yksikön genetiivimuodot (*kahvipaketin, Suomen, meren*), verbien kieltomuodot (*bossitella, alota, levennä*), A-infinitiivimuodot (*kätellä, nähä, humpata*), yksikön elatiivimuodot (*isovaarista, sähkölaskusta, katseest*), monikon nominatiivimuodot (*duunit, tutut, hikiset*), aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 1. persoonan verbit (*alan, katon, jauhan*) sekä monikon partitiivimuodot (*sirpaleita, kujeita, vastuit*). Keskityn ensin tarkastelemaan näiden yleisimpien muotoryhmien riimejä, koska eri muotoryhmien määrä on niin suuri. Nostan kuitenkin lopuksi esille jäljelle jäävistä muotoryhmistä joitakin kiinnostavia tapauksia, joita en vielä ole tähän mennessä käsitellyt. Taulukko 16 havainnollistaa ryhmän riimisanojen yleisimpiä muotoryhmiä.

Taulukko 16. Yleisimmät muotoryhmät eri muotoja edustavissa riimeissä.

Muotoryhmä	Sanojen määrä	Esimerkkejä
taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat	51	<i>kiinni, alla, juuri</i>
yks. nominatiivi	36	<i>tuoli, raketti, pakko</i>

yks. partitiivi	30	<i>toista, huolta, hallaa</i>
yks. inessiivi	18	<i>viikossa, päässä, hies</i>
yks. genetiivi	17	<i>kahvipaketin, Suomen, meren</i>
kieltomuodot	16	<i>bossitella, alota, levennä</i>
A-infinitiivi	15	<i>kätellä, nähä, humpata</i>
yks. elatiivi	13	<i>isovaarista, katseest</i>
mon. nominatiivi	13	<i>duunit, tutut, hikiset</i>
akt. ind. prees., yks. 1. pers.	12	<i>alan, katon, jauhan</i>
mon. partitiivi	10	<i>sirpaleita, kujeita, vastuit</i>
Yhteensä	231	

Taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat koostuvat tässäkin ryhmässä pääosin adverbeista, mutta niihin kuuluu myös partikkeleita ja adpositioita. Ryhmän riimisanat ovat pääosin muodoltaan yleiskielisiä; puhekielisiä muotoja on vain yhdeksän. Esimerkissä 113 riimiparin muodostavat adverbi *takaisin* ja konditionaalin preesensmuotoinen yksikön 1. persoonan verbi *palaisin*. Adverbi *takaisin* on *-isin*-johtiminen adverbi (ks. VISK § 378). Konditionaalin tunnus puolestaan on *-isi-*, joten yksikön 1. persoonapäätteen *-n* kanssa *palaisin* ja *takaisin* muodostavat lähes puhtaan riimin.

- (113) Pyysit mua tulemaa **takaisin**
 enkä mä jääny empii
 lupasin et luoksesi **palaisin**

en enää pelkää mustelmii
(Asfaltti-ihottumaa, *Seis*)

Takaisin-adverbista esiintyy tässä ryhmässä myös sen puhekielistä muotoa *takas*, jossa jälkitavun painottoman *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentti on kadonnut ja sanan lopussa esiintyy *i*:n loppuheitto. Esimerkissä 114 se on osana riimisarjaa *takas : jamas : luovuttamas*. Riimisarjan inessiivimuotoisessa adverbissa *jamas* ja MA-infinitiivin inessiivissä *luovuttamas* esiintyy puolestaan A:n loppuheitto (< *jamassa*). Näin ne muodostavat riimisarjan *takas*-adverbin kanssa.

- (114) Mä tuun **takas** ja miten niin en tulis **takas**
oon ollu aiemminkin vittu yhtä huonos **jamas**
mä tuun **takas**, totta munas mä tuun **takas**
ollu aiemminkin maissa mut en vielkää **luovuttamas**
(Mä tuun takas, *Veli*)

Yksikön nominatiivimuodot edustavat toiseksi yleisintä muotoryhmää tässä ryhmässä. Esimerkissä 115 riimiparin muodostavat yksikön nominatiivimuotoinen erisnimi *golgata* ja A-infinitiivi *korjata*. Supistumaverbiä *korjata ja* erisnimeä *golgata* yhdistää *-ata*-pääte sekä ensitavun yhteinen vokaali *o*. Myös sanojen tavurakenteet vastaavat toisiaan.

- (115) Meil se tapahtu iltalenkil, kumpulanmäki on meidän **golgata**
tää on nykyaikaa eli jos jokin on rikki, ei kannata **korjata**
(Taivaan tosi, *Veli*)

Yksikön nominatiivimuodoissa on kaksi puhekielistä muotoa. Kiinnostava tapaus on esimerkin 116 riimipari *2020 : vast nyt*, jossa lukusana *2020* edustaa nominatiivimuotoa. Sen ääntöasuna on tässä lukusanan lyhennetty muoto *kakstuhatkakskyt*, jolloin jälkiosa *-kakskyt* muodostaa riimiparin *vast nyt* -rakenteen kanssa.

- (116) Tää on meidän vuosikymmen, **2020**
Joku saattaa ihmetellä minkä takii **vast nyt**
(Oulunkylästä ikuisuuteen, *Zen*)

Lisäksi puhekielinen yksikön nominatiivimuoto esiintyy esimerkissä 117, jossa riimisarjan muodostavat yksikön nominatiivimuotoinen *tämmönen*, yksikön essiivimuotoinen *lämpösen* sekä yksikön genetiivimuoto *tähtösen*. Adjektiivissa *tämmönen ja lämpösen* esiintyy *i*-loppuisen diftongin

jälkikomponentin kato (*tämmönen* < *tämmöinen*), ja adjektiivin *lämpönen* essiivimuodossa esiintyy myös A:n loppuheitto (*lämpösen* < *lämpöisenä*).

- (117) Viime levy oli semmonen tää **tämmönen**
 Aika näyttää onko lauteet meille enää **lämpösen**
 Vai onkse lähtö, ex-myöhäis-tenava-**tähtösen**
 (Älä pety muhun, *Zen*)

Kolmanneksi yleisimmän muotoryhmän muodostavat yksikön partitiivimuodot. *tA*-loppuiset yksikön partitiivimuodot muodostavat riimejä muun muassa essiivi- ja elatiivimuotoisten riimisanojen kanssa. Esimerkissä 118 riimisarjan muodostavat yksikön partitiivimuoto *huomista* ja yksikön elatiivimuodot *muodista* ja *kokokuosista*. *Huomista* on yksikön partitiivimuoto sanasta *huominen*, jolla on s-loppuinen konsonanttivartalo. Kun konsonanttivartaloon liitetään partitiivin päätte *-tA*, sanan loppu on samanlainen kuin yksikön elatiivimuodon päätte *-stA*, jolloin se muodostaa riimisarjan elatiivimuotojen *muodista* ja *kokokuosista* kanssa.

- (118) Ne on eilist eikä **huomista**, tyylit on menny **muodista**
 O8 haipeissa hupparin **kokokuosista**
 (Ei mitään uutta, *Jano*)

Yksikön partitiivimuodoista noin neljännes on puhekielisiä. Niissä esiintyviä puhekielisyyksiä ovat jälkitavujen *iA*- ja *OA*-yhtymien oikeneminen (*mänttiä* > *mänttii*, *bussilakkoa* > *bussilakkoo*), *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato (*välialkaista* > *välialkasta*) sekä A:n loppuheitto yksikön partitiivimuodossa *takast*, jonka yleiskielinen muoto olisi *takaista*. A:n loppuheiton lisäksi siinä esiintyy siis myös *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato. Esimerkissä 119 säkeensisäinen riimi *takast* muodostaa riimiparin *takaisin*-adverbin puhekielisen muodon *takas* kanssa. A:n loppuheiton ja *i*:n kadon ansiosta *takast* ja *takas* muistuttavat melkein homonymiriimiä.

- (119) En pääse ylös, valun **takas**
 tajunnan **takast**, hapuilua pois unesta
 (Silmät takas kii, *Seis*)

Ryhmän riimeissä on useampia tapauksia, joissa yksikön inessiivi- ja elatiivimuodot muodostavat riimejä keskenään. Esimerkissä 120 riimiparin muodostavat yksikön inessiivimuoto *vessassa* ja yksikön elatiivimuoto *leffasta*. Molemmat riimisanat ovat A-vartalaisia nomineja, joihin on liitetty

inessiivin ja elatiivin päätteet. Näin ollen riimiparin jäseniä yhdistäviä äännteitä ovat yhteiset vokaalit *e* ja *a* sekä konsonantti *s*.

- (120) Freestylasin Ale Pubin **vessassa**
Lähtökohdat on ku aika kehnost **leffasta**
(Oulunkylästä ikuisuuteen, *Zen*)

Sekä ryhmän yksikön inessiivi- että elatiivimuodoissa esiintyy *A:n* loppuheittoa: yksikön inessiivimuodoissa kahdeksan kertaa eli lähes puolessa kaikista muodoista ja yksikön elatiivimuodoissa kolme kertaa eli noin neljänneksessä kaikista muodoista. Esimerkissä 121 riimiparin muodostavat inessiivimuotoinen *katvees* ja elatiivimuotoinen *katseest*, joiden yleiskieliset muodot ovat *katveessa* ja *katseesta*. Molemmat riimisanat ovat kaksivartaloisia nomineja, joiden vokaalivartalo päättyy pitkään vokaaliin *ee*. Niiden yleiskielisetkin muodot voisivat muodostaa riimiparin (*katveessa* : *katseesta*), mutta tässä puhekieliset muodot sopivat kenties paremmin säkeistön tyyliin. Puhekieliset muodot myös lyhentävät sanojen tavumäärää.

- (121) Tääl kivihilikasojen **katvees**
Näkee vastaantulijan **katseest**
(Ruuhka, *Zen*)

Eri muotoryhmiä edustavissa riimeissä yksikön genetiivimuodot ovat muodoltaan yleiskielisiä, ja ne muodostavat riimejä usein aktiivin indikatiivin preesensmuotoisten yksikön 1. persoonan verbien kanssa, sillä sekä yksikön genetiivin tunnus että yksikön 1. persoonan verbin persoonapäätte on *-n*. Esimerkissä 122 riimiparin muodostavat indikatiivin preesensmuotoinen yksikön 1. persoonan verbi *vannon* ja yksikön genetiivimuotoinen *kannon*. Substantiivin *kanto* heikko vokaalivartalo (*kanno-*) ja verbin *vannoa* vokaalivartalo (*vanno-*) vastaavat toisiaan sananalkuista konsonanttia lukuun ottamatta. Ne muodostavat siis puhtaan riimin.

- (122) Saat mun sanani, ja mähän **vannon**
kautta ballsieni, kiven ja **kannon**
(Se ei kuulu sulle, *Jano*)

Ryhmän verbit ovat muodoltaan pääosin yleiskielisiä. Aktiivin indikatiivin preesensmuotoisissa yksikön 1. persoonan verbeissä ainoa puhekielinen muoto on verbi *katon*, jossa yleiskielen *ts*-yhtymää vastaa *t* (ks. Paunonen 1995: 57). A-infinitiiveihin kuuluu puolestaan *nähdä*-verbin puhekielinen muoto *nähä*, jossa yleiskielen *hd*-yhtymää vastaa *h*. Kieltomuodossa *alota* esiintyy *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato. Se muodostaa riimiparin A-infinitiivin *hajota* kanssa esimerkissä 123. Katomuodon ansiosta molempien riimiparin verbien toinen tavu on lyhyt.

- (123) Kumpikin on vapaa lähtee mut ei anneta tän **hajota**
oon tosi pahoillani joten älä sä pliis **alota**
(Riks raks poks, *Jano*)

Eri muotoryhmiä edustavissa riimeissä monikon nominatiivimuodot ovat kaikki muodoltaan yleiskielisiä. Esimerkissä 124 monikon nominatiivimuoto *duunit* on osana tuplariimiä *lopettanut duunit*, joka muodostaa riimiparin toisen tuplariimin *alottanut uusiks* kanssa. Molempien tuplariimien alkuosana on verbin NUT-partisiippimuoto. Jälkijäsenessä *alottanut uusiks* loppuosa *uusiks* on monikon translatiivimuoto, jossa esiintyy *i:n* loppuheitto. *Duunit* ja *uusiks* ovat molemmat *i*-vartaloisia nomineja (*duuni*, *uusi*), minkä lisäksi niitä yhdistää ensitavun pitkä *u*.

- (124) Oon lopettanut suhteet oon **lopettanut duunit**
lopettanut kesken ja **alottanut uusiks**
(Kesken, *Jano*)

Monikon partitiivimuodoissa on neljä puhekielistä muotoa, joissa esiintyy *A:n* loppuheittoa (*yrittämistä* > *yrittämist*) sekä jälkitavun *iA*-yhtymän oikenemistä (*huolia* > *huolii*). Esimerkissä 125 monikon partitiivimuodot *huolii* ja *puolii* muodostavat riimisarjan yksikön illatiivimuodon *tuolii* ja yksikön nominatiivimuodon *noidannuoli* kanssa. Molemmissa monikon partitiivimuodoissa jälkitavujen *iA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ii*. Lisäksi yksikön illatiivimuodossa sananloppuinen *n* on kadonnut; ainoastaan yhdessä ryhmän yksikön illatiivimuodossa sannanloppuinen *n* ei ole kadonnut. Monikon partitiivimuotojen *iA*-yhtymän oikenemisen ansiosta kaikki riimisarjan jäsenet ovat *i*-loppuisia.

- (125) Sammaloidun **rantatuolii**, aivan vailla **huolii**
Käännän varovasti **puolii**, ettei iske **noidannuoli**
(Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

Muista eri muotoryhmiä edustavien riimien muodoista kiinnostava on muun muassa esimerkin 126 aktiivin konditionaalinen preesensmuotoinen yksikön 3. persoonan verbi *kohentus*, josta on kadonnut molemmat konditionaalinen tunnuksen *i*-äänteet. Sen yleiskielinen muoto olisi siis *kohentuisi*, mutta tässä konditionaalinen tunnuksen ensimmäinen *i* on kadonnut *i*-loppuisesta diftongista ja toinen *i* puolestaan *i*:n loppuheiton seurauksena. Puhekielinen muoto *kohentus* muodostaa riimiparin yksikön nominatiivimuotoisen yhdyssanan *sukupolvikokemus* kanssa. Sen perusosan (-*kokemus*) tavarakenne vastaa *kohentus*-verbin tavarakennettä, ja riimisanojen yhteistä ainesta ovat vokaalit *o*, *e* ja *i* sekä konsonantti *k*.

- (126) Enkä usko, että meditoimal olo **kohentus**
Ahdistus on **sukupolvikokemus**
(Zen, Zen)

Ryhmään kuuluu myös yksi aktiivin indikatiivin imperfektimuotoinen yksikön 3. persoonan verbi *lupas*, jossa esiintyy *i*:n loppuheitto. Esimerkissä 127 se muodostaa riimisarjan yksikön inessiivimuotojen *hukas*, *sukas* ja *skutas* kanssa, joissa kaikissa esiintyy *A*:n loppuheitto.

- (127) Sul on päämäärä, ite oon **hukas**
tai ainakin ajatuksistani kusi **sukas**
kuka muka mitä milloinkin **lupas**
oon tässä just nyt mut huomenna **skutas**
(Älä muista pahalla, *Seis*)

Lisäksi ryhmässä esiintyy kaksi vajaakäyttöisen sijamuodon esiintymää – instruktiivimuoto *päin* sekä yksikön abessiivimuoto *syyttä*. Esimerkissä 128 instruktiivimuoto *päin* muodostaa riimiparin aktiivin indikatiivin preesensmuotoisen yksikön 1. persoonan verbin *jäin* kanssa. Esimerkissä 129 puolestaan yksikön abessiivimuoto *syyttä* muodostaa riimiparin yksikön partitiivimuodon *tietämättömyyttä* kanssa.

- (128) Tapeltiin verissä **päin** ja alakynteen mä **jäin**
(Liimaa, *Veli*)
- (129) Mut pelko on vaan **tietämättömyyttä**
lempee luonne ei lämpene **syyttä**
(Betoni-intiaani, *Seis*)

Eri muotoryhmiä edustavia riimejä on yhteisen konsonantin sisältävissä riimeissä yli sata enemmän kuin samaa muotoryhmiä edustavissa riimeissä. Vaikka siis aineistolle on tyypillistä, että samaa muotoryhmää edustavat riimit muodostavat riimejä keskenään, voi analyysin perusteella päätellä, että eri muotoryhmien riimittäminen keskenään on kuitenkin yleisempää. Ilmiötä voisi kenties selittää Launosen (1984: 25–26) ajatuksella siitä, että riimi on tehokkaimmillaan, kun riimisanat eroavat merkitykseltään mahdollisimman paljon. Samojen muotoryhmien riimittäminen keskenään on mahdollisesti ennalta arvattavampaa. Molempia tarkastelemiani ryhmiä yhdistää kuitenkin yksikön nominatiivimuotojen yleisyys. Lisäksi eri muotoryhmiä edustavissa riimeissä yksikään yleisimmistä muotoryhmistä ei ole kokonaan puhekielinen, mutta puhekielisiä muotoja esiintyy kuitenkin lähes kaikissa muotoryhmissä.

5.5 Huomioita muista riimipareista ja -sarjoista

Edellisissä luvuissa käsiteltyjen riimien jälkeen jäljellä on vielä 741 riimisanaa, jotka eivät edustakaan tähän mennessä tarkastelluista tapauksista. Tämän ryhmän riimipareissa ja -sarjoissa sointu muodostuu yleensä pelkästään yhteisistä vokaaleista. Pitkän ja lyhyen vokaalin vaihtelu (ks. luku 2.2) on ryhmän riimeille ominaista (esim. *mielenrauhaa* : *auta*). Tässä luvussa en pyri enää tyhjentävästi esittelemään jäljelle jäävien riimien muotoryhmiä, vaan pikemminkin tarkastelen riimejä laadullisessa mielessä keskittymällä puhekielen piirteitä sisältäviin riimipareihin ja -sarjoihin. Pyrin esimerkkien kautta kuvaamaan tässä luvussa vielä tarkemmin sitä, miten puhekielen piirteet tukevat riimin syntymistä.

Yksi yleisimmistä puhekielen piirteistä jäljelle jäävissä riimisanoissa on A:n loppuheitto, jota esiintyy erityisesti inessiivimuotojen (*kyydīs, laidas*), elatiivimuotojen (*tukalast, peilist*), adessiivimuotojen (*kulmil, pihal*) sekä tA-päätteisten partitiivimuotojen (*parast, kallist*) yhteydessä. A:n loppuheitto lyhentää riimisanan tavumäärää, mikä voi olla olennaista riimisarjan soinnun tai säkeistön rytmin kannalta. Esimerkissä 130 riimisarjan muodostavat *karvist, hjallist, tallis, valmis, roolimalli, hartwalli, vartis* ja *kallist*, joissa sointu syntyy vokaaleista *a* ja *i*. Sanassa *vartis* on tulkintani perusteella kirjoitusvirhe – sen pitäisi kuulua *vartist*. Loppuheittoisia muotoja ovat yksikön partitiivimuodot *karvist* (< *karvinen*), *hjallist* (< *hjallista*) ja *kallist* (< *kallista*), yksikön inessiivimuoto *tallis* (<

tallissa) ja yksikön elatiivimuoto *vartist* (< *vartista*). A:n loppuheiton ansiosta ne muodostavat riimisarjan yksikön nominatiivimuotojen *valmis*, *roolimalli* ja *hartwalli* kanssa.

- (130) Lähempänä **karvist** kun **hjalist**, ravihevokset pysyköön **tallis** vaik kuinka kehittyis ei silti tuu koskaan olemaan **valmis** ja jalustal on **roolimalli**, maalina stadion tai **hartwalli** kaikki kiinni muutamast **vartis**, aika on helvetin **kallist**
(Henkeni edestä, *Veli*)

A:n loppuheiton lisäksi aineistossa esiintyy *i*:n loppuheittoa, joka on tavallista taivutuspäätteissä, joissa *i*:tä edeltävä äänne on *s* (VISK § 37). Esimerkin 131 riimisarjassa *arkee* : *valhees* : *tarpees* : *anteeks* esiintyy A:n loppuheitto yksikön inessiivimuodoissa *valhees* (< *valheessa*) ja *tarpees* (< *tarpeessa*) sekä *i*:n loppuheitto translatiivimuodossa *anteeks*. Riimisarjan ensimmäinen jäsen *arkee* on yksikön partitiivimuoto, jossa jälkitavun *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee*. Tässäkin riimisarjassa loppuheittoiset muodot tukevat riimin muodostumista ja luovat säikeistöön rytmiä.

- (131) Elän **arkee**, elän **valhees**
loman **tarpees**, antakaa **anteeks**
(Valehtele mulle, *Jano*)

Jäljelle jääneisiin riimeihin kuuluu lukujen 5.1.2 ja 5.1.4 yhteydessä esittelemiäni tapauksia, joissa riimisanan jälkitavun *iA*- tai *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ii* tai *ee*. Vokaaliyhtymän oikenemista tapahtuu erityisesti yksikön ja monikon partitiivimuodoissa (*pelii*, *lupii*, *onnee*, *happee*). Esimerkin 132 riimisarjassa *puheet* : *upeat* : *tue* puhekielinen muoto on yksikön partitiivi *upeat*. Adjektiivin *upea* yleiskieliset yksikön partitiivimuodot ovat *upeaa* ja *upeata*. Esimerkin *upeat* on lyhentynyt muoto jälkimmäisestä, jonka *eA*-yhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee*. Lisäksi riimisanassa on tapahtunut A:n loppuheitto (*upeeta* > *upeat*). *eA*-yhtymän oikenemisen ja A:n loppuheiton ansiosta nelitavuisesta sanasta tulee kaksitavuinen, jolloin se muodostaa riimisarjan kaksitavuisen monikon nominatiivin *puheet* ja verbin kieltomuodon *tue* kanssa.

- (132) Mul on poliitikon **puheet**, kaikki on aina nii **upeat**
mut ei sanoilla oo painoa, jos ei ne tunteita **tue**
(Avokämmmentä, *Seis*)

Sananloppuisen *n:n* kato on yleinen piirre aineiston riimeissä. Sitä esiintyy erityisesti illatiivimuodoissa. Sen vaikutusta riimin syntymiseen on kuitenkin vaikeampaa analysoida. Rap-riimin ensisijainen olomuotohan on vokaaliriimi, joten periaatteessa sananloppuisen *n:n* edustuminen katonä ei vahvista riimitulkintaa. Aineistossa onkin useampia riimisarjoja, joissa esiintyy *n:n* katoa, vaikka riimisarjan toinen jäsen päättyisikin konsonanttiin *n*. Tällainen tapaus on esimerkin 133 riimisarjassa *suomee : vuotees : silmäluomeen : kuolen*, jossa sananloppuisen *n:n* kato tapahtuu yksikön illatiivimuodossa *suomee* (< *suomeen*). Riimiparin toinen yksikön illatiivimuoto *silmäluomeen* on kuitenkin yleiskielen mukainen, eikä siinä esiinny *n:n* katoa. Koska *n:n* kato ei lyhennä riimisanan tavumäärää, se liittyykin kenties enemmän kappaleen tai säkeen tyyliin riimin soinnun ja rytmin sijaan.

- (133) 4 oikein, lottovoitto syntyy **suomee**
 tulevaisuus takan makaan vakavana **vuotees**
 linssi puhki, viila hankaa **silmäluomeen**
 kai munki kuuluis kituu kunnes **kuolen**
 (Slussen, *Veli*)

Toisaalta sananloppuisen *n:n* katoon saattavat vaikuttaa riimisanan muut puhekielisyydet. Esimerkissä 134 riimiparin muodostavat tuplariimit *kipeesti osuski* ja *itteni totutin*. Riimiparin sointu syntyy yhteisistä vokaaleista *i*, *e*, *o* ja *u*. Ensimmäisessä jäsenessä *-sti*-adverbin *kipeesti* *eA*-vokaaliyhtymä on oiennut pitkäksi vokaaliksi *ee* ja *-kin*-liitepartikkeliin päättyvässä konditionaalimuotoisessa verbissä *osuski* esiintyy sekä *i*-loppuisen diftongin jälkikomponentin kato että sananloppuisen *n:n* kato (*osuski* < *osuisikin*). Konditionaalien *-isi*-tunnuksen jälkimmäinen *i* on myös kadonnut *i:n* loppuheiton seurauksena. Riimiparin jälkijäsenessä yleiskielen *ts*-yhtymää vastaa *tt* sanassa *itteni* (ks. Nuolijärvi 1986: 115). *eA*-yhtymän oikeneminen ja konditionaalien *i*-äänteiden kato tukevat riimin muodostumista lyhentämällä riimisanan tavumäärää.

- (134) Mut ei sen lyönnit tapa vaikka **kipeesti osuski**
 jo kauan sitte tyhjän päällä oloo **itteni totutin**
 (Mä tuun takas, *Veli*)

Muista puhekielisistä muodoista kiinnostavia ovat esimerkin 135 riimisanat *tiiä* ja *viiä* (vrt. *tiedä*, *viedä*), joissa molemmissa esiintyy yleiskielen *d:n* kato. Aktiivin indikatiivin preesensmuotoisessa yksikön 1. persoonan verbissä *tiiän* *d:n* kato esiintyy *t:n* heikon asteen vastineena (Mantila 2004:

327). A-infinitiivin *viiä* yleiskielinen muoto olisi puolestaan *viedä*. Molemmissa riimisanoissa *d:n* kadon myötä *ie*-diftongi on assimiloitunut pitkäksi vokaaliksi *ii*.

- (135) Yhen jutun **tiiän** (tiiän)
 Enkä halua enää tinkiä **siitä**
 Aion meidät sinne **viiä** (viiä)
 Vaikka menis vuosikymmeniä **siinä**
 (Kuvittele meidät siellä, *Zen*)

Tarkasteluni perusteella puhekielen piirteet voivat siis vaikuttaa ratkaisevasti riimitulkintaan. Esimerkiksi *A:n* ja *i:n* loppuheitto sekä jälkitavun *A*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen vaikuttavat riimisanojen tavumääriin, mikä mahdollistaa sellaistenkin sanojen riimittämisen, jotka yleiskielisissä muodoissaan eivät riimiä muodostaisi (esim. *tarpees* : *anteeks* < *tarpeessa* : *anteeksi*). Aina puhekielen piirteet eivät kuitenkaan tue riimin syntymistä: esimerkiksi yksikön nominatiivi *veikee* ja yksikön partitiivi *beigee* muodostaisivat yleiskielisinäkin riimiparin (*veikeä* : *beigeä*). Joskus puhekieliset muodot saattavatkin vain kuulua rap-tekstin tyyliin. Gasellien rap-tekstit edustavat harvemmin täysin formaalia tai neutraalia asiatyyliä. Kalliokosken (2006: 299, 302–307) mukaan rap-tekstit erottuvat muista suomenkielisistä populaarimusiikin sanoituksista osittain juuri puhekielen piirteiden ja slangin runsauden vuoksi.

5.6 Kokoavasti riimien morfologisesta tarkastelusta

Olen toteuttanut rap-riimien morfologisen tarkastelun jakamalla aineiston riimit neljään eri pääkategoriaan: pitkään vokaaliin tai diftongiin päättyviin riimeihin (luku 5.1), pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyviin riimeihin (luku 5.2), pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin sekä konsonanttiin päättyviin riimeihin (luku 5.3) ja lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyviin riimeihin (luku 5.4). Neljän pääkategorian ulkopuolelle jääviä riimisanoja tarkastelin vain laadullisessa mielessä keskittymällä puhekielen piirteitä sisältäviin riimeihin (luku 5.5). Koska morfologinen tarkastelu jakautuu useaan eri osaan, koen tarpeelliseksi koota tekemiäni huomioita tähän lukuun, ennen kuin siirryn seuraavassa luvussa pohtimaan tutkimustuloksia tutkimuskysymysten valossa.

Aloitin tarkastelun pitkään vokaaliin päättyvistä riimeistä, joista erotin omiksi alaryhmikseen *AA-*, *ii-*, *UU-*, *ee-* ja *OO-*loppuiset riimit. Näihin kuuluvat riimisanat muodostavat noin 11 % kaikista aineiston riimisananoista. Noin kolmannes ryhmän riimisananoista on yksikön partitiivimuotoja, joista yli puolet ovat yleiskielen mukaisia ja *AA-*loppuisia. Kaikissa muissa yksikön partitiivimuodoissa esiintyy jälkitavujen *A-*loppuisten vokaaliyhtymien oikenemista (*tyyppii*, *laskuu*, *kolmee*). Toiseksi yleisimpiä ovat aktiivin indikatiivin preesensmuotoiset yksikön 3. persoonan verbit, joita on kuitenkin puolet vähemmän kuin yksikön partitiivimuotoja. Muut muotoryhmät ovat harvinaisempia. Jälkitavun *A-*loppuisten vokaaliyhtymien oikenemisen lisäksi toinen yleinen puhekielisyys on sananloppuisen *n:n* kato, jota esiintyy muun muassa yksikön illatiivimuodoissa.

Koska pitkään vokaaliin päättyvät riimit muodostavat usein riimejä pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvien riimien kanssa, tarkastelin ensin pelkästään pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyviä riimejä omana ryhmänään. Ryhmän riimisanat edustavat noin neljää prosenttia kaikista aineiston riimisananoista. Ne ovat muodoltaan yleiskielisiä muutamia yksittäisiä muotoja lukuun ottamatta. Yleisimmät muotoryhmät ovat passiivin preesensmuodot, taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat ja yksikön illatiivimuodot.

Luvussa 5.3 tarkastelin sekaryhmää, jossa pitkään vokaaliin ja pitkään vokaaliin ja konsonanttiin päättyvät sanat muodostavat riimejä keskenään. Ryhmään kuuluu noin 13 % kaikista aineiston riimisananoista. Yleisintä muotoryhmää edustavat yksikön partitiivimuodot kuten luvun 5.1 pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä. Tässä kategoriassa eri muotoryhmät ovat kuitenkin tasaisemmin edustettuina: yksikön partitiivimuodot muodostavat vain neljänneksen kaikista muodoista. Muita yleisimpiä muotoryhmiä ovat taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat ja yksikön illatiivimuodot. Tässäkin kategoriassa yleisin puhekielen piirre on *A-*loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen; *AA(C)-*loppuiset riimit ovat pääosin muodoltaan yleiskielisiä, mutta *ii(C)-*, *ee(C)-*, *OO(C)-* ja *UU(C)-*loppuisissa riimeissä puhekielisillä muodoilla on keskeisempi rooli.

Lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyviin riimeihin luin riimit, jotka eivät pääty pitkään vokaaliin tai pitkään vokaaliin ja konsonanttiin, ja joissa sointuun kuuluu ainakin yksi konsonantti ja vokaaleja vähintään kahdessa eri tavussa. Tähän kategoriaan kuuluu noin 30

% kaikista aineiston riimisanoina. Jaoin kategorian vielä kahteen alaryhmään: riimipareihin tai -sarjoihin, joissa kaikki jäsenet edustavat samaa muotoryhmää, ja riimipareihin tai -sarjoihin, joiden jäsenet edustavat eri muotoryhmiä. Jaon kautta havaitsin, että eri muotoryhmien riimittäminen keskenään vaikuttaa olevan aineistossani yleisempää kuin samojen muotoryhmien riimittäminen. Tässä kategoriassa kolmea yleisintä muotoryhmää edustavat yksikön nominatiivimuodot, taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat ja yksikön partitiivimuodot. Mikään tämän kategorian muotoryhmistä ei ole kokonaan puhekielinen, mutta puhekielisiä muotoja esiintyy kuitenkin useissa eri muotoryhmissä. Esimerkiksi yksikön partitiivimuodoista noin neljännes on puhekielisiä muotoja, joissa esiintyy *A:n* loppuheittoa sekä jälkitavujen *iA-* ja *OA-*yhtymien oikenemistä. Myös yksikön inessiivi- ja elatiivimuodoissa on useita loppuheittoisia muotoja.

Luvussa 5.4 keskityin tarkastelemaan vielä puhekielen piirteiden roolia rap-riimien muodostumisessa jäljelle jäävissä riimeissä. Niissä erityisesti *A:n* ja *i:n* loppuheitto tuntuvat olevan yleisiä puhekielen piirteitä. Molempien kautta riimisanojen tavumäärät lyhenevät (esim. *kyy-dis-sä* > *kyy-dis*). Ne siis vaikuttavat merkittävästi riimitulkinnan syntymiseen. Toisaalta myös sananloppuisen *n:n* kato on yleinen piirre jäljelle jäävissä riimeissä, eikä sillä tunnu olevan riimitulkintaan vaikuttavaa roolia: rap-riimi syntyy eritoten sanojen yhteisistä vokaaleista. Seuraavaksi siirryn tutkielmani päätäntölukuun pohtimaan analyysini tuloksia.

6 Päätäntö

Olen tarkastellut pro gradu -tutkielmassani rap-riimin äänne- ja muotopiirteitä rap-yhtye Gasellien sanoituksissa. Koska rap-riimin määritelmä on toistaiseksi vielä melko vakiintumaton ja kattavin kuvaus on Palosen (2008: 79) freestylerapia käsittelevästä pro gradu -tutkielmasta, ensimmäinen tutkimuskysymyksistäni koskee Gasellien rap-riimin rakennetta. Tarkasteluni osoittaa, että tyypillisin rap-riimin muoto Gasellien sanoituksissa on Palosen määritelmän mukainen vokaaliriimi, jossa riimin sointu syntyy riimisanojen yhteisestä vokaaliaineksesta.

Vaikka konsonanttien kertaantuminen vokaaliriimissä ei ole välttämätöntä, havaitsin, että riimiparin tai -sarjan jäsenillä on usein myös yhteisiä konsonantteja vastatavuissa. Tästä voisi päätellä, että myös rap-teksteissä pyrittäisiin vokaalien lisäksi ainakin osittaiseen konsonanttien vastaavuuteen. Lisäksi noin viidenneksessä aineiston riimipareista tai -sarjoista esiintyy vokaalien pituuden vaihtelua, jossa lyhyttä vokaalia voi vastatavussa vastata pitkä vokaali tai toisin päin. Sen sijaan vokaalin kertaantuminen diftongina on harvinainen ilmiö. Riimien rakenteen tarkastelun kautta havaitsin myös, että noin kymmenes aineiston riimeistä edustaa perinteisen lyriikan puhtaita riimejä. Vaikka siis rap-riimin ensisijainen olomuoto onkin vokaaliriimi, puhtailla riimeillä on selvästi jalansijaa ainakin Gasellien sanoituksissa.

Toinen tutkimuskysymyksistäni koski Gasellien rap-riimien äänne- ja muotopiirteitä. Tavoitteenani oli selvittää, mitä eri muotoryhmiä aineiston rap-riimit tyypillisesti edustavat ja mitkä muotoryhmät muodostavat riimejä keskenään. Tarkastelun lähtökohtana toimi riimien jakaminen neljään eri kategoriaan. Yleisintä ja melkein kaikissa tarkastelemissani kategorioissa toistuvaa muotoryhmää edustavat yksikön partitiivimuodot. Niiden yleisyyttä selittää varmasti yksikön partitiivimuotojen yleisyys suomenkielisissä teksteissä ylipäätään (ks. VISK § 1227). Toisaalta ne vaikuttavat olevan riimin kannalta myös varsin joustavia: yksikön partitiivimuodot muodostavat aineistossa riimejä useiden eri muotoryhmien kanssa. Pitkään vokaaliin päättyvissä riimeissä niitä esiintyy muun muassa aktiivin indikatiivin yksikön 3. persoonan verbien, yksikön illatiivi-

muotojen ja A-infinitiivimuotojen kanssa (esim. *painaa* : *aikaa*). Lyhyeen vokaaliin tai lyhyeen vokaaliin ja konsonanttiin päättyvissä riimeissä yksikön partitiivimuodot muodostavat riimejä puolestaan esimerkiksi essiivi- ja elatiivimuotoisten riimisanojen kanssa (esim. *huomista* : *muodista*).

Muita yleisimpiä muotoryhmiä aineiston riimeissä ovat yksikön nominatiivimuodot ja taipumattomat tai vain osittain taipuvat sanat. Analyysini osoittaa, että aineistossa on useita riimipareja ja -sarjoja, joissa samaa muotoryhmää edustavat sanat muodostavat riimejä keskenään (esim. *mieli* : *kieli*). Tämä tuntuu olevan ominaista juuri yksikön nominatiivimuodoille. Eri muotoryhmien riimitäminen keskenään on kuitenkin yleisempää. Ilmiötä voisi selittää sillä, että perinteisessä lyriikassa riimi on koettu tehokkaaksi nimenomaan silloin, kun keskenään riimitetään äänneasultaan samankaltaisia sanoja, joiden merkitykset eroavat toisistaan mahdollisimman paljon. Toisaalta kyse saattaa olla myös sattumasta, koska aineistossa esiintyy esimerkiksi useammasta yksikön inessiivimuodosta koostuvia riimisarjoja.

Kolmannen tutkimuskysymyksen avulla halusin selvittää, mitä eri puhekielen piirteitä Gasellien rap-riimeissä esiintyy ja millainen niiden rooli on riimin muodostumisessa. Tarkasteluni perusteella yleisimpiä riimeissä esiintyviä puhekielen piirteitä ovat sananloppuisen *n:n* kato ja jälkitaivun A-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen. Näistä sananloppuisen *n:n* kato ei vaikuta riimitulkintaan: vokaaliriimi toimii sekä sananloppuisen *n:n* kanssa että ilman sitä. Sen sijaan jälkitaivun A-loppuisten vokaaliyhtymien oikenemisella on merkittävä vaikutus riimin syntymiseen: ne lyhentävät sanojen tavumääriä. Vokaaliyhtymän oikenemisen kautta riimejä muodostavat sellaisetkin muodot, jotka yleiskielisinä eivät toimisi riimeinä. Esimerkiksi tarkastelemissani *ii*-loppuisissa riimeissä oienneet yksikön partitiivimuodot muodostavat riimipareja yksikön illatiivimuotojen kanssa (esim. *tyyppii* : *kyytii* < *tyyppiä* : *kyytiin*). Muita riimitulkintaan vaikuttavia aineistossa toistuvasti esiintyviä puhekielisyyksiä ovat ainakin A:n ja *i:n* loppuheitto (esim. *kiteel*, *tarpeeks*). Loppuheiton ansiosta esimerkiksi yksikön partitiivimuoto *kallist* muodostaa riimin yksikön nominatiivimuodon *valmis* kanssa.

Vaikka puhekielisiä muotoja esiintyy lähes kaikissa tarkastelemissani kategorioissa, analyysini perusteella yleiskielisiä muotoja on enemmän. Tämä selittyy osittain yleiskielisten yksikön partitiivi-

ja nominatiivimuotojen yleisyydellä. Yleiskielisiä muotoja esiintyy kuitenkin sellaisissakin tapauksissa, joihin puhekielinenkin variantti sopisi. Esimerkiksi läheskään kaikissa yksikön inessiivi- ja elatiivimuodoissa ei esiinny *A:n* loppuheittoa (esim. *poissa* : *ajoissa*). Tarkkojen johtopäätösten tekeminen yleiskielisten ja puhekielisten riimien variaatiosta vaatisi jatkotutkimusta. Tarkasteluni perusteella voidaan kuitenkin todeta, että Gasellien rap-teksteissä ei vaikuta olevan selkeää taipumusta joko yleiskielisten tai puhekielisten muotojen suosimiseen riimeinä. Sen sijaan vaikuttaa siltä, että puhekieliset muodot voivat toimia riimittelyn resurssina esimerkiksi riimisanojen tavumääriä lyhentämällä. Toisinaan puhekieliset muodot saattavat sen sijaan sopia paremmin kappaleen tyyliin tai tukea säkeistön rytmiä. Ne eivät siis aina vaikuta riimitulkintaan.

Tavoitteenani oli tässä tutkimuksessa luoda kuva Gasellien rap-riimien äänne- ja muotopiirteistä. Analyysini vastaa pääpiirteittäen kaikkiin kolmeen asettamaani tutkimuskysymykseen. Aineiston laajuuden vuoksi tässä työssä ei ollut mahdollista antaa aivan kattavaa kuvaa kaikkien riimisanojen morfologiasta, mutta esittämäni katsaus jo paljastaa, miten monipuolisesti riimittelyssä hyödynnetään suomen kielen äänne- ja muotorakennetta.

Yksi tutkimukseni rajoitus piilee rap-riimien tarkastelussa osana kirjoitettua tekstiä. Rap on perusluonteeltaan kuunneltavaksi tarkoitettua, jolloin kirjoitettu teksti ei millään pysty täydellisesti vastaamaan suullisesti esitettyä rap-lyriikkaa. Esimerkiksi puhekielen piirteet saattaisivat hahmottua ainakin joltain osin eri tavalla, mikäli kirjallisten sanoitusten sijaan tarkasteltaisiin suullisesti esitettyä rapia. Toisaalta aineistoni oli kuitenkin suoraan Gasellit-yhtyeeltä saatu, jolloin se todennäköisesti vastaa esitettävää rapia paremmin kuin esimerkiksi internetin sanoitussivustoilta kerättyinä. Tutkimuksen toteuttamista edesauttoi huomattavasti se, että valmiiksi saaduissa sanoituksissa oli säejako, mikä helpotti riimien tunnistamista. Siitä huolimatta tekemäni riimitulkinnat ovat ainakin jossain määrin subjektiivisia, joten on mahdollista, että toinen tutkija hahmottaisi riimit jossain määrin toisin. Riimejä voisi löytää kenties enemmän kuin tässä tutkimuksessa olen löytänyt, jos kaikki toistuvat vokaalijonot otettaisiin huomioon. Omassa riimienkeruussani painotin riimin esiintymispaikkaa, joten tarkastelun kohteeksi päätyivät kaikista selvimmät riimitapaukset.

Tutkimukseni herättää kysymyksen siitä, missä määrin analyysin tulokset ovat yleistettävissä muihin rap-teksteihin. Aineistona toimivat ainoastaan yhden rap-yhtyeen sanoitukset, mikä ei vielä missään nimessä riitä antamaan yleispätevää kuvaa rap-riimin rakenteesta. Toisaalta riimin rakenteen analyysin tulokset tukevat kuitenkin pitkälti Palosen (2008: 78) havaintoja. Havaintojani puhekielisten ja yleiskielisten riimien yleisyysuhteista tukevat puolestaan Kalliokosken (2006: 304) huomiot rap-yhtye Fintelligensin rap-tekstien kielestä: puhekielen ja slangin ohella rap-teksteihin kuuluu runsaasti yleiskielistä ainesta. Gasellien tekstien kohdalla minut yllättivät puhtaiden riimien yleisyys ja konsonanttien rooli vokaaliriimeissä. Konsonanttien merkitys rap-riimissä voisikin olla kiinnostava jatkotutkimuksen aihe. Kuinka usein vokaaliriimin sointuun kuuluu yhteisiä konsonantteja, ja suositaanko vastatavuissa esimerkiksi ääntötavaltaan ja -paikaltaan samankaltaisia konsonantteja?

Tutkimukseni lähtöajatuksena toimi rap-tekstien kielen tarkastelu riimin kautta. Uskon, että tutkimukseni antaakin jo suuntaa antavan kuvan Gasellien tekstien kielestä ylipäätään. Riimien kautta hahmotin teksteissä esiintyvien puhekielen piirteiden kirjoa. Oli kiinnostavaa huomata, että riimeissä esiintyvät puhekielen piirteet eivät rajoitu pelkästään Helsingin puhekieleen, vaan suurinta osaa niistä tavataan muussakin puhutussa suomessa. Toisaalta taas muun muassa supistumaverbien analogisia muotoja pidetään nimenomaan Helsingin puhekielelle ominaisina (ks. Paunonen 2000: 23). Näin ollen totean, että rap-tekstit tarjoavat ylipäätään kiinnostavan tutkimuskohteen puhekielen tarkastelulle ja rap-tekstien keskiössä oleva riimi puolestaan oivan välineen tutkimuksen avuksi. Tulevissa tutkimuksissa voitaisiinkin tarkastella esimerkiksi sitä, miten eri puolilta Suomea tulevien räppäreiden kielelliset valinnat rap-teksteissä eroavat toisistaan.

Lähteet

Tutkimusaineisto

Gasellit 2015: *Seis*.

Gasellit 2017: *Veli*.

Gasellit 2018: *Jano*.

Gasellit 2021: *Zen*.

Tutkimuskirjallisuus

All Day: Gasellit. <https://allday.fi/artist/gasellit/>. (17.6.2022)

Cambridge Dictionary. Cambridge University Press 2022. <https://dictionary.cambridge.org/>. (17.6.2022)

Caplan, David 2014: *Rhyme's challenge. Hip hop, poetry, and contemporary rhyming culture*. New York: Oxford University Press.

Cvetanović, Dragana 2003: *"Riimivirta loputon, taatusti voittamaton, joo!" Suomalaisen rap-lyriikan riimistä ja runomitasta*. Suomen kielen ja kulttuurin pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Fabb, Nigel – Halle, Morris 2008: *Meter in poetry. A new theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kalliokoski, Jyrki 2006: "Omaa panosta omasta vokabulaaristosta." Rap-tekstit Stadin slangin kuvina. – Kaisu Juusela & Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä* s. 299–317. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

Karlsson, Fred 1982: *Suomen kielen äänne- ja muotorakenne*. Porvoo: WSOY.

Knuuttila, Seppo – Piela, Ulla (toim.) 2009: *Korkeempi kaiku. Sanan magiaa ja puheen poetiikkaa*. Kalevalaseuran vuosikirja 88. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Krims, Adam 2000: *Rap music and the poetics of identity*. Cambridge: Cambridge University Press.

KS = Kielitoimiston sanakirja. 2021. Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. URN:NBN:fi:kotus-201433. <URL <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>>. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 11.11.2021. (17.6.2022)

Kuparinen, Olli 2018: Infinitiivien variaatio ja muutos Helsingissä. – *Virittäjä* 1/2018 s. 29–52.

Kuparinen, Olli 2021: *Muutoksen mekanismit. Kolmen aikapisteen reaaliaikatu tutkimus Helsingin puhekielestä*. Tampereen yliopiston väitöskirjat 428. Tampere: Tampereen yliopisto.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/131857/978-952-03-1990-8.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

Kupiainen, Unto 1961: *Lyhyt runousoppi. Yleisen kirjallisuustieteen alkeet*. Porvoo: WSOY.

Kärkkäinen, Kasper 2020: *”Pyydä mukaan mä oon imus”*. *Havaintoja rap-yhtye Gasellien sanoitusten puhekielisestä sanastosta ja kuvakielisyydestä*. Suomen kielen kandidaatintutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Lankinen, Pasi 2001: *Ajatus kuluttaa kiveä. Mitan eroosio Juha Mannerkorven lyriikassa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lappalainen, Hanna 2004: *Variaatio ja sen funktiot. Erään sosiaalisen verkoston jäsenten kielellisen variaation ja vuorovaikutuksen tarkastelua*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Launonen, Hannu 1984: *Suomalaisen runon struktuurianalyysia. Tutkimus Jaakko Juteinin, Aleksis Kiven, Otto Mannisen, Eino Leinon, V. A. Koskenniemen, Uuno Kailaan, Kaarlo Sarkian, Tuomas Anhavan, Paavo Haavikon ja Pentti Saarikosken lyriikasta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lehtonen, Heini 2015: *Sano vai sanoi – mitä merkitystä on yhdellä i:llä? Jälkitavujen i-loppuisen diftongin sosiaalinen indeksisyys monietnistyvässä Helsingissä*. – Marja-Leena Sorjonen, Anu Rouhikoski & Heini Lehtonen (toim.), *Helsingissä puhuttavat suomet. Kielen indeksisyys ja sosiaaliset identiteetit* s. 84–124. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Leino, Pentti 1982: *Kieli, runo ja mitta. Suomen kielen metriikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Maamies, Sari 2017: Koettaa ja koittaa. – *Kielikello* 4/2017. <https://www.kielikello.fi/-/koettaa-ja-koittaa>. (17.6.2022)

Malmi, Eric 2014: Algoritmil voi saada kiinni / kenel on kovimmat rap-riimit. https://mining4mea-ning.com/2014/08/25/rap_algorithmi/. (17.6.2022)

Mantila, Harri 2004: Murre ja identiteetti. – *Virittäjä* 3/2004 s. 322–346.

Mielikäinen, Aila 2009: Verbien pikapuhemuotojen morfosyntaksia. – *Virittäjä* 1/2009 s. 18–37.

Miettinen, Karri – Salminen, Esa 2019: *Kolmetoista kertaa kovempi. Räppäriin käsikirja*. Helsinki: Like.

Nuolijärvi, Pirkko 1986: *Kolmannen sukupolven kieli. Helsinkiin muuttaneiden suurten ikäluokkien eteläpohjalaisten ja pohjoissavolaisten kielellinen sopeutuminen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Paaso, Mira 2019: *”Junnut nappaa nipsuu eikä skumpkaa enää roiskuta”*. *Slangi rap-yhtye*

JVG:n sanoituksissa. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Palonen, Tuomas 2008: *Vapaata mielenjuoksua. Suomenkielisen freestyle-rapin ilmenemismuodot, estetiikka ja kompositio*. Folkloristiikan pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Palonen, Tuomas 2009: Freestyle-rap suullisen runon uutena muotona. – Seppo Knuuttila & Ulla Piela (toim.), *Korkeempi kaiku. Sanan magiaa ja puheen poetiikkaa* s. 138–147. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Parkkinen, Jukka 1993: Mitallisen runon kirjoittamisesta. – Kaarin Allenius, Elina Hovila, Jouni Inkala, Jukka Parkkinen, Tiina Pystynen, Tarmo Väyrynen & Taru Väyrynen (toim.), *Sanajonot paperille* s. 54–71. Vantaa: Kirjakiehininen Oy.

Pate, Alexis 2010: *In the heart of the beat. The poetry of rap*. Lanham, Md: Scarecrow Press.

Paunonen, Heikki 1995: *Suomen kieli Helsingissä. Huomioita Helsingin puhekielen historiallisesta taustasta ja nykyvariaatiosta*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

Paunonen, Heikki 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja*. Laatineet Heikki Paunonen ja Marjatta Paunonen. Helsinki: WSOY.

Paunonen, Heikki 2006: Vähemmistökielestä varioivaksi valtakieleksi. – Kaisu Juusela & Katariina Nisula (toim.), *Helsinki kieliyhteisönä* s. 299–317. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.

Rabaka, Reiland 2013: *The hip hop movement : from R & B and the civil rights movement to rap and the hip hop generation*. Lanham, Maryland: Lexington Books.

Rantakallio, Inka 2018: Sana ylös. Riittäily suomenkielisessä rap-lyriikassa. – Siiri Kainulainen, Liisa Steinby & Susanna Välimäki (toim.), *Kirjallisuuden ja musiikin leikkauspintoja* s. 361–386. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Rouhikoski, Anu 2015: *Kela-korttii tai jotain henkkarii mukana? A-loppuisten vokaaliyhtymien variantit ja sosiaalinen ideksisyys*. – Marja-Leena Sorjonen, Anu Rouhikoski & Heini Lehtonen (toim.), *Helsingissä puhuttavat suomet. Kielen ideksisyys ja sosiaaliset identiteetit* s. 125–173. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Rose, Tricia 1994: *Black noise : rap music and black culture in contemporary America*. Hanover (N.H.): Wesleyan U.P.

Sadeniemi, Matti 1949: *Metriikkamme perusteet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Salmela, Iikka 2018: *”Juurista ylypee”*. *Murteet ja paikallinen identiteetti suomenkielisessä rap-lyriikassa*. Suomen kielen maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Salminen, Pekka 2021: *Gasellit. Matka*. Helsinki: Johnny Kniga Kustannus.

Salo, Heikki 2006: *Kahlekuningaslaji. Laululyriikan käsikirja*. Helsinki: Like.

Snell, Karen – Söderman, Johan 2014: *Hip-hop within and without the academy*. Lanham: Lexington Books.

Sykäri, Venla 2014: Sitä kylvät, mitä niität. Suomenkielinen improvisoitu rap ja komposition strategiat. – *Elore* 2/2014. <https://journal.fi/elore/article/view/79150/40052>.

Sykäri, Venla – Rantakallio, Inka – Westinen, Elina – Cvetanović, Dragana 2019: Johdanto: Hiphop Suomessa 35 vuotta. – Venla Sykäri, Inka Rantakallio, Elina Westinen & Dragana Cvetanović

(toim.), *Hiphop Suomessa. Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä* s. 7–32. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Tiittula, Liisa – Nuolijärvi, Pirkko 2013: *Puheen illuusio suomenkielisessä kaunokirjallisuudessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Vilén, Inka 1997: *Riimittyminen ja riittäminen iskelmä- ja rocksanoituksissa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7. (17.6.2022)

Willman, Mira 2015: *”Oon hiphop-lohikäärme, syljen tulta”*. *Suomiräpin poeettiset ja rytmiset piirteet suhteessa biittiin sekä niiden kehitys 2000-luvun alusta 2010-luvulle*. Yleisen kirjallisuustieteen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Yle: Rap. <https://yle.fi/uutiset/18-211438>. (17.6.2022)